

Strategia rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013 - 2020

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Podsumowanie Strategii rozwoju Gminy Brzeźnio	8
2.1	Wizja i misja Gminy Brzeźnio	8
2.2	Cele strategiczne i cele operacyjne	8
2.3	Podsumowanie uwarunkowań rozwoju Gminy Brzeźnio (stanu obecnego)	10
3.	Diagnoza stanu obecnego Gminy Brzeźnio	11
3.1	Podstawowe informacje	11
3.1.1	Położenie i uwarunkowania geograficzne	11
3.1.2	Wielkość Gminy	12
3.1.3	Cechy charakterystyczne Gminy	13
3.2	Zasoby Gminy	13
3.2.1	Zasoby ludzkie	13
3.2.2	Zasoby przyrodnicze	17
3.2.2.1	Obszary prawnie chronione na terenie Gminy	17
3.2.2.2	Lasy	18
3.2.2.3	Rzeźba terenu	18
3.2.2.4	Wody powierzchniowe i podziemne	19
3.2.2.5	Klimat	20
3.2.3	Zasoby kulturowe	20
3.3	Zagospodarowanie przestrzenne	22
3.3.1	Infrastruktura techniczna	22
3.3.1.1	Infrastruktura transportowa i transport publiczny	22
3.3.1.2	Gospodarka wodna i ściekowa	25
3.3.1.3	Gospodarka odpadami	26
3.3.1.4	Energetyka	26
3.3.1.5	Ciepłownictwo i gazownictwo	26
3.3.2	Ochrona środowiska	27
3.3.3	Infrastruktura społeczna	27
3.3.3.1	Edukacja	27
3.3.3.2	Opieka zdrowotna	30
3.3.3.3	Pomoc społeczna	31
3.3.3.4	Porządek publiczny i ochrona przeciwpożarowa	31
3.3.3.5	Sport i rekreacja	32
3.3.3.6	Kultura	32
3.3.3.7	Zasoby mieszkaniowe Gminy Brzeźnio	34
3.4	Sfera gospodarcza	35
3.4.1	Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych	35
3.4.2	Rolnictwo	42
3.4.3	Turystyka i rekreacja	43
3.4.4	Atrakcyjność inwestycyjna Gminy	43
3.4.5	Sytuacja finansowa Gminy	43
3.5	Analiza SWOT	45
3.5.1	Zasoby Gminy	45
3.5.2	Zagospodarowanie przestrzenne	46
3.5.3	Sfera gospodarcza	47

3.6	Wyniki sondażu społecznego	48
3.6.1	Obserwacje i wnioski z badania ankietowego na kluczowych reprezentantach społecznych Gminy	48
3.6.2	Obserwacje i wnioski z badania ankietowego wśród mieszkańców Gminy	60
3.6.3	Wywiad indywidualny z Wójtem/wskazany przedstawicielem Gminy	71
4.	Misja i wizja Gminy.....	72
4.1	Misja i wizja	73
4.2	Strategiczne kierunki rozwoju Gminy	74
5.	Strategiczne i operacyjne cele Gminy	76
5.1	Strategiczne i operacyjne cele	76
5.2	Podsumowanie analizy strategicznej	86
5.3	Sposoby i źródła finansowania działań realizowanych w Gminie	87
6.	Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja Strategii	88
6.1	Wdrażania i monitorowania strategii	88
6.1.1	Wytyczne do procesu wdrażania strategii.....	88
6.1.2	Monitorowanie strategii	89
6.1.3	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć i ewaluacja Strategii.....	90
	Bibliografia	92
	Spis tabel i rysunków	93

1. Wprowadzenie

Strategia rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013-2020 jest kluczowym dokumentem planistycznym, który poprzez swoją zawartość, a także sposób dochodzenia do ujętych w nim rozwiązań systematyzuje wiedzę o Gminie, wyznacza długofalowe kierunki jej rozwoju oraz wskazuje działania, których realizacja przyczyni się do rozwoju priorytetowych dla niej obszarów.

Niniejszy dokument przygotowany został na zlecenie Wójta Gminy Brzeźnio w ramach projektu realizowanego przez Łódzką Agencję Rozwoju Regionalnego S. A. oraz firmę Deloitte.

Strategia rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013-2020 jest dokumentem kierunkowym, nakreślającym nadrzędne cele długoterminowe (strategiczne), priorytety rozwoju oraz kierunki działań władz Gminy. Strategia określa stan docelowy, do którego Gmina powinna dążyć w kolejnym okresie planowania, zarysowuje ramy działań władz Gminy prowadzących do osiągnięcia wyznaczonych celów oraz prezentuje przykłady inicjatyw w ramach każdego strategicznego kierunku rozwoju.

Uchwalenie Strategii nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania propozycji działań inwestycyjnych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi.¹ Strategia jest równoległe narzędziem, które wyznacza ogólne ramy racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami oraz stanowi kluczowy element planowania rozwoju lokalnego.

W opracowaniu niniejszej Strategii, prócz wymienionych powyżej: Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego oraz firmy doradczej Deloitte Business Consulting udział wzięli reprezentanci Urzędu Gminy w Brzeźniu oraz kluczowi interesariusze Gminy – m.in. radni czy przedstawiciele funkcjonujących na terenie Gminy jednostek i instytucji. Narzędziem wykorzystanym w trakcie opracowywania niniejszego dokumentu, które jest powszechnie stosowane w trakcie tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym, były konsultacje społeczne przeprowadzone w formie badania ankietowego wśród mieszkańców Gminy.

Niniejsza Strategia składa się z **sześciu rozdziałów** oraz **bibliografii**.

W **rozdziale pierwszym** przedstawiono cel i strukturę dokumentu oraz zastosowane podejście metodologiczne.

Rozdział drugi stanowi zwięzłe streszczenie dokumentu, zawierające podsumowanie kluczowych założeń i wniosków wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013-2020.

Rozdział trzeci poświęcony jest ocenie stanu obecnego Gminy. Przedstawiono w nim diagnozę zasobów Gminy, dokonano inwentaryzacji kluczowych informacji na temat zagospodarowania przestrzennego oraz sytuacji gospodarczej. W części tej, znalazły się również wyniki badania

---

¹ Domański, T. *Strategiczne Planowanie Rozwoju gospodarczego gminy*, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999

sondażowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy oraz jej kluczowych interesariuszy. Podsumowaniem rozdziału trzeciego jest analiza SWOT, tj. mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń dla jej dalszego rozwoju. Została ona przeprowadzona w trzech obszarach diagnostycznych: zasoby, infrastruktura i gospodarka.

W **rozdziale czwartym** zdefiniowane zostały misja i wizja Gminy Brzeźnio, nakreślające ogólne kierunki jego rozwoju, a także stanowiące wyraz aspiracji władz Gminy i pozostałych interesariuszy Strategii.

Rozdział piąty definiuje długoterminowe cele strategiczne stanowiące ramy dla planowania i realizacji celów operacyjnych. Jest to kluczowy rozdział z punktu widzenia racjonalizacji działań Gminy w najbliższych latach. W rozdziale tym uwzględniono również prezentację przykładowych działań i inicjatyw, które władze Gminy mogą podejmować w ramach realizacji poszczególnych celów strategicznych. Zakończenie tej sekcji stanowi opis możliwych źródeł finansowania zadań zdefiniowanych w ramach niniejszej Strategii.

W **rozdziale szóstym** przedstawiono wytyczne dla proponowanego systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii. W rozdziale tym przedstawiono także przykładowy zestaw mierników (wskaźników) efektywności procesu realizacji wytycznych zawartych w niniejszym dokumencie strategicznym.

Bibliografia - zawiera spis dokumentów i materiałów wykorzystanych do opracowania niniejszej Strategii.

Centralnym punktem Strategii rozwoju Gminy Brzeźnio jest lista celów strategicznych wyznaczających docelowe, długofalowe kierunki rozwoju Gminy. Kierunki te określone zostały m.in. w oparciu o wyniki diagnozy zasobów i otoczenia Gminy, analizy pozyskanych opinii mieszkańców, kluczowych reprezentantów społecznych oraz Wójta, jak również wnioski z sesji strategicznych zespołu projektowego.

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Brzeźnio była analiza zasobów, uwarunkowań lokalnych i specyfiki otoczenia Gminy na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Gminy, danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz ogólnie dostępnych informacji i dokumentów na temat Gminy. Dodatkowo, w celu uzupełnienia w ten sposób zdobytych informacji i wyciągniętych wniosków, przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy oraz kluczowych interesariuszy. W efekcie, zgodnie z metodyką SWOT, zespół projektowy wypracował listę mocnych i słabych stron Gminy, szans i barier (wyzwań) dla jej rozwoju.

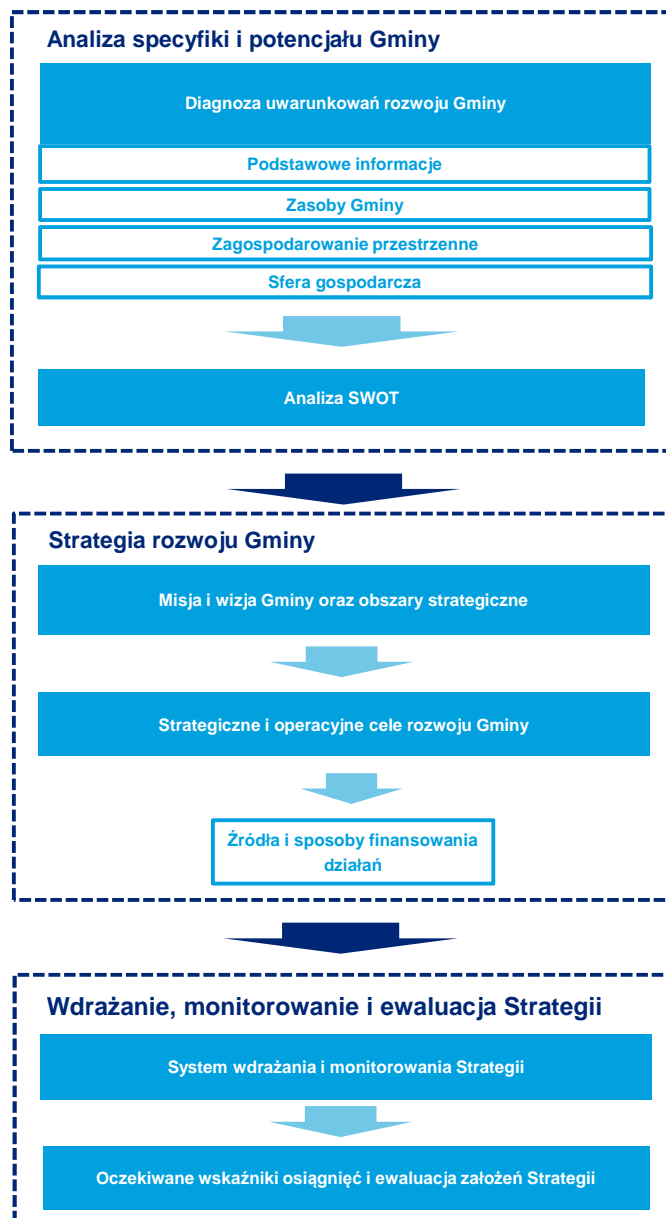
Wnioski z tak przeprowadzonej diagnozy były podstawą do wypracowania misji i wizji Gminy Brzeźnio. Misja i wizja wypracowane zostały w ramach sesji strategicznej zespołu projektowego, składającego się z pracowników Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. oraz pracowników firmy Deloitte. Efektem sesji strategicznej było wskazanie docelowych kierunków działań zalecanych do podjęcia przez władze Gminy.

Określona przez zespół projektowy propozycja misji i wizji Gminy była następnie przedmiotem dyskusji z Wójtem i głównymi interesariuszami Gminy w trakcie prezentacji wstępnych założeń Strategii. W oparciu o kierunek wyznaczony przez misję i wizję rozwoju Gminy, zespół projektowy przedstawił Wójtowi oraz głównym interesariuszom propozycję celów strategicznych i podporządkowanych im celów operacyjnych. Przedstawiono również propozycję priorytetyzacji (uszeregowania) wypracowanego zbioru długoterminowych celów Gminy Brzeźnio.

Sformułowanych raz celów strategicznych i operacyjnych nie należy traktować jako zbioru zamkniętego. Obecna Strategia Rozwoju została ukształtowana w określonych warunkach oraz na określonym etapie rozwoju Gminy, które są zmiennymi dynamicznymi. Dlatego osiaganie założonych

celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy. Aby proces ten przebiegał w usystematyzowany i kontrolowany sposób, zespół projektowy zaproponował koncepcję docelowego systemu wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii. Koncepcja ta uwzględnia również przykład wyznaczania mierników (wskaźników) efektywności procesu realizacji założeń i celów strategicznych, jakie postawione zostały przed Gminą.

Rysunek 1. Schemat dokumentu Strategia rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013-2020

Źródło: Opracowanie własne

2. Podsumowanie Strategii rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013-2020

Strategia rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013 - 2020 jest opracowaniem, które wyznacza długofalowe cele i priorytety rozwoju Gminy oraz proponowane kierunki działań.

2.1 Wizja i misja Gminy Brzeźnio

Na potrzeby Strategii rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013 – 2020 wizja regionu została sformułowana w następujący sposób:

W 2020 ROKU GMINA BRZEŹNIO – ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAPEWNIAJĄCYM KORZYSTNE WARUNKI WSZECHSTRONNEGO ROZWOJU, A W SZCZEGÓLNOŚCI GODNEGO I BEZPIECZNEGO ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.

Misja Gminy Brzeźnio brzmi następująco:

TWORZENIE PRZEZ WŁADZE GMINY WARUNKÓW DLA DŁUGOFALOWEGO ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU OPARTEGO NA EFEKTYWNYM WYKORZYSTANIU DOSTĘPNYCH ZASOBÓW

2.2 Cele strategiczne i cele operacyjne

W celu realizacji wizji i misji Gminy, zdefiniowany został katalog kluczowych dla jej rozwoju celów strategicznych i służących ich osiągnięciu celów operacyjnych. Łącznie zdefiniowane zostały cztery cele strategiczne oraz dziesięć przyporządkowanych im celów operacyjnych. Poszczególne cele zaprezentowane zostały w tabeli 1.

Tabela 1. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych Gminy Brzeźnio

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne
I.	<i>Rozwój nowoczesnej produkcji rolnej</i>	<i>I.1 Tworzenie grup producenckich i poprawa dochodowości rolnictwa</i>
		<i>I.2 Rozwój produkcji ekologicznej</i>
II.	<i>Zrównoważony rozwój infrastruktury gminnej</i>	<i>II.1 Rozwój infrastruktury transportowej</i>
		<i>II.2 Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej</i>
		<i>II.3 Modernizacja infrastruktury społecznej</i>
		<i>II. 4 Rozwój infrastruktury związanej z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii</i>
III.	<i>Wykorzystanie potencjału społeczno-gospodarczego Gminy</i>	<i>III.1 Intensyfikacja działań w zakresie zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy</i>
		<i>III.2 Aktywizacja lokalnej przedsiębiorczości</i>
		<i>III.3 Integracja działań w zakresie turystyki i rekreacji</i>
IV.	<i>Rozwój osadnictwa</i>	<i>IV.1 Zagospodarowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury na potrzeby osadnictwa</i>

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z układem przedstawionym w powyższej tabeli, w ramach realizacji Strategii Gminy Brzeźnio zidentyfikowane zostały cztery cele strategiczne.

Cel pierwszy jest związany z rozwojem nowoczesnej produkcji rolnej w oparciu o posiadane przez Gminę zasoby naturalne. Cel ten znajduje uzasadnienie przede wszystkim w fakcie, iż Gmina Brzeźnio jest gminą o charakterze rolniczym, w której z rolnictwa utrzymuje się ponad 50% mieszkańców. Dodatkowo, rolnictwo i przetwórstwo spożywcze zostało wybrane jako jedna z sześciu branż, które mają szczególny potencjał innowacyjny i mogą stać się regionalnymi lokomotywami wzrostu województwa łódzkiego w Regionalnej Strategii Innowacji LORIS 2030².

Celem wspierającym cel główny, jest zrównoważony rozwój gminnej infrastruktury m.in. drogowej, transportowej, kanalizacyjnej czy społecznej. Realizacja tego celu jest konieczna, aby tworzyć na terenie Gminy dogodne warunki funkcjonowania dla inwestorów oraz mieszkańców.

Kolejny cel strategiczny - wykorzystanie potencjału społeczno-gospodarczego Gminy, podobnie jak cel pierwszy, jest ukierunkowany na przyspieszenie rozwoju regionu poprzez kompleksowe wykorzystanie wszystkich posiadanych przez Gminę zasobów (w tym głównie zasobów naturalnych i ludzkich).

Wyodrębnionym celem jest rozwój osadnictwa w oparciu o wykorzystanie dostępnych terenów inwestycyjnych. Jest to cel niewynikający bezpośrednio z przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego Gminy Brzeźnio, jednakże istnieją przesłanki, iż ze względu na walory środowiskowe oraz lokalizacyjne, Gmina Brzeźnio może stać się w przyszłości atrakcyjnym miejscem do osiedlania się.

² Regionalna Strategia Innowacji LORIS 2030, str.9, 48, 49

2.3 Podsumowanie uwarunkowań rozwoju Gminy Brzeźnio (stanu obecnego)

Gmina Brzeźnio pod względem administracyjnym ma status gminy wiejskiej. Położona jest w centralnej części powiatu sieradzkiego. W skład gminy wchodzi 30 miejscowości połączonych w 29 sołectw. Gmina Brzeźnio graniczy od północy z gminą Wróblew, od południa – z miastem i gminą Złoczew, od wschodu – z gminami Burzenin i Sieradz, od zachodu – z gminą Brąszewice.

Elementami wyróżniającymi Gminę, które mogą warunkować jej przyszły rozwój, są warunki naturalne sprzyjające rozwojowi rolnictwa oraz turystyki. Rolnictwo stanowi podstawę gospodarki Gminy. Co tyczy się turystyki, teren Gminy Brzeźnio graniczy z turystycznym obszarem funkcjonalnym Doliny Rzeki Warty, a na terenie Gminy utworzony został sztuczny zbiornik „Próba” wykorzystywany obecnie w celach rekreacyjnych, natomiast jego podstawową rolą jest ochrona przeciwpowodziowa. Dodatkowo, w sąsiedztwie Gminy Brzeźnio, budowana jest droga ekspresowa S8 z Wrocławia do Białegostoku oraz prowadzone są prace planistyczne związane z rozpoczęciem wydobywania węgla brunatnego (Złoczew). Ponadto, w okolicach Gminy zlokalizowany jest zbiornik wodny „Smardzew”, który powstał na rzece Myji. Podstawową rolą zbiornika jest retencjonowanie wód i ochrona przeciwpowodziowa, ale służy on także do rekreacji i wypoczynku.

Stan infrastruktury transportowej i komunalnej Gminy Brzeźnio można określić jako średni, a jedną z głównych potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców w ankietach wspomagających przygotowanie niniejszej Strategii, była poprawa infrastruktury transportowej i komunikacja (w tym głównie poprawa stanu dróg oraz usprawnienie połączeń komunikacyjnych z innymi miejscowościami). Z sieci wodociągowej w Gminie Brzeźnio korzysta ok. 98% mieszkańców. Jeśli chodzi o stopień skanalizowania, sytuacja przedstawia się nieco gorzej, a odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi mniej niż 10% (dane przekazane przez pracowników Urzędu Gminy w Brzeźniu). Jedną z pilnych potrzeb Gminy w zakresie infrastruktury komunalnej jest budowa nowej oczyszczalni ścieków. Co tyczy się gospodarki odpadami na terenie Gminy Brzeźnio nie funkcjonuje żadne składowisko odpadów. W zakresie gospodarki odpadami mieszkańców obsługuje wyspecjalizowana firma, która została wyłoniona w ramach przetargu. Zawiera ona indywidualne umowy z firmami i właścicielami posesji na wywóz odpadów. Dodatkowo w jednym wyznaczonym punkcie na terenie Gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. W związku z wejściem w życie od dnia 01.07.2013 r. Ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw³ w gestii Gminy Brzeźnio pozostaje zapewnienie czystości i porządku na swoim terenie.

Sytuacja gospodarcza Gminy Brzeźnio, biorąc pod uwagę wysokość dochodów własnych budżetu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2011 roku, plasowała Brzeźnio na dziewiątym miejscu w powiecie. Głównym źródłem dochodów Gminy w 2011 roku stanowiła pozycja „rozliczenia różne”, w skład której wchodziły głównie subwencje. Natomiast po stronie wydatków, kategorią na którą Gmina przekazała najwięcej środków w 2011 roku była oświata.

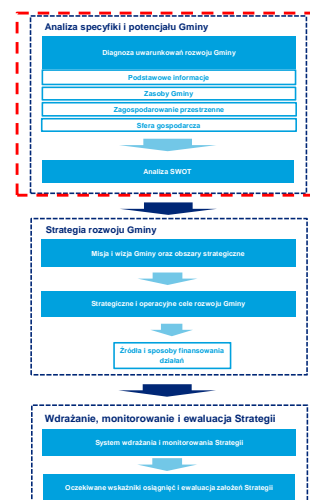
Perspektywiczne branże rozwoju w Gminie, to przede wszystkim branża rolnicza (nowoczesne rolnictwo i produkty ekologiczne) oraz turystyczna i rekreacyjna, a także branże okołoturystyczne, tj. branża noclegowa, gastronomiczna oraz rozrywkowa.

Dodatkowo, w związku z planami eksploatacji złóż węgla brunatnego w sąsiadującym z Gminą Brzeźnio Złoczewie, otwierają się nowe możliwości związane z rozwojem na terenie Gminy szeroko rozumianych branż wspierających górnictwo.

---

³ Dz.U. 2011 nr 152 poz. 897

3. Diagnoza stanu obecnego Gminy Brzeźnio

3.1 Podstawowe informacje

Gmina Brzeźnio położona jest w centralnej części powiatu sieradzkiego, w odległości 14 kilometrów od Sieradza, w zachodnio-środkowej części województwa łódzkiego. W skład gminy wchodzi 30 miejscowości połączonych w 29 sołectw. Teren gminy stanowi zlewisko dwóch rzek - Żegliny i Myjiodopływów Warty.

3.1.1 Położenie i uwarunkowania geograficzne

Gmina administracyjnie wchodzi w skład powiatu sieradzkiego. Podstawową gałęzią gospodarki jest rolnictwo. Gmina posiada rzeźbę płaskorówninną, która sprzyja rozwojowi działalności rolniczej. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 9 175 hektarów, w tym 60% ogółu stanowią grunty orne, użytki zielone to odpowiednio 11%, zaś użytki rolne niezaliczone do żadnej z poprzednio wymienionych kategorii wynoszą 29%.

Rysunek 2. Położenie powiatu sieradzkiego w woj. łódzkim

Źródło: <http://www.zamkilodzkie.pl/pliki/sier.html>

Rysunek 3. Położenie Gminy Brzeźnio w powiecie sieradzkim

Źródło: <http://brzeznio.osp.org.pl/index.php?pid=4>

Gmina Brzeźnio jest położona w zachodnio-środkowej części województwa łódzkiego. Graniczy od północy z gminą Wróblew, od południa z miastem i gminą Złoczew, od wschodu z gminami Burzenin i Sieradz, od zachodu z gminą Brąszewice.

3.1.2 Wielkość Gminy

Na dzień 31 grudnia 2011 roku ogólna liczba mieszkańców Gminy Brzeźnio wynosiła 6 325 osób co przy łącznej powierzchni Gminy na poziomie 12 863 ha daje gęstość zaludnienia wynoszącą 49 mieszkańców/km². Oznacza to, że Gmina Brzeźnio nie należy do gęsto zaludnionych – w 2011 roku zajmowała pod tym względem 7 miejsce na tle całego powiatu sieradzkiego. Stolicą Gminy jest miejscowość Brzeźnio. Według Głównego Urzędu Statystycznego, strukturę terytorialną Gminy stanowi 30 miejscowości tworzących 29 sołectw:

- Barczew,
- Bronisławów,
- Brzeźnio,
- Dębołęka,
- Gozdy,
- Gęsina,
- Kliczków – Kolonia ,
- Kliczków Mały,
- Kliczków Wielki ,
- Krzaki,
- Lipno,
- Nowa Wieś,
- Ostrów,
- Podcabaje,
- Próba,
- Pustelnik,
- Pyszków,
- Rembów,

- Ruszków,
- Rybnik,
- Rydzew,
- Stefanów Barczewski Drugi,
- Stefanów Barczewski Pierwszy,
- Stefanów Ruszkowski,
- Tumidaj,
- Wierzbowa,
- Wola Brzeźniowska,
- Zapole,
- Złotowizna.

3.1.3 Cechy charakterystyczne Gminy

Historia Gminy Brzeźnio sięga XIII wieku. Obecnie Gmina pod względem administracyjnym ma status gminy wiejskiej o charakterze rolniczym. Siedzibą Gminy Brzeźnio jest miejscowość o tej samej nazwie. Gmina położona jest na zachodnich obrzeżach województwa – godzinę jazdy od Łodzi (77 km) i 2,5 godziny jazdy od stolicy kraju (223 km). Przez Gminę przebiega będąca w budowie droga ekspresowa S-8 relacji Wrocław - Białystok.

Lokalny sektor gospodarczy opiera się głównie na działalności gospodarczej osób fizycznych (269 z 348 jednostek gospodarczych). Na terenie Gminy Brzeźnio brak jest dużych i średnich firm. W Gminie występuje wiele rozdrobnionych gospodarstw rolnych prowadzących wielokierunkową, niewyspecjalizowaną produkcję. Sektor publiczny reprezentują samorządowe jednostki prawa budżetowego, a także jedna spółka handlowa.

Gmina Brzeźnio została zakwalifikowana do strefy wielofunkcyjnych przekształceń obszarów wiejskich będącej jedną ze stref rozwoju przestrzennego województwa łódzkiego („Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”, 2010). Składają się na nią podstrefa rolna (korzystne warunki dla intensywnej produkcji rolnej, średni udział powierzchni leśnej, przeciętne warunki środowiska) oraz podstrefa rolno-leśna (mało korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, duże kompleksy leśne, preferowany rozwój agroturystyki, tworzenie różnych form rekreacji).

Teren Gminy jest obszarem atrakcyjnym turystycznie. Wynika to przede wszystkim z posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych. Bogactwem Gminy Brzeźnio są jej zabytki: dwory, parki wiejskie, kościoły i kapliczki. Gmina wchodzi w skład sieradzkiego podregionu etnograficznego (jednego z pięciu na terenie województwa łódzkiego), co świadczy o odrębności kulturowej tych terenów.

3.2 Zasoby Gminy

W poniższym rozdziale przedstawiona została ogólna charakterystyka posiadanych przez Gminę zasobów ludzkich, m. in. liczba mieszkańców oraz liczba osób aktywnych zawodowo i bezrobotnych. Ponadto, zawarte tu zostały informacje na temat posiadanych przez Gminę zasobów przyrodniczych oraz ich obecnego stanu w podziale na informacje dotyczące obszarów chronionych, lasów, rzeźby terenu, wód powierzchniowych i podziemnych oraz klimatu.

3.2.1 Zasoby ludzkie

Według danych GUS Gminę Brzeźnio na koniec 2012 roku zamieszkiwało 6 341 osób. Jak wskazują dane zawarte w poniższej tabeli liczba mieszkańców Gminy w analizowanym okresie 2006-2012 ulegała nieznacznym wahaniom.

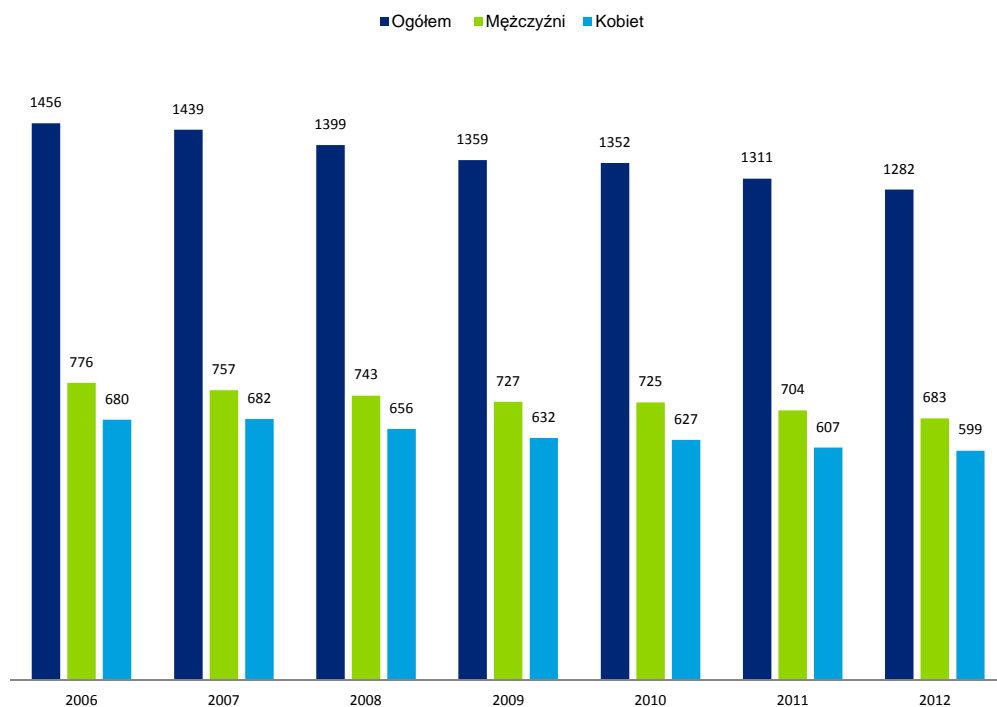
Tabela 2. Liczba ludności wg płci w latach 2006-2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem	6 344	6 322	6 293	6 297	6 318	6 325	6 341
Kobiet	3 161	3 164	3 127	3 143	3 150	3 147	3 164
Mężczyzn	3 183	3 158	3 166	3 154	3 168	3 178	3 177

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

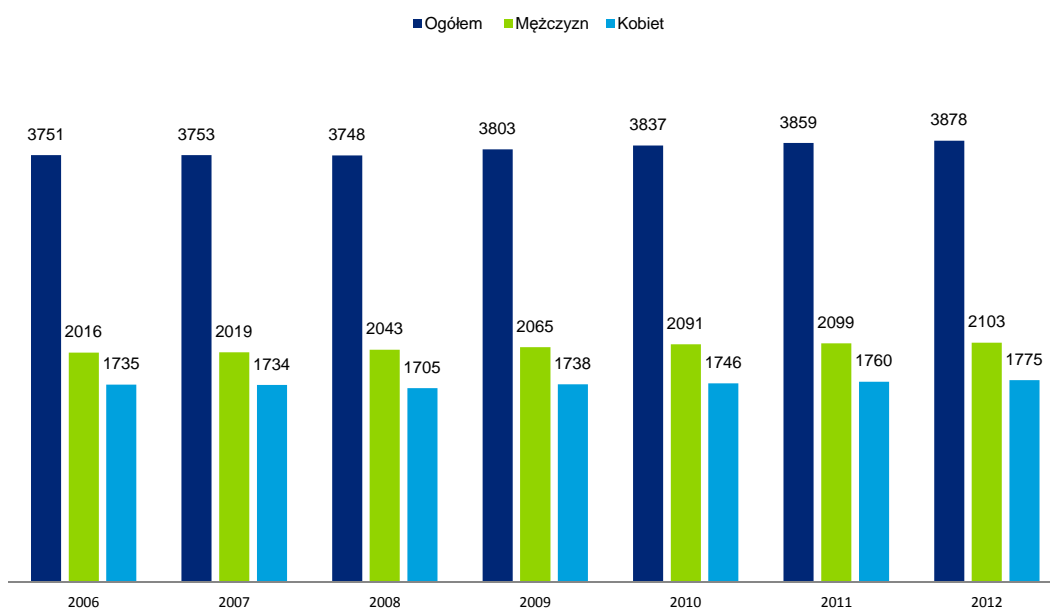
Strukturę demograficzną mieszkańców Gminy Brzeźnio pod względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (kobiety i mężczyźni do 17 roku życia), produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat i mężczyźni w wieku 18-64 lata) oraz poprodukcyjnym (kobiety od 60 roku życia wzwyż oraz mężczyźni od 65 roku życia wzwyż) w poszczególnych latach (2006-2011) przedstawiają poniższe wykresy.

Rysunek 4. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2006 – 2012

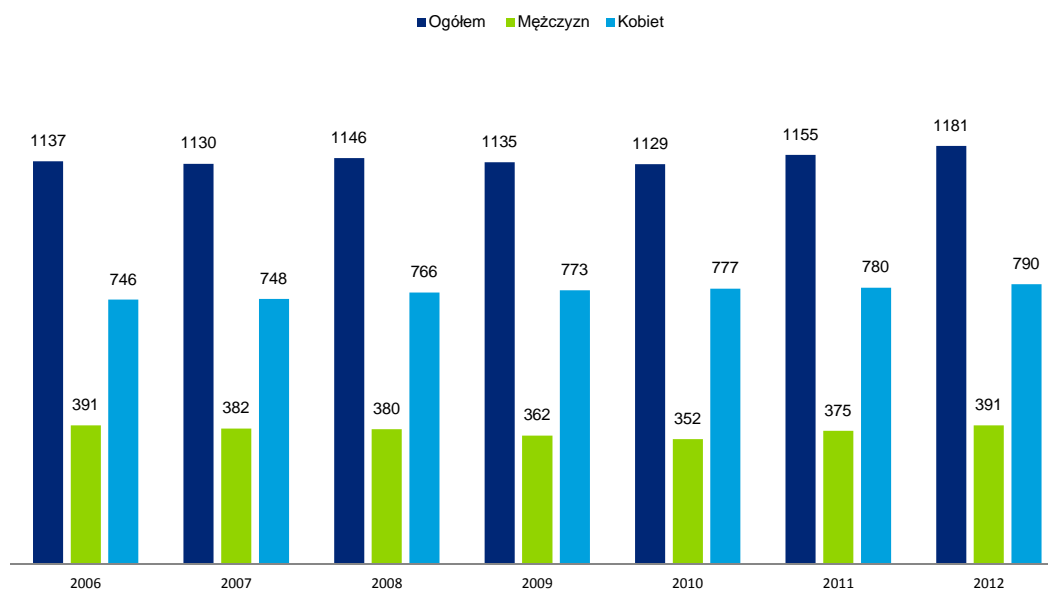
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 5. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006 – 2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

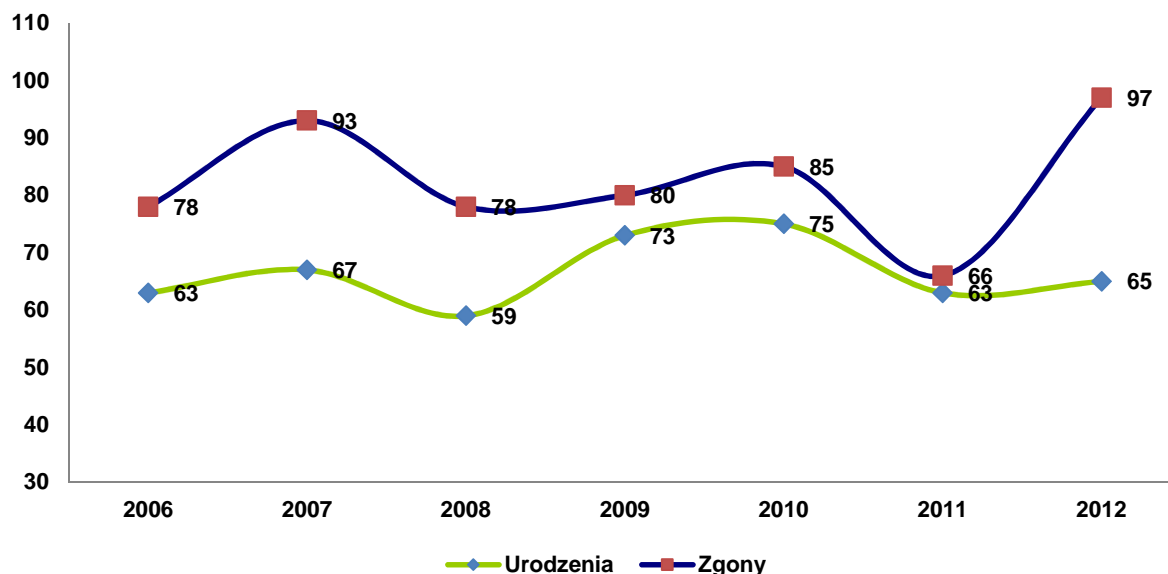
Rysunek 6. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2006 – 2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2006 – 2012 w Gminie Brzeźnio nie odnotowano znaczącego spadku ludności ani znaczącej zmiany liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Jeśli chodzi o liczbę mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym zauważono jej wzrost w roku 2011 i 2012 w porównaniu do lat poprzednich (40 osób). Dynamikę urodzeń i zgonów w latach 2006 – 2012 przedstawiono na poniższym wykresie.

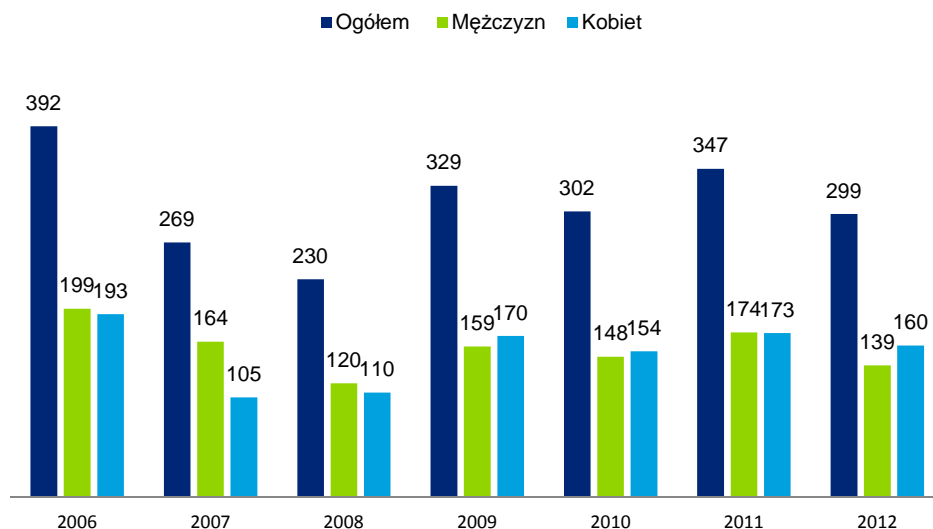
Rysunek 7. Liczba urodzeń oraz zgonów w latach 2006 – 2012

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Największy ujemny przyrost naturalny odnotowano na terenie Gminy w roku 2007, gdy na 93 zgony odnotowano jedynie 67 urodzeń oraz roku 2012, w którym na 97 zgonów zarejestrowano jedynie 65 urodzeń. Od roku 2008 różnica pomiędzy zgonami a urodzeniami zaczęła stopniowo się zmniejszać i w 2011 roku obie wartości osiągnęły zbliżony poziom.

Rysunek 8. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Brzeźnio w latach 2006-2012

Źródło: GUS

Liczba bezrobotnych w Gminie w roku 2012 wyniosła ok. 300 osób. Od roku 2008 zaobserwować można stopniowy wzrost tej liczby – już w 2011 roku liczba osób zarejestrowanych jako pozostające bez pracy wyniosła o 117 osób więcej niż w końcu roku 2008. Liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn w analizowanym okresie pozostawała na podobnym poziomie, w 2011 roku uległa wyrównaniu, ale już rok później odnotowano zmianę proporcji na niekorzyść grupy kobiet.

3.2.2 Zasoby przyrodnicze

3.2.2.1 Obszary prawnie chronione na terenie Gminy

W 1998 roku na mocy rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego utworzono Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK), który obejmuje Uroczysko Kliczków. Teren OChK położony jest w północno-zachodniej części Gminy Brzeźnio i zajmuje powierzchnię 1 037 ha. Nadzór nad terenami lasów państwowych, które znajdują się na obszarze Gminy Brzeźnio, pozostaje w gestii Nadleśnictwa Złoczew.

Nowoprojektowanym obszarem jest Złoczewski Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK), który obejmuje południową część Gminy. Granice OChK celowo poprowadzono wzdłuż elementów zagospodarowania widocznych w terenie tj. drogi, ściany lasu. Złoczewski Obszar Chronionego Krajobrazu planuje się utworzyć, aby objąć ochroną tereny o dużych walorach przyrodniczych, a także aby stworzyć korytarz stanowiący powiązanie pomiędzy dolinami rzek Warty i Pilicy. Proponowany do utworzenia Złoczewski Obszar Chronionego Krajobrazu stanowi powiązanie Brąszewickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z Parkiem Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki.

Dzięki rozporządzeniu Wojewody Sieradzkiego ochroną w formie użytków ekologicznych zostały objęte na terenie Gminy Brzeźnio następujące obszary Nadleśnictwa Złoczew:

- Bagno śródleśne „Oraczew” – Leśnictwo Oraczew, oddział 36d, pow. 0,46 ha,
- Bagno śródleśne „Pyszków II” – Leśnictwo Pyszków, oddział 111b, pow. 0,61 ha,
- Bagno śródleśne „Pyszków III” – Leśnictwo Pyszków, oddział 127h, pow. 7,87 ha,
- Bagno śródleśne „Pyszków IV” – Leśnictwo Pyszków, oddział 112d, pow. 8,07 ha,
- Bagno śródleśne „Pyszków V” – Leśnictwo Pyszków, oddział 117c, pow. 0,16 ha,
- Bagno śródleśne „Pyszków VI” – Leśnictwo Pyszków, oddział 146b, pow. 1,42 ha,
- Bagno śródleśne „Pyszków VII” – Leśnictwo Pyszków, oddział 140h, pow. 0,80 ha,
- Zbiornik wodny „Pyszków I” – Leśnictwo Pyszków, oddział 112a, pow. 15,95 ha.

Pomniki przyrody na terenie Gminy Brzeźnio

Obecnie w Gminie Brzeźnio znajduje się 49 pomników przyrody – drzewa znajdujące się miejscowościach Dębołęka (2), Lipno (1), Kliczków Mały (30), Kliczków Wielki (12) oraz w Leśnictwie Pyszków (1), a także 2 stanowiska bluszczu pospolitego w Kliczkowie Małym w Leśnictwie Oraczew i 1 stanowisko długosza królewskiego w Leśnictwie Dąbrowa.

Parki na terenie Gminy Brzeźnio

Oprócz ww. pomników przyrody objęte ochroną zostały również dwa kompleksy zielone w postaci parków wiejskich w Nowej Wsi (6,87 ha) i wsi Ostrów (2,73 ha).

W Gminie Brzeźnio znajdują się również parki zabytkowe objęte ochroną konserwatorską tzn. wpisane do rejestru zabytków a także parki wiejskie, wpisane do gminnej ewidencji zabytków.

Parki dworskie:

- park dworski z XVIII w. w Kliczkowie Małym o powierzchni 4,87 ha.
- park dworski z XVIII w. w Kliczkowie Wielkim o powierzchni 4,8 ha.
- park dworski z XIX w. w Dębołęce o powierzchni 3,5 ha.

Parki wiejskie (wszystkie z XIX wieku):

- w Barczewie o powierzchni około 0,25 ha.
- w Pyszkowie o powierzchni 2,44 ha.
- w Ostrowie o powierzchni 2,73 ha.
- w Nowej Wsi o powierzchni 5,32 ha.

3.2.2.2 Lasy

Gmina Brzeźnio należy do gmin o średnim zalesieniu. Według danych GUS z 2011 roku lasy zajmują około 25,2% jej całkowitej powierzchni, co stanowi wartość zbliżoną do średniej krajowej (29,2%). Rozmieszczenie lasów jest nierównomierne – zlokalizowane są one przede wszystkim na obrzeżach Gminy, pozostawiając bezleśnymi jej partie centralne. W celu zwiększenia powierzchni terenów zielonych Rada Gminy podjęła działania w zakresie przeznaczenia kolejnych obszarów pod zalesienie i wyrównanie granic polno - leśnych. Celem niniejszych działań jest zapewnienie ciągłości układu ekologicznego Gminy. Łączna powierzchnia terenów przeznaczonych do zalesienia to około 1270 ha. W roku 2011 ogólna powierzchnia lasów wynosiła 3235,3 ha, z czego lasy państwowe stanowiły 1870,3 ha, a lasy niepaństwowe 1365,0 ha.⁴ Lasy te znajdują się w I strefie uszkodzeń przemysłowych. Są to uszkodzenia słabe (11% - 25%), które świadczą o niskim nasileniu szkodliwego oddziaływania gazów i płynów. Zbiorowiska leśne Gminy Brzeźnio to przede wszystkim siedlisko boru świeżego z drzewostanem sosnowym. Ponadto występuje bór mieszany świeży, a także bór mieszany wilgotny z większym udziałem drzew liściastych.

3.2.2.3 Rzeźba terenu

Gmina Brzeźnio charakteryzuje się niskim zróżnicowaniem rzeźby terenu, która nie stanowi ograniczeń dla rolnictwa, czy inwestycji. Obszar Gminy jest położony w obrębie równiny polodowcowej, lekko nachylonej w kierunku wschodnim, należącej do Wysoczyzny Łódzkiej. Najwyżej położony fragment to pagór kemowy o wysokości 203,3 m n.p.m. Najniżej usytuowana jest powierzchnia tarasu zalewowego w dolinie Żegliny, znajdująca się w części północno - wschodniej przy granicy Gminy, poniżej miejscowości Dębołęka – 143,3 m n.p.m. Różnica wysokości terenu w obrębie gminy wynosi 60,0 m. Lokalne wysokości względne najczęściej mieszczą się w przedziale 15 - 20 m.

W Gminie Brzeźnio gleby wykształciły się na podłożu utworów polodowcowych. Bonitacja tych gleb w dużym stopniu decyduje o ich jakości i przydatności rolniczej. Największe znaczenie w rolnictwie mają gleby brunatne, pseudobielicowe i bielicowe, a także czarne ziemie. Gleby te, a także gleby IV klasy znajdują się w centralnej części Gminy i zajmują około 50% użytków rolnych. Natomiast gleby słabsze (klasa V i VI - gleby orne słabe i najslabsze) występują na obrzeżach Gminy, z dominacją w części zachodniej. Zajmują one 42,6% użytków rolnych. Ponadto w Gminie występują także gleby organiczne - murszowe i torfowe. Są położone na małej powierzchni, głównie w dolinach cieków wodnych.

Poniższa tabela przedstawia powierzchnię gleb według obowiązujących klas bonitacyjnych.

Tabela 2. Powierzchnia gleb wg poszczególnych klas bonitacyjnych.

Kasa bonitacyjna	Grunty orne i sady		Klasa bonitacyjna	Użytki zielone	
	[ha]	[%]		[ha]	[%]
I	0	0	I	0	0
II	12	0,2	II	1	0,05
III a	616	8,0	III	92	6,7
III b	827	10,7	-	-	-
IV a	863	11,2	IV	696	50,6
IV b	1 095	14,2	-	-	-
V	2 814	36,5	V	554	40,3
VI	1 410	18,3	VI	32	2,3

Źródło: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzeźnio”, wrzesień 2012

Na terenie Gminy Brzeźnio odnotowano występowanie surowców naturalnych w postaci:

⁴ Dane Głównego Urzędu Statystycznego

- surowców ilastych do produkcji kruszywa lekkiego (głina); złoża Ostrów zlokalizowane w granicach sołectw Podcabaje i Bronisławów o powierzchni 45,60 ha,
- złóż kruszywa naturalnego (piasek); złoża Zwierzyniec w miejscowości Rydzew o powierzchni 8,69 ha,
- złóż kruszywa naturalnego (piasek); złoża Rydzew położone w sołectwie Rydzew o powierzchni 10,19 ha,
- złóż kruszywa naturalnego (piasek); złoża Rydzew I położone w sołectwie Rydzew o powierzchni 6,09 ha,
- złóż kruszywa naturalnego (piasek); złoża Stefanów Ruszkowski znajdujące się w sołectwie Stefanów Ruszkowski o powierzchni 13,68 ha,
- złóż kruszywa naturalnego (piasek); złoża Wierzbowa położone w sołectwie Wierzbowa o powierzchni 12,79 ha.

3.2.2.4 Wody powierzchniowe i podziemne

Wody podziemne

Gmina Brzeźnio położona jest w wielkopolskim regionie hydrogeologicznym. Na jej terenie w granicach sołectwa Barczew występuje fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 312. Wody tego Zbiornika wymagają szczególnej ochrony przed zanieczyszczeniami ze względu na ich przeznaczenie głównie do spożycia.

Na terenie Gminy występują 3 użytkowe poziomy wodonośne:

- pierwszy poziom (IV-rzędowy) składa się z dwóch warstw wodonośnych na głębokości od kilku do kilkudziesięciu metrów w piaszczystych i żwirowych utworach czwartorzędu,
- drugi poziom (kredowy) występuje w spękanych wapieniach i marglach kredy górnej. Wody w utworach kredowych zalegają na różnej głębokości,
- trzeci poziom (górnego jury), czerpią z niego 2 główne ujęcia wód – w Brzeźniu i Barczewie.

W Gminie Brzeźnio monitoringiem regionalnym zostały objęte cztery studnie. Eksploatują one wody z poziomu górnej kredy (Dębołęka), wody czwartorzędowe (Krzaki, Nowa Wieś) oraz górnio-jurajskie (Brzeźnio).

Wody powierzchniowe

Gmina Brzeźnio leży w dorzeczu Odry, w zlewniach rzek Warty i Prosny. Największymi rzekami przebiegającymi przez teren Gminy są, należące do lewobrzeżnego dopływu Warty – rzeki Żeglina i Myja. Zgodnie z „Raportem o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2009 roku” stan ekologiczny w/w rzek został oceniony jako umiarkowany. Oprócz Żegliny i Myji w Gminie występują również ich dopływy nieposiadające swoich nazw – są to ciek wodny wypływający spod Rybnika, Ostrowa i Woli Będkowskiej (dopływy Żegliny) oraz spod Rydzewa i Gęsiny (dopływy Myji). Istotny składnik wód powierzchniowych Gminy Brzeźnio stanowią również stawy. Do największych należą m.in. zbiorniki o nazwach „Stawisko”, „Kąt” i „Niebiosy” w leśnictwie Pyszków, zbiornik w rejonie zabytkowego parku w Kliczkowie Małym oraz stawy na rzece Myji w Kliczków – Kolonii oraz stawy w miejscowościach Dębołęka, Pyszków i Ostrów.

Z uwagi na deficyt wód powierzchniowych i niemal zupełny brak systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków priorytetem staje się ochrona ich czystości i retencjonowanie. Dużym problemem jest niekontrolowany zrzut ścieków z terenów zabudowanych, które trafiają do gruntu, rowów melioracyjnych bądź bezpośrednio do cieków wodnych. Ponadto, do degradacji przyczyniają się powierzchniowe spływy substancji biogenych z terenów rolniczych i leśnych.

Na terenie Gminy występuje zagrożenie powodziowe – wzdłuż doliny rzeki Żegliny. Stanowi to istotny problem dla właścicieli znajdujących się tam zabudowań. Jedynym zbiornikiem retencyjnym na terenie Gminy Brzeźnio jest zbiornik „Próba” położony na rzece Żeglinie o głębokości 1,85 m i powierzchni 21,4 ha. Jego zdolność retencyjna wynosi obecnie 390 tys. m³. Zbiornik oprócz funkcji retencyjnej i przeciwpowodziowej jest również wykorzystywany przez mieszkańców do celów rekreacyjnych.

W dziedzinie tej władze Gminy mają zamiar wpływać i lobbować na rzecz kolejnych inwestycji zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe i funkcjonalność zaopatrzenia w wodę, w tym budowa zbiornika retencyjnego na rzece Myji (we wsiach Kliczków Mały – zbiornik Gęsina, Kolonia Gozdeckie – zbiornik Pustelnik).

3.2.2.5 Klimat

Gmina Brzeźnio znajduje się w centrum przejściowego, zmiennego klimatu Polski i nie wyróżnia się na tle otaczających ją terenów. Cechą, która charakteryzuje klimat w tym obszarze jest zmienna pogoda oraz zróżnicowane warunki meteorologiczne w poszczególnych latach. Średnia roczna temperatura powietrza waha się między 7,5 - 8,0°C. Najwyższe temperatury występują w lipcu, a najniższe w styczniu. Pokrywa śnieżna zalega około 50 - 60 dni. Dominują wiatry o kierunku zachodnim, a suma opadów jest mniejsza niż 600 mm rocznie.

Gmina Brzeźnio pod względem bioklimatu cechuje się korzystnymi warunkami. Jedynie w miejscach gdzie występuje wysoki poziom wód gruntowych (w dolinach cieków i obszarach z nimi sąsiadujących) bioklimat jest niekorzystny. W tych miejscach charakteryzuje go duża wilgotność oraz skłonność do powstawania mgieł i mrozowisk.

3.2.3 Zasoby kulturowe

Obszar Gminy naznaczony jest śladami przeszłości. Do najcenniejszych zabytków niewątpliwie należą wpisane do rejestru zabytków zespoły dworskie i obiekty sakralne. Obiekty wpisane do rejestru, podlegające ścisłej ochronie prawnej zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. Ust. Nr 162, poz. 1568) przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	Nazwa	Zespół	Nr rej.	Materiał	Właściciel	Data
Barczew	dwór		2/A	Mur.	prywatny	I poł. XIX w.
Brzeźnio	Kościół parafialny	Zespół sakralny	4/A	mur	Parafia rzym.kat.	1755-1761
Brzeźnio	dzwonnica	Zespół sakralny	5/A	Mur.	Parafia Rzym.kat.	1755-1761
Brzeźnio	plebania	Zespół sakralny	6/a	Mur.	Parafia Rzym.kat.	1802 r.
Dębołęka	Stodoła	Zespół dworski	419/A	Mur.	OZH Dębołęka	1918 r.
Dębołęka	park	Zespół dworski	419/A		OZH Dębołęka	p. XIX w.
Dębołęka	kuźnia	Zespół dworski	419/A	Mur.	OZH Dębołęka	p. XX w.
Dębołęka	dwór	Zespół dworski	419/A	Mur.	OZH Dębołęka	p. XX w.
Dębołęka	obora	Zespół dworski	419/A	Mur.	OZH Dębołęka	p. XX w.
Kliczków Mały	Kościół parafialny	Zespół sakralny	21/A	Drew.	Parafia Rzym.kat.	1764 r.
Kliczków Mały	dzwonnica	Zespół sakralny	22/A	Drew.	Parafia Rzym.kat.	II poł. XVIII w.
Kliczków Mały	dwór	Zespół dworski	23/A	Drew.	prywatny	XIX w.
Kliczków Mały	park	Zespół dworski	24/A		prywatny	XIX w.
Kliczków Wielki	dwór	Zespół dworski	25/A	Mur.	prywatny	XVII w przebud.

						XIX w.
Kliczków Wielki	park	Zespół dworski	367/A		prywatny	XIX w.
Pyszków	pałac		50/A	Mur.		p. XIX w.
Tumidaj	karczma		409/A	Drew.	prywatny	k.XVIII w.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzeźnio, wrzesień 2012

Na terenie Gminy występują również stanowiska archeologiczne umiejscowione w dolinie rzeki Żegliny oraz w Kliczkowie Małym, Kliczkowie Wielkim, Lipnie i Nowej Wsi. Wszystkie stanowiska objęte są ochroną konserwatorską.

3.3 Zagospodarowanie przestrzenne

W tej części diagnozy stanu obecnego Gminy Brzeźnio omówiony zostanie stan obecny ładu przestrzennego Gminy, który obejmie w szczególności analizę infrastruktury technicznej, uwarunkowań ochrony środowiska oraz infrastruktury społecznej.

3.3.1 Infrastruktura techniczna

W poniższym rozdziale przedstawiona została krótka charakterystyka wybranych zasobów infrastruktury Gminy Brzeźnio. W części poświęconej infrastrukturze technicznej scharakteryzowany został obecny stan infrastruktury drogowej w gminie, w szczególności sieć dróg gminnych i powiatowych, stan zwodociągowania i skanalizowania Gminy. Ponadto znajdują się tu informacje na temat sposobu gospodarowania odpadami w Gminie oraz podstawowe dane na temat stanu infrastruktury energetycznej, ciepłowniczej oraz gazowniczej na terenie Gminy.

3.3.1.1 Infrastruktura transportowa i transport publiczny

Infrastrukturę transportową Gminy Brzeźnio tworzą drogi krajowe, drogi powiatowe oraz drogi gminne. Na obszarze Gminy obecnie budowana jest droga ekspresowa S8. Trasa ta przebiega przez Gminę, a dokładniej przez Barczew, Nową Wieś, Pyszków i Stefanów Ruskowski. Jednakowoż najbliższe węzły znajdują się w odległości kilku kilometrów od Gminy.

Najważniejszą arterią komunikacyjną w Gminie jest droga krajowa nr 14 relacji Łódź – Walichnowy, przebiegająca przez teren gminy na odcinku o długości 10,5 km. Fragment drogi krajowej 14 stanowi jedną z najważniejszych tras przelotowych przez województwo, której głównym zadaniem jest połączenie wszystkich miast aglomeracji łódzkiej, a także połączenie z Warszawą, Poznaniem, Wrocławiem i Gdańskiem. Wzdłuż trasy nr 14 położone są wchodzące w skład Gminy miejscowości: Dębołęka, Nowa Wieś, Próba, Rembów, Tumidaj i Zapole.

Tabela 4. Drogi powiatowe

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość w km
1705E	Burzenin – Lipno – Złoczew	4,8
1707E	Chajew – Kliczków Mały – Kliczków Wielki	4,3
1708E	Brzeźnio – Brąszewice przez Ostrów	7,1
1708E	Brzeźnio – Zapole	2,3
1708E	Zapole – Burzenin przez Barczew.	5,2
1711E	Brzeźnio – Gęsina – Kliczków Wielki.	9,0
1712E	Brzeźnio – Kliczków Wielki przez Krzaki	6,8
1727E	Brzeźnio – Pyszków	4,8
1727E	Lipno – Pyszków	3,6
1728E	Barczew – Pyszków	2,8
1729E	Brzeźnio – Tumidaj	3,2
1705E	Chajew – Złoczew	3,2

Źródło: Urząd Gminy Brzeźnio

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego zakłada podniesienie do rangi drogi wojewódzkiej drogi powiatowej nr 1705 E. Sieć dróg gminnych przedstawiona została w tabeli nr 4. Większość stanowią drogi o nawierzchni bitumicznej (62%), a ponad jedna piąta to drogi gruntowe (27%). Pozostałe z nich pokryte są żwirem (2%) i łuczniem (9%).

Tabela 5. Drogi gminne

Numer	Relacja	Długość [km]	Nawierzchnia
114053E	(Stanisławów)-gr.gm. Złoczew – Rybnik – Bronisławów	3,836	bitumiczna
114054E	(Stanisławów)-gr.gm. Złoczew – Gozdy	0,195 0,503	tłuczniowa gruntowa
114064E	(Potok)-gr.gm. Złoczew – Nowa Wieś	0,575	żwirowa
114123E	(Chajew)- gr.gm. Brąszewice – Bednarskie	1,889	gruntowa
114151E	Nowa Wieś – Gozdy – Brzeźnio „Chojary”	4,753	bitumiczna
114152E	Ostrów – Rybnik	2,001	bitumiczna
114153E	Nowa Wieś – Kolonia Nowa Wieś	1,598	bitumiczna
1141534E	Dębołęka – Stefanów Ruszkowski – Ruszków	3,072 2,015	bitumiczna tłuczniowa
114155E	Próba – Stefanów Ruszkowski	1,383	bitumiczna
114156E	Kliczków Wielki – Złotowizna – Pustelnik	4,529	bitumiczna
114157E	Pustelnik – Kolonia Brzeźnio	2,163	bitumiczna
114158E	Kocia Góra – Bednarskie – Kliczków Mały – gr gm Wróblew - (Wąglczew)	5,077 2,466	bitumiczna gruntowa
114159E	Gęsina – Rydzew – Ostrów	0,592 2,9	tłuczniowa gruntowa
114160E	Wola Brzeźniowska – Sudajew – Ostrów	0,116 1,392 0,915	bitumiczna tłuczniowa gruntowa
114161E	Tumidaj – gr.gm. Wróblew - (Drżązna)	0,223 1,401	bitumiczna gruntowa
114162E	Wola Brzeźniowska – Kliczków Wielki	1,129 0,901 0,545	bitumiczna żwirowa gruntowa
114163E	Stefanów Barczewski Pierwszy – Stefanów Barczewski Drugi	3,465	bitumiczna
114164E	Barczew „Koziołek” – gr. gm. Sieradz- (Dąbrowa Wielka)	0,501 0,525 1,761	bitumiczna tłuczniowa gruntowa
114165E	Złotowizna – Pustelnik – Dębołęka	0,061 0,241 3,264	bitumiczna tłuczniowa gruntowa
114166E	Krzaki – Przedgórze	1,15	bitumiczna
114167E	Nowa Wieś – Pyszków Olszaki – Pyszków – Barczew	2,945 0,489 1,482	bitumiczna tłuczniowa gruntowa
114168E	Kliczków – Kolonia – gr .gm. Wróblew- (Krzakowizna)	0,592 0,446	bitumiczna gruntowa

Źródło: Urząd Gminy Brzeźnio

Zestawienie zbiorcze dla dróg lokalnych gminy Brzeźnio wykazuje, iż w 2013 roku ich łączna długość wynosiła 17,352 km. Zdecydowaną większość stanowiły drogi o nawierzchni bitumicznej (70%), blisko jedna piąta wszystkich dróg pokryta jest nawierzchnią twardą nieulepszoną – tłuczniem (17,5%) i żwirem (1,5%). Drogi gruntowe stanowią prawie 11% wszystkich dróg lokalnych.

Tabela 6. Drogi lokalne Gmina Brzeźnio

Numer drogi	Miejscowość	Długość [km]	Nawierzchnia
L000001	Kliczków Mały	0,504 0,226	bitumiczna żwirowa
L000002	Kliczków Mały	0,37	Gruntowa
L000003	Kliczków Kolonia (2 odcinki)	0,583 0,569	bitumiczna gruntowa
L000004	Wola Brzeźniowska	1,12	bitumiczna
L000005	Ostrów	0,447	bitumiczna
L000006	Piotrowice, Rybnik (2 odcinki)	1,619	bitumiczna
L000007	Marszałkowo	0,657	tłuczniowa
L000008	Brzeźnio	0,206 0,229	bitumiczna tłuczniowa
L000009	Podlesie	0,676	bitumiczna
L000010	Brzeźnio	1,028 0,766	bitumiczna tłuczniowa
L000011	Stefanów Ruskowski	1,045 0,141	bitumiczna tłuczniowa
L000012	Stefanów Ruskowski	0,952 0,309	bitumiczna gruntowa
L000013	Ruszków	1,003	bitumiczna
L000014	Zapole	0,423	bitumiczna
L000015	Pinki	1,425	bitumiczna
L000016	Olszaki	0,067 1,239	bitumiczna tłuczniowa
L000017	Olszaki	0,659	gruntowa
L000018	Wierzbowa	0,401	bitumiczna
L000019	Nowa Wieś	0,648	bitumiczna

Źródło: Urząd Gminy Brzeźnio

Na terenie gminy znajdują się trzy obiekty mostowe, z których dwa umiejscowione są w ciągu dróg lokalnych, a jeden w ciągu drogi posiadającej status gminny. Żaden z obiektów nie ma charakteru zabytkowego. Każdy most posiada układ statyczny swobodnie podparty o rozpiętości przęseł odpowiadającej całkowitej szerokości obiektu.

Tabela 7. Obiekty mostowe

Numer drogi	Długość [m]	Szerokość [m]	Liczba przęseł	Liczba podpór
L000013	14	6,20	1	2
114155E (G000009)	14	6,00	1	2
1141534E (G000008.1)	12,50	5,30	1	2

Źródło: Urząd Gminy Brzeźnio

3.3.1.2 Gospodarka wodna i ściekowa

Według danych z 2011 roku, udostępnionych przez GUS, 81,6%⁵ ogółu mieszkańców Gminy korzysta z instalacji wodociągowej i pod tym względem Gmina Brzeźnio zajmuje 4 miejsce w powiecie sieradzkim. Długość sieci wodociągowej wybudowanej na terenie Gminy wynosi obecnie 127,2 km. Według oceny wód przeprowadzonej w 2002 roku na obszarze Gminy występują wody wysokiej (Ib) oraz średniej (II) jakości.

Tabela 8. Klasyfikacja jakości zwykłych wód podziemnych w punktach badawczych sieci regionalnej 2002

Klasyfikacja jakości zwykłych wód podziemnych w punktach badawczych sieci regionalnej 2002 r. Punkt badawczy:	Klasa wód 2002 r.
Krzaki	II
Nowa Wieś	Ib
Brzeźnio	II
Dębołęka OHZ	Ib

Źródło: Urząd Gminy Brzeźnio

Pod względem odsetka ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej Gmina Brzeźnio plasuje się na 9 miejscu w powiecie sieradzkim. W ostatnich sześciu latach zarówno długość sieci jak i liczba korzystających z instalacji osób nie uległa znaczącej zmianie. Obecnie sieć kanalizacyjna zlokalizowana na jej terenie liczy 3,2 km długości, a z instalacji kanalizacyjnej korzysta 408 osób, czyli 6,5% ludności zamieszkującej Gminę.

Tabela 9. Stan sieci kanalizacyjnej

Stan sieci kanalizacyjnej	j.m.	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Ścieki odprowadzone	dm ³	0	0	0	0	13	13	11
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	407	406	404	404	405	408	408

Źródło: GUS

⁵ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012, Gmina Wiejska Brzeźnio

3.3.1.3 Gospodarka odpadami

Obecnie na terenie Gminy Brzeźnio nie funkcjonuje żadne składowisko odpadów. Gmina współpracuje z wyspecjalizowaną firmą, która wygrała przetarg. Firma wyłoniona w przetargu zawiera umowę z Gminą i z funkcjonującymi na jej terenie podmiotami, natomiast mieszkańcy składają deklaracje i dokonują opłaty na rzecz Gminy. Firma wystawia rachunek za wykonane usługi na Gminę, która reguluje należności z własnego budżetu i zawiera indywidualne umowy z firmami i właścicielami posesji na wywóz odpadów. Dodatkowo w jednym wyznaczonym punkcie na terenie Gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów - gromadzone są tam głównie odpady wielkogabarytowe oraz odpady niebezpieczne np. baterie. Ponadto, mieszkańcy Gminy Brzeźnio mają możliwość gromadzenia zużytych baterii czy akumulatorów w specjalnych pojemnikach w placówkach oświatowych (w ramach projektu edukacyjnego) oraz w specjalnych punktach handlowych prowadzących sprzedaż detaliczną czy też działalność usługową w zakresie wymiany baterii i akumulatorów. W związku z wejściem w życie od dnia 01.07.2013 r. Ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw⁶ w gestii Gminy Brzeźnio pozostaje zapewnienie czystości i porządku na swoim terenie. Według szacunkowych danych 90% odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Gminy segregowanych jest u źródła. Na terenie Gminy Brzeźnio znajduje się zrehabilitowane w 2009 r. składowisko odpadów „Zwierzyniec”. Powierzchnia składowiska po rekultywacji wynosi 0,74 ha.

3.3.1.4 Energetyka

Gmina Brzeźnio posiada system zasilania liniami średniego napięcia 15 kV, który zapewnia kompleksowe zaopatrzenie w energię elektryczną. System ten jest modernizowany oraz rozbudowywany na bieżąco oraz zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem mieszkańców Gminy. Obecnie przez teren Gminy Brzeźnio przebiega również linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Wieluń – Złoczew – Sieradz ze strefą ochronną o szerokości 36 m. Linia ta przebiega przez sołectwa Barczew, Stefanów Ruszkowski, Pyszków, Rembów, Nowa Wieś. Szansą rozwojową Gminy jest budowa infrastruktury pozwalającej na pozyskiwanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych np. budowa elektrowni wiatrowych wraz z potrzebną infrastrukturą towarzyszącą, np. urządzeniami liniowymi, obiektami elektroenergetycznymi oraz strefami ochronnymi.

3.3.1.5 Ciepłownictwo i gazownictwo

W gminie Brzeźnio nie istnieje zorganizowany system zaopatrzenia w ciepło. Ogrzewanie budynków opiera się na lokalnych źródłach ciepła – kotłowniach lokalnych, przemysłowych i indywidualnych zasilanych tradycyjnymi nośnikami energii. W celu ograniczenia szkodliwej emisji spalin planowane są zmiany obejmujące modernizację źródeł ciepła oraz stopniową ich wymianę na zasilane paliwem ekologicznym. Plany Gminy obejmują wykorzystanie odnawialnych źródeł energii m. in. do ogrzewania budynków użyteczności publicznej. Władze Gminy zachęcają również swoich mieszkańców do wykorzystywania ekologicznych, bezpiecznych oraz oszczędnych odnawialnych źródeł energii np. pomp ciepła celem pozyskania energii cieplnej na własne potrzeby. Pompy ciepła wytwarzają energię cieplną z naturalnych źródeł jakimi są ziemia, powietrze czy też woda. Gmina Brzeźnio nie jest zasilana w gaz przewodowy. Obecnie gospodarstwa domowe są zaopatrywane w gaz propan – butan w butlach rozwożonych głównie przez prywatnych dystrybutorów. W „Planie zagospodarowania województwa łódzkiego” (przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 roku) przewidziana została budowa magistrali tranzytowej wysokiego ciśnienia Odolanów - Wronów, która miałaby przebiegać przez teren Gminy Brzeźnio. W dokumencie tym zaplanowano także budowę gazociągu wysokiego ciśnienia i doprowadzenie gazu przewodowego do Gminy.

---

⁶ Dz.U. 2011 nr 152 poz. 897

3.3.2 Ochrona środowiska

Znajdujący się na terenie Gminy Brzeźnio obszar doliny rzeki Żegliny uznany został przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu za strefę szczególnego zagrożenia powodzią. Na pozostałych terenach doliny nie odnotowano szczególnego zagrożenia powodziowego, jednak wg ekspertów należy ograniczać możliwość prowadzenia na nich zabudowy.

Jeśli chodzi o poziom zanieczyszczeń wód, obydwie rzeki - zarówno Żeglina, jak i Myja na których istnieją punkty pomiarowo - kontrolne, mieszczą się w dopuszczalnych normach sanitarnych. Ma to szczególne znaczenie w przypadku rzeki Żegliny, która na odcinku Zbiornika Próba w okresie letnim wykorzystywana jest do kąpieli.

Na terenie Gminy Brzeźnio istnieją obszary uciążliwe akustycznie. Jest to strefa, w której przekroczony zostaje poziom hałasu dla zabudowy mieszkalnej. Obszar ten położony jest wzdłuż drogi krajowej nr 14. Sądzi się, że w odległości 60 -100 m (po obu stronach drogi) nie powinno dopuścić się do nowej zabudowy obiektami chronionymi. Ponadto tereny położone bezpośrednio przy drodze krajowej nr 14 są narażone na zagrożenia związane z różnymi rodzajami awarii- na obszarze tym przewożone są bowiem paliwa i inne materiały niebezpieczne.

Teren Gminy Brzeźnio podzielony został na jednostki architektoniczno - krajobrazowe („Ochrona zabytkowego krajobrazu kulturowego województwa sieradzkiego”), wykonanego w ramach V Programu Rządowego), którym w sześciostopniowej skali waloryzacji przyznano stopnie: II – jednostka zabytkowa (Kliczków Mały) z modelem krajobrazu historycznie jednorodnym i układem czytelnym, III – jednostka zabytkowa (Kliczków Wielki) z modelem krajobrazu historycznie nawarstwionym i układem czytelnym, z zabudową zaniedbaną lub zdegradowaną, IV – zespół „jark” współczesne, z modelem współczesnym jednorodnym i układem dobrym, V – zespół „jark” mieszane, z modelem krajobrazu dominującym współczesnym, stosunkowo harmonizującym z dawnym i układzie czytelnym na tle historycznego, z zabudową tradycyjnie dobrą lub dość dobrą⁷.

3.3.3 Infrastruktura społeczna

3.3.3.1 Edukacja

Od 2008 (poza nieznacznym spadkiem w 2011 roku) systematycznie zwiększane były kwoty wydawane z budżetu Gminy na działania związane z oświatą i wychowaniem. Również ich udział procentowy w budżecie w latach 2009 – 2012 wzrastał od poziomu 36,7% w roku 2010 do 43,1% w roku 2012..

Tabela 10. Wydatki z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie (w PLN)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
5 514 152,75	4 979 459,34	5 549 355,88	6 634 404,32	7 069 884,53	7 069 424,01	8009105,97

Źródło: GUS, UG Brzeźnio

Gmina posiada bogate tradycje oświatowe. Już w przekazach z XVI w. (Księga uposażeń Jana Łaskiego) pojawiają się wzmianki o istniejącej w Brzeźniu szkole parafialnej – jednej z 50 istniejących wówczas na terenie kraju. Do szkoły uczęszczało ok. 14 uczniów, a sama instytucja działała bez większych przerw aż do I poł. XVIII w. Po krótkiej przerwie i powołaniu Komisji Edukacji Narodowej wznowiła działalność w roku 1773, jako jedyna w powiecie sieradzkim przetrwała czas rozbiorów, okres Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego.

Aktualnie na terenie Gminy funkcjonują dwa przedszkola (Publiczne Przedszkole im. Przyjaciół Kubusia Puchatka w Brzeźniu oraz Publiczne Przedszkole w Barczewie) oferujące miejsca dla 135

⁷ Studium Uwarunkowania i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brzeźnio

dzieci. W celu objęcia wychowaniem przedszkolnym większej liczby dzieci z terenu Gminy przy Szkołach Podstawowych w Kliczkowie Wielkim oraz Ostrowie utworzone zostały punkty przedszkolne. Starsze dzieci i młodzież uczęszczają do czterech Szkół Podstawowych oraz jednego Gimnazjum:

1. Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Świątochowskiego w Barczewie,
2. Zespół Szkół im. Waławy Matusiak w Brzeźniu - Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum,
3. Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima w Ostrowie,
4. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kliczkowie Wielkim

Wszystkie placówki wyposażone są w sprzęt komputerowy oraz podstawowe zaplecze sportowe.

Tabela 11. Placówki oświatowo – wychowawcze na terenie Gminy

Lp.	Szkoła	Miejscowość	Baza sportowa Boisko/ sala gimnastyczna
1	Zespół Szkół im. Waławy Matusiak	Brzeźnio	Sala gimnastyczna o wymiarach 18,5 x 11,5 m Boisko wielofunkcyjne o pow. 1 144 m ² do koszykówki, piłki ręcznej, siatkówki i tenisa.
2	Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Świątochowskiego	Barczew	Sala o wym. 15 x 11 m, boisko trawiaste do piłki nożnej.
3	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II	Kliczków Wielki	Pomieszczenie do ćwiczeń ruchowych, boisko asfaltowe do piłki siatkowej.
4	Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima	Ostrów	Pomieszczenie do ćwiczeń ruchowych, boisko trawiaste do piłki nożnej.
5	Publiczne Przedszkole im. Przyjaciół Kubusia Puchatka	Brzeźnio	Nie dotyczy
6	Publiczne Przedszkole	Barczew	Nie dotyczy

Źródło: Dane Urzędu Gminy Brzeźnio

Zarówno Zespół Szkół w Brzeźniu oraz Szkoła Podstawowa w miejscowości Kliczków Wielki są placówkami przystosowanymi do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Tabela 12. Stopień komputeryzacji szkół

Lp.	Szkoła	Miejscowość	Komputery w szkole dla uczniów
1	Zespół Szkół im. Waławy Matusiak	Brzeźnio	10 w sali komputerowej 4 w bibliotece
2	Szkoła Podstawowa im. Zbigniewa Świątochowskiego	Barczew	10 w sali komputerowej 4 w bibliotece
3	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II	Kliczków Wielki	10 w sali komputerowej, 4 w bibliotece
4	Szkoła Podstawowa im. Juliana Tuwima	Ostrów	10 w sali komputerowej, 3 w świetlicy
5	Publiczne Przedszkole im. Przyjaciół Kubusia Puchatka	Brzeźnio	Nie dotyczy
6	Publiczne Przedszkole	Barczew	Nie dotyczy

Źródło: Dane Urzędu Gminy Brzeźnio

W tabelach nr 12 i 13 wskazano wyniki testów uczniów trzecich klas gimnazjum oraz uczniów klas szóstych szkół podstawowych z terenu Gminy Brzeźnio w odniesieniu do wyników osiągniętych przez uczniów z Łodzi oraz całego województwa. Choć w 2013 roku wyniki z historii, języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie były nieco niższe w porównaniu do roku poprzedniego, to nie odbiegały one od średniej powiatowej czy wojewódzkiej. Uczniowie gimnazjum korzystnie na tle powiatu i województwa prezentują się natomiast w części matematyczno – przyrodniczej, w której wyniki są wyższe od wyników osiąganych przez ich rówieśników z Łodzi oraz średniej wojewódzkiej. Znaczny wzrost daje się także zauważyć w części językowej egzaminu.

Jeśli chodzi o szóstoklasistów to gorzej od swych rówieśników wypadali jedynie egzaminowani w roku szkolnym 2011/2012, w którym uczniowie wszystkich szkół podstawowych z terenu gminy osiągnęli poziom poniżej średniej wojewódzkiej i powiatowej. Znaczącą poprawę odnotowano jednak już podczas kolejnego egzaminu 2012/2013, gdzie średnia gminy była o ponad dwa punkty wyższa zarówno od wyników uzyskanych przez dzieci i młodzież w powiecie, jak i w całym województwie.

Tabela 13. Wyniki testu gimnazjalnego w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013

Części egzaminu	Brzeźnio		Powiat		Województwo	
	2011/12	2012/13	2011/12	2012/13	2011/12	2012/13
Część humanistyczna						
GH-H	62,4	58,0	60,6	57,2	61,0	58,0
GH-P	66,1	61,8	65,0	62,3	65,1	62,6
Część matematyczno - przyrodnicza						
GM-P	52,1	66,2	50,7	60,2	50,3	59,7
GM-M	48,3	52,9	47,9	49,9	48,0	48,5
Język angielski						
PP	47,7	51,8	59,5	59,7	63,2	63,0
PR	X	X	X	42,4	46,30	45,6
Język niemiecki						
PP	61,2	63,7	55,3	56,6	57,2	58,3
PR	23,4	34,3	25,1	35,0	31,7	39,8

Źródło: OKE, UG Brzeźnio

Oznaczenia w tabeli:

GH część humanistyczna

GH-H część humanistyczna z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie

GH-P część humanistyczna z zakresu języka polskiego

GM część matematyczno-przyrodnicza

GM-M część matematyczno-przyrodnicza z zakresu matematyki

GM-P część matematyczno-przyrodnicza z zakresu przedmiotów przyrodniczych

GA egzamin z języka angielskiego

GN egzamin z języka niemieckiego

PP, PR poziom podstawowy, poziom rozszerzony

Tabela 14. Wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej

Jednostka	2010/11	2011/12	2012/13
SP Barczew	25,58	17,84	25,56
SP Brzeźnio	26,48	23,17	28,66
SP Kliczków Wielki	24,23	19,87	21,24
SP Ostrów	21,89	18,88	27,32
Gmina	24,77	20,32	26,17
powiat	24,72	22,52	23,41
województwo	25,36	22,90	23,99

Źródło: OKE, UG Brzeźnio

3.3.3.2 Opieka zdrowotna

Opiekę zdrowotną na terenie Gminy Brzeźnio zapewniają dwa niepubliczne zakłady podstawowej opieki zdrowotnej:

- Zakład Opieki Zdrowotnej POLIMED s.c. w Brzeźniu⁸
- Zakład Opieki Zdrowotnej MEDICUS w Brzeźniu z filiami w Barczewie i Kliczkowie Małym (przychodnia specjalistyczna).⁹

W ramach w/w przychodni pacjenci mają dostęp do poradni i gabinetów specjalistycznych wśród których wymienić należy:

- Gabinet Fizjoterapii,
- Gabinet Ginekologiczny,
- Gabinet Stomatologiczny,
- Gabinet szczepień,
- Gabinet zabiegowy,
- Gabinet Medycyny Pracy,
- USG,
- Poradnia Rehabilitacyjna,
- Poradnia Diabetologiczna,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Okulistyczna,
- Poradnia Pulmonologiczna,
- Dział Rehabilitacji Medycznej (kinezyterapia, fizykoterapia, krioterapia, diatermia, masaż leczniczy, światło białe spolaryzowane, hydroterapia).

Mieszkańcy Gminy Brzeźnio mogą zaopatrzyć się w leki w dwóch aptekach:

- NIKPOL s.c. M. i K. Mak - znajdująca się w siedzibie NZOZ POLIMED s. c.
- QUERCUS – ul. Topolowa, Brzeźnio.

⁸ Źródło: <http://szukaj.sluzbazdrowia.pl/Przychodnia-podstawowej-opieki-zdrowotnej/Brzezno/R14,W10,M783,20,1.html>

⁹ Źródło: http://www.doz.pl/lekarze/l26425-Niepubliczny_Zaklad_Opieki_Zdrowotnej_MEDICUS

3.3.3.3 Pomoc społeczna

W roku 2012 udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie Gminy Brzeźnio wynosił blisko 17% całego budżetu i w okresie ostatnich sześciu lat przedstawiał się następująco:

Tabela 15. Wydatki z budżetu Gminy na pomoc społeczną i pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej w latach 2006 – 2012

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
2 766 838,65zł	2 534 330,86zł	2 906 216,18zł	2 645 196,06zł	2 757 635,62zł	3 040 665,31zł	3 134 871,30zł

Źródło: GUS, UG Brzeźnio

Instytucją udzielającą wsparcia osobom potrzebującym z terenu Gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeźniu. Udział beneficjentów pomocy społecznej wśród ogółu ludności Gminy w 2010 r. wynosił 9% i nie odbiegał od średniego wskaźnika odnotowanego w powiecie (9,1%). W 2012 r. wśród osób objętych pomocą zarejestrowano 347 osób bezrobotnych, z których 50,1% stanowiły kobiety. Plan wydatków związanych z zadaniami z zakresu polityki społecznej na lata następne przewidywany jest na podobnym poziomie.

Tabela 16. Świadczenia pomocy społecznej w latach 2006 – 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej (osoba)	1 402	1 397	1 397	1 408	1418
Korzystający ze świadczeń rodzinnych (rodzina)	521	477	440	416	482

Źródło: GUS, UG Brzeźnio

3.3.3.4 Porządek publiczny i ochrona przeciwpożarowa

Instytucjami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową w Gminie Brzeźnio jest Komisariat Policji w Złoczewie oraz działające na terenie Gminy Brzeźnio ochotnicze straże pożarne:

- OSP Barczew
- OSP Brzeźnio,
- OSP Dębołęka
- OSP Gęsina
- OSP Gozdy
- OSP Kliczków Mały
- OSP Kliczków Wielki
- OSP Krzaki
- OSP Nowa Wieś
- OSP Ostrów
- OSP Pyszków,
- OSP Zapole

3.3.3.5 Sport i rekreacja

W Gminie funkcjonują dwa kluby sportowe LKS Pyszków i LKS Zapole, których celem jest organizowanie zajęć sportowych w celu wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej i umysłowej mieszkańców. Drużyny obu klubów systematycznie biorą udział w rozgrywkach piłki nożnej klasy B seniorów.

Obiekty sportowe zlokalizowane na terenie Gminy Brzeźnio:

- sala gimnastyczna- Zespół Szkół w Brzeźniu,
- sala gimnastyczna- Szkoła Podstawowa w Barczewie,
- boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej przy Zespole Szkół w Brzeźniu,
- boisko szkolne z naturalną murawą przy Zespole Szkół w Brzeźniu,
- boisko sportowe dopuszczone do rozgrywek ligowych w Zapolu,
- boisko sportowe dopuszczone do rozgrywek ligowych w Pyszkowie.

Władze Gminy planują przeprowadzenie inwestycji związanych z budową sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Ostrowie oraz budową sali sportowej w Brzeźniu.

3.3.3.6 Kultura

W Gminie Brzeźnio funkcjonuje wiele placówek o charakterze kulturalnym. Jedną z najważniejszych jest Gminny Ośrodek Kultury w Brzeźniu, który ściśle współpracuje ze wszystkimi innymi instytucjami w Gminie. Jego głównym zadaniem jest organizowanie wydarzeń o charakterze kulturalnym. W tym celu GOK współpracuje m.in. z Gminną Biblioteką Publiczną w Brzeźniu, której filie znajdują się w Barczewie i Kliczkowie Małym oraz koordynuje działania amatorskich zespołów artystycznych, wśród których wymienić należy:

- Kapelę Podwórkową z Brzeźnia,
- Zespół Śpiewaczo – Obrzędowy „Kliczkowianki” z Kliczkowa Małego
- Orkiestrę Dętą z Brzeźnia,
- Orkiestrę Dętą z Pyszkowa,
- Grupę tańca nowoczesnego w Brzeźniu,
- Młodzieżowo-dziecięcy Teatr Amatorski „Kameralny“ Kliczków Mały
- Chór Klubu Emeryta i Rencisty w Brzeźniu.

Gminny Ośrodek Kultury podejmuje także wspólne działania z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej (w zakresie organizacji imprez dla dzieci niepełnosprawnych, dzieci z rodzin patologicznych oraz z rodzin najuboższych), a także Klubem Emeryta i Rencisty. Ośrodek angażuje się i wspiera działalność OSP (pomoc w dekoracjach, nagłaśnianiu, fotografii i wideofilmowaniu) oraz szkół i przedszkoli z terenu Gminy, dzięki czemu dzieci czynnie biorą udział we wszelkiego rodzaju przedsięwzięciach kulturalnych. W najbliższym czasie planowana jest modernizacja jego bazy lokalowej.

Oprócz wymienionych powyżej placówek na terenie Gminy działa Centrum Rekreacyjno - Szkoleniowe w Kliczkowie Wielkim. Jest to inwestycja dofinansowana ze środków europejskich, w ramach której w budynku szkoły podstawowej otwarto ogólnie dostępną bazę sportową (sala do ćwiczeń gimnastycznych), czytelnię i salę komputerową z dostępem do Internetu. Z utworzonego Centrum korzystać mogą uczniowie szkoły i pozostali mieszkańcy Gminy.

Jako miejsce odpoczynku, nauki, spotkań lokalnej społeczności służą również świetlice wiejskie działające w Kliczkowie Małym, Rembowie, Ruszkowie, Stefanowie Barczewskim Pierwszym, Stefanowie Barczewskim Drugim, Woli Brzeźniowskiej, Gęsinie, Kliczkowie Wielkim i Rybniku.

W Gminie Brzeźnio organizowane są liczne imprezy o charakterze sportowym oraz wydarzenia i festyny dedykowane przede wszystkim mieszkańcom, mające na celu integrowanie społeczności lokalnej. Do głównych wydarzeń w kalendarzu Gminy Brzeźnio należą:

- Gminny Turniej Tenisa Stołowego (zawody dla pełnoletnich mieszkańców o mistrzostwo Gminy Brzeźnio odbywające się corocznie na przełomie lutego i marca),

- Turniej Piłki Siatkowej Plażowej o puchar Wójta Gminy (zawody adresowane nie tylko do mieszkańców Gminy Brzeźnio, rozgrywane w kategorii open, odbywają się corocznie w wakacje),
- Festyn na powitanie wakacji (impreza plenerowa adresowana zarówno do dzieci, jak i młodzieży, osób dorosłych i rodzin, festyn odbywa się co roku w pierwszych dniach wakacji),
- Sobótki nad Zalewem (impreza plenerowa, która inauguruje sezon letni nad Zbiornikiem Próba, ma charakter otwartego festynu dla mieszkańców w każdym wieku, odbywa się corocznie około 24 czerwca),
- Dzień Dziecka (dzień ten organizowany jest dla dzieci, które pochodzą z rodzin z trudną sytuacją materialną, impreza odbywa się corocznie w czerwcu),
- Chojnka (impreza organizowana jest dla dzieci, które pochodzą z rodzin z trudną sytuacją materialną, impreza odbywa się corocznie w grudniu),
- Dzień Babci i Dziadka (spotkanie dla członków Klubu Emeryta i Rencisty, odbywa się corocznie w styczniu),
- Wigilia (spotkanie organizowane dla członków Klubu Emeryta i Rencisty, odbywa się corocznie w grudniu).

Dla turystów, Gmina Brzeźnio jest niewątpliwie miejscem ciekawym pod względem występujących na jej terenie zespołów zabytkowych. Przez teren Gminy przebiega szlak "Zabytkowych Dworców Ziemi Sieradzkiej". Szlak biegnie z Sieradza, przez: Jezioro - Dąbrówkę - Dąbrówkę Wielką - Kozy - Dębołękę - Tumidaj- Złotowiznę - Kliczków Wielki - Kliczków Mały - Orzeł Biały - Jasionną - Wrząca – Gzików aż do Błaszek. Do najciekawszych dworców znajdujących się na tym szlaku, a jednocześnie znajdujących się w granicach Gminy Brzeźnio zaliczyć można drewniany dwór z początku XIX w. w Kliczkowie Małym otoczony zabytkowym parkiem, a także zespół dworsko - folwarczny w Dębołęce (2 poł. XIX - XX w) obejmujący murowany dwór z 2 poł. XIX, park z aleją dojazdową oraz dawny folwark a w nim: budynek gospodarczy, spichlerz, stajnia z wozownią, stodoła, kuźnia, obora i brama wjazdowa – murowane. Atrakcją turystyczną wartą zobaczenia jest także zabytkowa karczma z przełomu XVIII i XIX w. w Tumidaju, znajdująca się przy drodze krajowej nr 14. Ciekawostką jest fakt, iż według legendy, przebywał w niej Napoleon Bonaparte. Gmina Brzeźnio to również miejsce ciekawe dla osób interesujących się architekturą sakralną. Znajdują się tu trzy kościoły, w tym dwa zabytkowe: drewniany kościół parafialny św. Jana Nepomucena z 1764 roku w Kliczkowie Małym, wzniesiony z fundacji Rocha Tarnowskiego oraz drewniana dzwonnica, również z 1764 roku, czy też zespół kościoła p.w. św. Idziego w Brzeźniu. Kościół ten wzniesiony został w latach 1755-1761 według projektu włoskiego architekta Guido Antonio Longhiego. Świątynia utrzymana jest w klimacie późnego baroku. Obok kościoła znajduje się dzwonnica z 1761 roku, a także plebania w stylu dworskim z 1802 roku. Trzeci kościół znajduje się w Pyszkowie.

3.3.3.7 Zasoby mieszkaniowe Gminy Brzeźnio

Wg danych GUS z 2012 r. gmina Brzeźnio posiada zasoby mieszkaniowe w ilości 1 884 mieszkań, co najczęściej jest równoznaczne z indywidualnymi budynkami mieszkalnymi. Większość stanowi własność osób fizycznych, 27 własność gminy, zaś 25 - zakładów pracy. Wskaźniki charakteryzujące sytuację mieszkaniową w Gminie Brzeźnio ciągle się poprawiają i są zbliżone do poziomu tych samych wskaźników dla kraju.

Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe Gminy Brzeźnio 2006 – 2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mieszkania	1 772	1 780	1 808	1 811	1 869	1873	1884
Izby	7 142	7 189	7 336	7 357	7 7842	7 863	7927
Powierzchnia użytkowa (m2)	159 867	161 103	165 057	165 618	174 614	175 264	177 079
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m2)	25,2	25,5	26,2	26,3	26,4	27,7	27,9

Źródło: GUS

3.4 Sfera gospodarcza

3.4.1 Przemysł, przedsiębiorczość i struktura podmiotów gospodarczych

Według danych Urzędu Gminy Brzeźnio ogólny stan przedsiębiorców na dzień 15 marca 2013 roku wyniósł 271 podmiotów. Największą grupę stanowiły podmioty gospodarcze zajmujące się handlem. Największy potencjał dla Gminy mają branże:

- handlowa,
- usługowa,
- transportowa,
- produkcyjna.

Tabela 18. Podmioty gospodarcze wg sekcji i działań PKD 2007

Sekcja	Nazwa sekcji	Liczba podmiotów
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19
B	Górnictwo i wydobywanie	1
C	Przetwórstwo przemysłowe	54
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3
F	Budownictwo	58
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, włączając motocykle	115
H	Transport i gospodarka magazynowa	23
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7
J	Informacja i komunikacja	5
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	14
P	Edukacja	11
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9
S i T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	20

Źródło: GUS 2012

W Gminie Brzeźnio większość podmiotów gospodarczych działa w sektorze prywatnym. W tej grupie znajdują się głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (95%). Na podstawie danych GUS-u zauważyć można, że ogólna liczba podmiotów gospodarczych w Gminie ulegała nieznacznym wahaniom. Największa liczba podmiotów wynosiła 383 w 2008 roku, a najmniejsza 320 w roku 2009. Obecnie liczba podmiotów gospodarczych jest porównywana z rokiem bazowym (w tym przypadku 2006 rok) i wynosi 366, a w 2012 działały 383 jednostki. W sektorze publicznym mamy

do czynienia z 6% wzrostem. Jednocześnie wzrosła liczba podmiotów prowadzących działalność w formie stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Tabela 19. Podmioty gospodarcze wg sektora

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Podmioty ogółem	366	372	383	320	357	365	383
sektor publiczny - ogółem	16	16	16	16	17	17	17
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	12	12	12	12	12	12	12
sektor prywatny - ogółem	350	356	367	304	340	348	366
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	272	277	290	227	260	269	283
sektor prywatny - spółki handlowe	23	24	25	25	25	25	27
sektor prywatny - spółdzielnie	3	3	3	3	3	6	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	16	16	16	16	16	17	20

Źródło: GUS 2012

Pod względem podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON Gmina Brzeźnio plasuje się na 6 miejscu w powiecie i 103 w województwie.

Do głównych jednostek prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Brzeźnio zaliczyć należy:

Tabela 20. Główne jednostki prowadzące działalność gospodarczą na terenie Gminy Brzeźnio

Lp.	Nazwa	Miejscowość	Główny rodzaj działalności	Liczba zatrudnianych osób
1	GAL-DRUK DRUKARNIA	Brzeźnio	usługi	112
2	SOMMER POLSKA	Zapole	produkcja naczip, przyczep, lawet	około 100
3	HYDRO-MASZ	Zapole	handel maszynami i narzędziami rolniczymi	około 30
4	OHZ	Dębołęka	produkcja roślinna i zwierzęca	b/d
5	ZIEMPOL	Ostrów	produkcja roślinna	b/d
6	Zajazd „Tumidaj”	Tumidaj	hotelarstwo, gastronomia	9
7	ELPROM	Zapole	obrót paliwem	8
8	Ubojnia	Ostrów	produkcja	6
9	„KRIS-BUD”	Dębołęka	usługi, handel	b/d
10	PALEX-EXPORT-	Gozdy	produkcja, handel,	b/d

Lp.	Nazwa	Miejscowość	Główny rodzaj działalności	Liczba zatrudnianych osób
	IMPORT		transport	
11	„AGROMAX”	Brzeźnio	handel	b/d
12	„METALIK”	Bronisławów	handel	b/d
13	PPHU	Zapole	usługi stolarskie	b/d
14	POLGAZ	Brzeźnio	dystrybucja gazu	b/d
15	KAMAX	Brzeźnio	handel	b/d
16	ROL-MET	Brzeźnio	handel	b/d
17	EKO-KRIS	Bronisławów	handel	b/d
18	ALFA	Barczew	produkcja, usługi	b/d
19	MAGRAF	Próba	produkcja, usługi	b/d
20	ABEL	Brzeźnio	produkcja	b/d
21	Piekarnia i Ubojnia	Brzeźnio	produkcja	10

Źródło: Urząd Gminy Brzeźnio

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2011 roku Gmina Brzeźnio plasuje się na 5 miejscu w powiecie oraz na 81 miejscu w województwie pod względem środków pozyskanych z budżetu Unii Europejskiej w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Tabela poniżej przedstawia projekty realizowane przez Gminę przy udziale środków zewnętrznych.

Tabela 21. Środki ze źródeł zewnętrznych pozyskane przez Gminę Brzeźnio

Lp.	Rok	Nazwa projektu/opis	Program	Nr umowy	Wartość projektu w zł		Okres realizacji	
					całkowita	dofinansowania	od	do
1	2008	Galeria zmian - warsztaty z psychologii , warsztaty z doradztwa zawodowego, kursy i szkolenia zawodowe	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.07.01.01-10-026/08-00	73 094,22	64 803,20	2008	w trakcie (2015)
2	2009	Kurs prawa jazdy / Kurs prawa jazdy kat. C, C+E dla mieszkańców Gminy Brzeźnio	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.09.05.00-10-027/09-00	49 735,00	49 735,00	2009-07-01	2009-12-31
3	2009	Przebudowa stacji uzdatniania wody oraz systemu wodociągowego jako I etap racjonalizacji gospodarki wodno - ściekowej gminy Brzeźnio	Regionalny Program Operacyjny WŁ	UDA-RPLD.02.01.00-00-029/09	3132 772,67	2661 871,28	2009-08-15	2010-12-15
4	2009	Przebudowa części I pietra szkoły Podstawowej na Centrum Rekreacyjno-Szkoleniowe przy szkole w Kliczkowie Wielkim	Program Operacyjny WŁ	UDA-RPLD-05.03.00-00-034/08	361 721,40	303 828,94	2009-04-01	2009-12-28
5	2009	Galeria zmian - warsztaty z psychologii, warsztaty z doradztwa zawodowego, kursy i szkolenia zawodowe	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.07.01.01-10-026/08-01	113 029,12	101 543,76	2009-01-01	2009-12-31
6	2009	Inwestycja w przyszłość	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.09.01.02-10-199/09-00	623 019,43	623 019,43	2009-09-01	2011-07-31
7	2009	P - jak przedszkolak	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.09.01.01-10-051/09-00	497 946,37	489 953,83	2009-08-02	2011-07-31

Lp.	Rok	Nazwa projektu/opis	Program	Nr umowy	Wartość projektu w zł		Okres realizacji	
					całkowita	dofinansowania	od	do
8	2009	Nasze przedszkole	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.09.01.01-10-053/09-00	585 739,14	576 860,28	2009-08-02	2011-07-31
9	2009	Angielski dla każdego	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.09.05.00-10-026/09-00	47 597,94	47 597,94	2009-09-01	2010-04-30
10	2009	Adaptacja budynku w Nowej Wsi na Centrum Inicjatyw Obywatelskich	PROW Odnowa i Rozwój Wsi	00080-6922-UM0500805/09	657 023,47	355 073,00	2009-09-03	2010-12-21
11	2010	Przebudowa drogi gminnej Nr 114163E w m. Stafanów Barczewski Pierwszy - Stefanów Barczewski Drugi na odc. 1817mb	NPPDL 2008-2011	59/NPPDL/FE.V/2010	693 319,42	346 659,71	2010-07-05	2010-09-11
12	2010	Galeria zmian - warsztaty z psychologii, warsztaty z doradztwa zawodowego, kursy i szkolenia zawodowe	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.07.01.01-10-026/08-03	99 660,88	89 196,31	2010-01-01	2010-12-31
13	2010	Przebudowa i rozbudowa wraz ze zmianą użytkowania strażnicy OSP w Dębolicach z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	PROW 2007-2013	0008000183-6922-UM0503737/09	492 309,49	247 542,00	2010-06-01	2010-12-31
14	2010	Integracja społeczności wiejskiej poprzez remont świetlicy w Woli Brzeźniowskiej	PROW Leader	00210-6930-UM0540292/10	50 000,00	25 000,00	2010-12-20	2011-11-30
15	2010	Utworzenie placu zabaw - naszego wspólnego miejsca zabaw i rekreacji	PROW Leader	00286-6930-UM0540291/10	28 244,49	16 074,10	2010-12-20	2011-09-30
16	2011	Człowiek najlepsza inwestycja / Szkolenia dla mieszkańców gminy z obsługi kas fiskalnych, kurs prawa jazdy kat. B	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.09.05.00-10-044/10-00	49 270,00	49 270,00	2011-01-01	2011-07-31

Lp.	Rok	Nazwa projektu/opis	Program	Nr umowy	Wartość projektu w zł		Okres realizacji	
					całkowita	dofinansowania	od	do
17	2011	„Remont drogi gminnej Brzeźnio-Rybnik-Ostrów poprzez powierzchniowe utwalenie nawierzchni”	NPPDL 2008-2011	27/NPPDL/FE.V/2011	487 900,94	243 950,47	2011-08-01	2011-09-20
18	2011	Galeria zmian - warsztaty z psychologii, warsztaty z doradztwa zawodowego, kursy i szkolenia zawodowe	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.07.01.01-10-026/08-05	197 598,66	176 618,02	2011-01-01	2011-12-31
19	2011	Poprawa jakości życia oraz poziomu integracji społeczności lokalnej poprzez doposażenie świetlic wiejskich znajdujących się w gminie Brzeźnio w stoły bilardowe	PROW Leader	00334-6930-UM0540048/11	17 992,00	10 239,38	2011-03-24	2011-08-31
20	2011	Zachowanie wachlarza folkloru i tradycji poprzez zakup instrumentów dla Orkiestr Dętych z Brzeźnia i z Pyszkowa	PROW Leader	00319-6930-UM0540046/11	15 555,00	8 852,42	2011-02-08	2011-08-25
21	2012	Przebudowa drogi gminnej w m. Bronisławów ul. Spacerowa od km 0 +000 do km 0 + 187,87 i w m. Brzeźnio ul. Spółdzielcza od km 0+000 do km 0 +258,51	NPPDL-ETAP II - Urząd Wojewódzki w Łodzi	17/NPPDL/FE-IV/2012	464 477,06	139 343,12	2012-07-13	2012-09-28
22	2012	Przebudowa budynku administracyjnego na siłownię w Brzeźniu przy ul. Wspólnej	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	00480-6930-UM0530054/11	350 560,07	228 071,00	2012-02-21	2013-08-28
23	2012	Kompleksowa Termomodernizacja Publicznego Gimnazjum w Brzeźniu celem zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza	Regionalny Program Operacyjny WŁ	UDA-RPLD.02.06.00-00-088/09	920 798,20	771 373,47	2012-01-02	2012-12-30

Lp.	Rok	Nazwa projektu/opis	Program	Nr umowy	Wartość projektu w zł		Okres realizacji	
					całkowita	dofinansowania	od	do
24	2012	Galeria zmian - warsztaty z psychologii, warsztaty z doradztwa zawodowego, kursy i szkolenia zawodowe	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.07.01.01-10-026/08-06	256 099,44	225 624,87	2012-01-01	2012-12-31
25	2012	Szansa na lepszy start	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.09.01.02-10-031/11-00	122 385,00	122 385,00	2012-02-10	2013-06-28
26	2013	Galeria zmian - warsztaty z psychologii, warsztaty z doradztwa zawodowego, kursy i szkolenia zawodowe	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	UDA-POKL.07.01.01-10-026/08-07	101 191,38	89 319,76	2013-01-01	2013-12-31
27	2013	Przebudowa drogi gminnej Pustelnik-Kolonia Brzeźnio	1) Budowa/modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych - Zarząd Województwa Łódzkiego 2) Dotacja celowa Budżetu Państwa na usuwanie klęsk żywiołowych - Wojewoda Łódzki	1) 173/RŚ/2013 z dn. 29.07.2013r. 2) 2K-I/11/2013 z dn. 18.09.2013r	929 258,00	442 740,00 209 000,00	2013-07-31	2013-10-10
28	2013	Rozbudowa sieci wodociągowych oraz budowa oczyszczalni ścieków jako II i III etap racjonalizacji gospodarki wodno-ściekowej Gminy Brzeźnio, mająca na celu poprawę warunków życia mieszkańców oraz infrastruktury technicznej	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	00148-6921-UM0501906/11	5451 282,36	3259 452,00	2011-10-21	2015-06-30

Źródło: Urząd Gminy Brzeźnio

3.4.2 Rolnictwo

Według danych zawartych w Powszechnym Spisie Rolnym z 2010 w Gminie Brzeźnio funkcjonuje 1 101 gospodarstw rolnych, w tym 988 prowadzących działalność rolniczą, o łącznej powierzchni 9 710,32 ha. Są to głównie gospodarstwa rozdrobnione, zgodnie z danymi GUS największą grupę gospodarstw stanowią te od 1 do 5 ha powierzchni.

Tabela 22. Struktura gospodarstw rolnych

Powierzchnia gospodarstw	Liczba gospodarstw
do 1 ha włącznie	181
1 – 5 ha	402
5 – 10 ha	273
10 ha i więcej	245
Ogółem	1 101

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny 2010

Gmina Brzeźnio jest gminą o charakterze rolniczym. Z rolnictwa utrzymuje się ponad 50% ogólnej liczby mieszkańców. Grunty rolne w Gminie charakteryzują się przewagą gleb pszenno-żytnich, a najlepsze gleby klasy III i IV występują w środkowej części Gminy.

Według danych z GUS-u z 2010 struktura upraw w Gminie Brzeźnio była następująca:

- zboża razem – 4 886,62 ha (73% całej powierzchni);
- ziemniaki – 839,26 ha (12%);
- uprawy przemysłowe – 160,14 ha (2%);
- buraki cukrowe – 13,42 ha (0,2%);
- rzepak i rzepik razem 146,72 ha (2%);
- warzywa gruntowe 23,96 ha (0,4%).

W dotychczasowej strukturze upraw w Gminie dominujące są uprawy żyta, pszenicy ozimej, mieszanki zbożowej i ziemniaków.

Tabela 23. Użytkowanie gruntów

Rodzaj gruntu	Powierzchnia ha
Ogółem	9 710,32 (100%)
użytki rolne	8 307,47 (85,5%)
grunty orne	6 723,81 (69,2%)
Sady	136,21 (1,4%)
Łąki	1 121,93 (11,5%)
Pastwiska	510,99 (5,3%)
las i grunty leśne	917,41 (9,4%)
pozostałe grunty	485,43 (5,0%)

Źródło: GUS, dane z 2010 roku

Poziom rolnictwa w Gminie Brzeźnio jest porównywalny do innych gmin powiatu sieradzkiego. W zasobach Gminy jest jednak mniej łąk, za to więcej gruntów ornych. Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych jest przeciętna.

3.4.3 Turystyka i rekreacja

Jedną z atrakcji turystycznych Gminy Brzeźnio stanowi znajdujący się na terenie Gminy Zbiornik Próba – zbiornik retencyjny utworzony w 2001 roku na rzece Żeglina. To miejsce idealne do wypoczynku dla amatorów sportów wodnych i wędkowania jak również rowerzystów – zalew znajduje się przy trasie „Sieradzkiej Eski”, szlaku rowerowego łączącego okolice Warty nad zbiornikiem Jeziorsko z położoną na południu powiatu miejscowością Klonowa (łącznie 132 km). Zbiornik Próba znakomicie nadaje się do celów rekreacyjnych. Latem funkcjonuje tu mała gastronomia, a także kąpielisko strzeżone i wypożyczalnia sprzętu pływającego. Od wschodniej części zalewu rozwija się obecnie budownictwo letniskowe, a wokół zbiornika wydzielone zostały miejsca parkingowe oraz pola namiotowe. Teren ma dostęp do wody pitnej i energii elektrycznej. W okresie wakacji nad akwenem organizowane są imprezy i festyny dla mieszkańców oraz przyjezdnych.

W planach Gminy Brzeźnio przewidziano modernizację istniejących szlaków komunikacyjnych, parkingów i pola namiotowego, a także budowę pomostu, ścieżek rowerowych, chodników, oraz zaplecza socjalnego, które zwiększą atrakcyjność Gminy dla potencjalnych turystów.

3.4.4 Atrakcyjność inwestycyjna Gminy

Atrakcyjność inwestycyjna Gminy Brzeźnio ma związek przede wszystkim z zapleczem turystycznym zbiornika „Próba”. Infrastruktura turystyczno – wypoczynkowa nie jest jednak wystarczająca w porównaniu do możliwości, jakie stwarza zbiornik i wymaga lepszego zagospodarowania w tym zakresie. Stan ten wpływa na rozwój Gminy i potencjalne inwestycje w branży gastronomicznej, noclegowej i innych branży około turystycznych. Kolejnym kierunkiem atrakcyjnym inwestycyjnie mogą być branże związane z rolnictwem, w szczególności branża przetwórstwa warzywnego.

3.4.5 Sytuacja finansowa Gminy

W 2012 roku dochody ogółem Gminy Brzeźnio wyniosły 17 556 656 zł, natomiast wydatki ogółem 18 596 915 zł. Ponad 50% dochodów uzyskanych przez Gminę Brzeźnio w 2012 r. pochodziło z subwencji.

Co tyczy się wydatków Gminy, środki będące w jej posiadaniu w 2012 r. były przede wszystkim wydawane na cele bieżące (ok. 84% ogółu wydatków). Ponad 43% wydatków przeznaczono na działalność związaną z zadaniami z działu Oświaty i wychowania. Wydatki Gminy na inwestycje wyniosły w 2012 r. około 3 mln zł

Tabela 24. Dochody budżetu Gminy według działów w latach 2009 – 2012 (w %)

Dział	2009	2010	2011	2012
Rolnictwo i łowiectwo	2,9	2,0	2,2	2,3
Transport i łączność	0,1	3,8	2,5	1,9
Gospodarka mieszkaniowa	0,5	0,4	1,9	0,6
Administracja publiczna	0,5	0,6	0,7	1,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	0,3	0,0	0,0

Różne rozliczenia	49,3	48,1	52,1	51,3
Oświata i wychowanie	5,1	6,6	4,1	5,5
Pomoc społeczna i pozostałe zadania z zakresu polityki społ.	13,5	14,0	15,4	15,0
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,6	0,7	0,7	0,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,3	0,5	0,3	0,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	x	x	x	x
Kultura fizyczna	x	x	x	x
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	16,7	16,6	18,4	20,6
Pozostałe	10,4	6,4	1,5	0,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, UG Brzeźnio

Tabela 25. Wydatki budżetu Gminy według działów w latach 2009 – 2012 (w %)

Dział	2009	2010	2011	2012
Rolnictwo i łowiectwo	2,9	2,3	2,7	2,6
Transport i łączność	9,1	14,3	10,5	5,9
Gospodarka mieszkaniowa	1,3	3,4	0,6	0,9
Administracja publiczna	11,6	11,0	12,7	11,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,4	1,8	1,6	1,2
Różne rozliczenia	1,1	1,0	1,1	1,2
Oświata i wychowanie	37,2	36,7	41,6	43,1
Pomoc społeczna	14,8	14,3	17,9	16,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,6	0,7	0,8	0,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,5	2,6	3,1	3,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,8	3,1	4,3	4,0
Kultura fizyczna i sport	0,3	0,3	0,3	1,8
Ochrona zdrowia	0,5	0,5	0,5	0,5
Pozostałe	10,9	8,0	2,4	6,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, UG Brzeźnio

3.5 Analiza SWOT

3.5.1 Zasoby Gminy

Tabela 26. Analiza SWOT zasobów Gminy

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> • aktywność kulturalno – oświatowa • walory przyrodnicze - czyste środowisko dorzecze Warty • obszar Chronionego Krajobrazu w południowej części Gminy • zbiornik Próba • wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym • dobre gleby (III i IV klasa) • szkolnictwo i poziom nauczania	<ul style="list-style-type: none"> • ujemny przyrost naturalny • słabo rozwinięte postawy przedsiębiorcze wśród mieszkańców • stosunkowo wysokie bezrobocie
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> • bliskość rzeki Warty • bliskość Sieradza • budowa drogi ekspresowej S8 • właściwe wykorzystanie potencjału zbiornika Próba (rozwój zaplecza turystycznego) • rozwój rolnictwa • rozwinięcie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • starzejące się społeczeństwo • wzrost liczby osób bezrobotnych • odpływ ludzi (szczególnie młodych) np. do większych miast lub zagranicy • zanieczyszczenia środowiska wywołane intensyfikacją ruchu drogowego, ruchem turystycznym

Źródło: Opracowanie własne

3.5.2 Zagospodarowanie przestrzenne

Tabela 27. Analiza SWOT zagospodarowania przestrzennego

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> • czyste środowisko • rozwój sieci wodociągowej SUW • boisko wielofunkcyjne • inwestycje w remonty dróg • inwestycje w modernizację ośrodków spotkań lokalnej społeczności (Centrum Inicjatyw Obywatelskich, świetlice przy OSP) 	<ul style="list-style-type: none"> • słabe połączenia komunikacyjne z większymi miejscowościami • stan dróg lokalnych • sieć kanalizacyjna • brak oczyszczalni ścieków • zaniedbany teren zbiornika Próba • słabo rozwinięta baza noclegowo-gastronomiczna • brak sieci ścieżek rowerowych • podstawowa opieka medyczna – dostęp do lekarzy specjalistów i opieka lekarska w szkołach
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> • położenie komunikacyjne (w pobliżu drogi S8) • powstanie kopalni węgla brunatnego w Złoczewie • położenie atrakcyjne pod względem krajobrazowym • budowa oczyszczalni ścieków • powstanie kopalni w Złoczewie (wzrost zatrudnienia) 	<ul style="list-style-type: none"> • położenie na obrzeżach województwa • zahamowanie wzrostu spowodowane kryzysem gospodarczym • trudności z pozyskiwaniem środków na inwestycje • powstanie kopalni w Złoczewie (zaburzenie gospodarki wodnej, degradacja gruntów i lasów) • ochrona środowiska (gospodarka odpadami)

Źródło: Opracowanie własne

3.5.3 Sfera gospodarcza

Tabela 28. Analiza SWOT sfery gospodarczej

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> • rolnictwo • zasoby sprzyjające rozwojowi turystyki niskobudżetowej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozdrobnienie gospodarstw • brak zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego • brak terenów inwestycyjnych • infrastruktura drogowa, rekreacyjno – turystyczna
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> • przyciągnięcie inwestorów • przedsiębiorców (S8, kopalnia) • rozwój agroturystyki • współpraca z większymi gminami z powiatu i województwa • stworzenie oferty inwestycyjnej • wspieranie rolnictwa i tworzenie grup producenckich • rozwój sieci internetowej • promocja gminy w powiecie i województwie 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona powierzchnia terenów pod inwestycje – brak możliwości ekspansji • konkurencja o turystę z innymi miejscowościami zlokalizowanymi na terenie woj. łódzkiego i kraju • dalszy spadek dochodowości tradycyjnego rolnictwa • konkurencja o zewnętrzne środki finansowe z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Źródło: Opracowanie własne

3.6 Wyniki sondażu społecznego

3.6.1 Obserwacje i wnioski z badania ankietowego na kluczowych reprezentantach społecznych Gminy

Badanie przeprowadzone zostało w dniach 16.03 – 12.04.2013 r. Kwestionariusze wypełniło 39 reprezentantów gminy Brzeźnio. W badaniu udział wzięli:

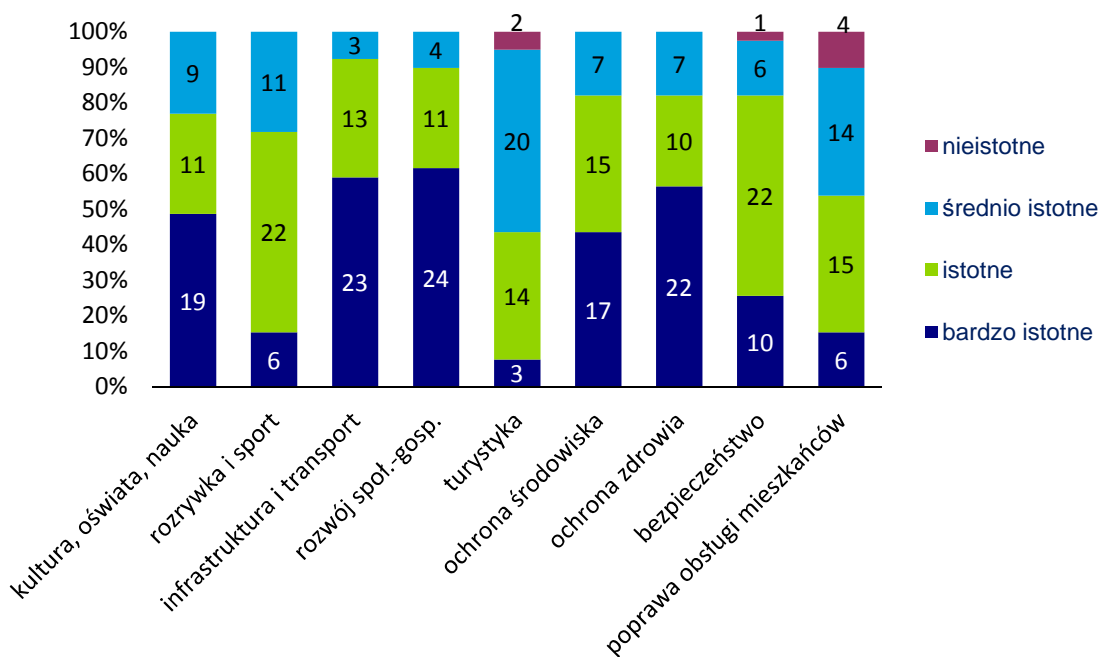
- radni i sołtysi (12)
- przedstawiciele Urzędu Gminy (22)
- przedstawiciele instytucji oświaty, kultury i opieki społecznej (5).

W pytaniu 1. Respondenci poproszeni zostali o określenie priorytetowych dla władz Gminy obszarów działań. Respondenci mieli do wyboru dziewięć predefiniowanych obszarów, a każdy z nich oceniali w skali od „bardzo istotny” do „nieistotny”:

1. Rozwój kultury, oświaty i nauki
2. Rozwój rozrywki i sportu
3. Rozwój infrastruktury i transportu
4. Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego
5. Rozwój potencjału turystycznego
6. Poprawa jakości środowiska naturalnego
7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia
8. Poprawa bezpieczeństwa
9. Poprawa jakości obsługi mieszkańców przez władze Gminy.

Odpowiedzi udzielane przez kluczowych reprezentantów Gminy ilustruje poniższy wykres:

Rysunek 9. Obszar priorytetowe w opinii reprezentantów społecznych

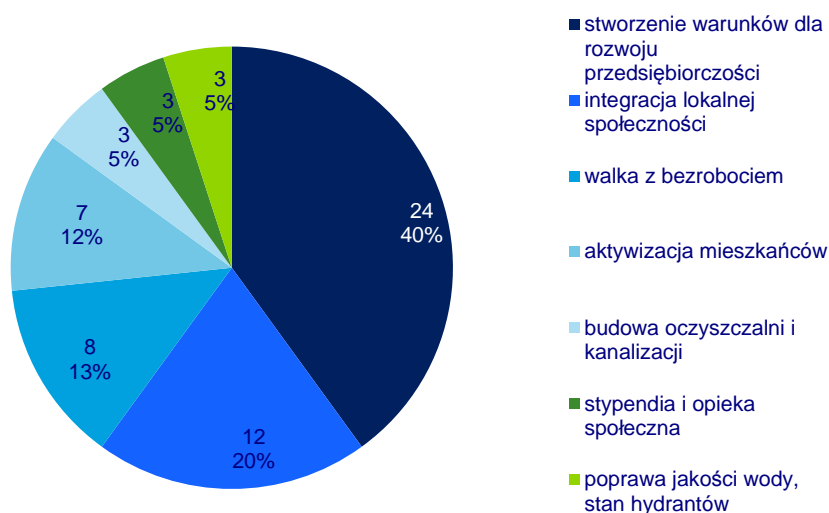
Źródło: Opracowanie własne

Pierwsze miejsce wśród ocen „bardzo istotnych” zajął obszar 4 „Rozwój potencjału społeczno-gospodarczego”. Wśród wymienianych działań kluczowych jakie władze Gminy powinny podjąć w niniejszym obszarze najczęściej pojawiały się głosy mówiące o:

- działaniach wspierających rozwój przedsiębiorczości – 40% wskazań,
- działaniach na rzecz integracji lokalnej społeczności – 20% wskazań,
- potrzebie tworzenia nowych miejsc pracy – 13% wskazań.

Rysunek 10. Obszar społeczno – gospodarczy

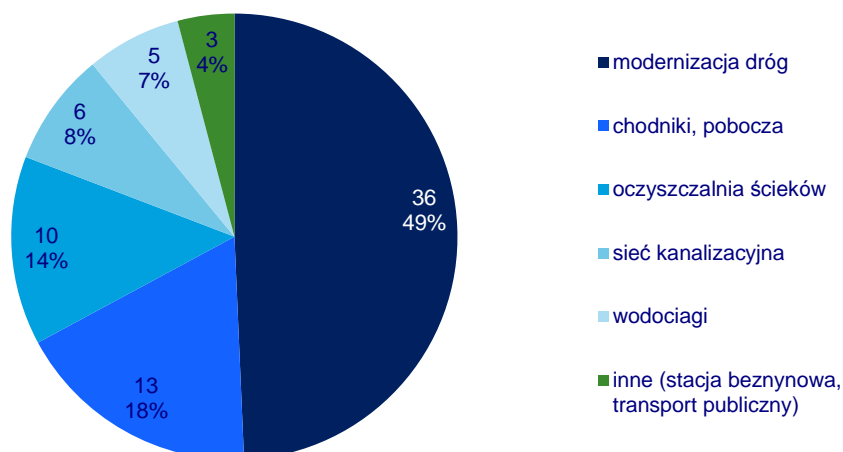
Źródło: Opracowanie własne

Zdaniem ankietowanych Gmina powinna dążyć do zwiększania liczby miejsc pracy. Należy również wspierać tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów oraz aktywizować osoby bezrobotne np. poprzez organizację odpowiednich szkoleń, warsztatów lub dofinansowanie udziału w kursach organizowanych przez podmioty zewnętrzne. Zachętą dla potencjalnych przedsiębiorców mogłyby być m.in. ulgi podatkowe. Gmina powinna koncentrować się na wspieraniu lokalnych przedsiębiorców oraz rolników (również poprzez propagowanie współpracy prowadzonej w formie grup producenckich, wspólnego poszukiwania rynków zbytu dla swoich towarów, agroturystyki). Prowadząc działania wspierające przedsiębiorczość, Gmina powinna jednocześnie promować wśród swoich mieszkańców samozatrudnienie oraz inicjatywy związane z kultywowaniem tradycyjnych zawodów lokalnych.

Na drugim miejscu pod względem istotności kluczowi reprezentanci społeczni Gminy wymieniali kwestie związane z obszarem 3 „Rozwojem infrastruktury i transportu”:

- poprawę stanu dróg lokalnych – 49% wskazań,
- modernizację poboczy i chodników – 18% wskazań,
- budowę oczyszczalni ścieków – 14% wskazań.

Rysunek 11. Obszar infrastruktury i transportu

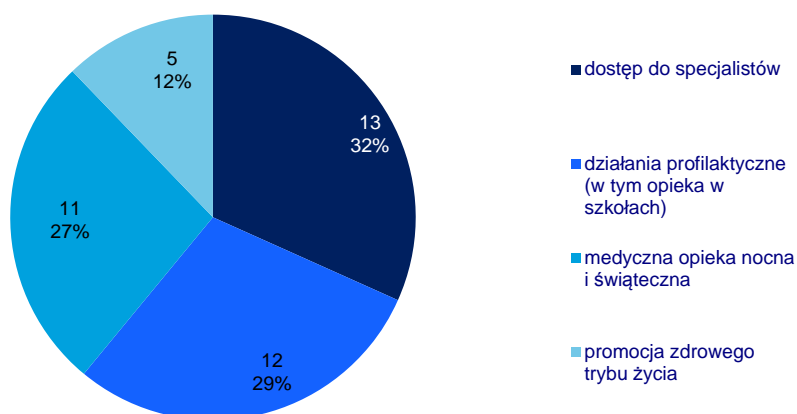
Źródło: Opracowanie własne

Respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę rozbudowy sieci dróg gminnych oraz modernizację już istniejących (również dofinansowywanie remontu dróg powiatowych), utwardzanie dróg w małych miejscowościach, dbałość o odśnieżanie i odprowadzenie wody z ulic. Zwracano uwagę na konieczność budowy poboczy i chodników. Zdaniem kluczowych interesariuszy Gmina powinna kontynuować działania związane z rozwojem kanalizacji oraz wodociągów, a także budową oczyszczalni ścieków. W kwestionariuszach pojawiła się także propozycja budowy na terenie Gminy stacji benzynowej i usprawnienia transportu publicznego z większymi miejscowościami. Sugerowano również potrzebę dbania o estetykę otoczenia i postulowano rozwój na terenie Gminy małej architektury w postaci alejek, ławek, tablic informacyjnych itp.

Trzecie miejsce wśród ocen „bardzo istotnych” zajął obszar 7 „Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia”. Wśród kluczowych działań jakie powinna podjąć Gmina w tym obszarze w perspektywie najbliższych lat podkreślano konieczność:

- zapewnienia dostępu do lekarzy specjalistów – 32% wskazań,
- rozwoju profilaktyki – 29% wskazań,
- zapewnienia nocnej i świątecznej opieki medycznej – 27% wskazań.

Rysunek 12. Obszar ochrony zdrowia

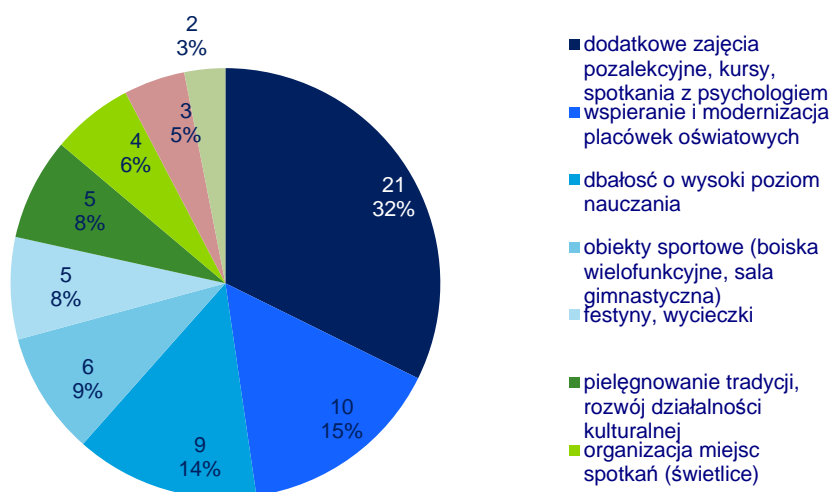
Źródło: Opracowanie własne

Zwracając uwagę na potrzebę poprawy jakości funkcjonowania opieki medycznej na terenie Gminy respondenci koncentrowali się przede wszystkim na utrudnionym dostępie do lekarzy specjalistów (stomatologa, kardiologa, rehabilitanta) oraz słabym zabezpieczeniu opieki medycznej w czasie świątecznym i nocnym. Kluczowi interesariusze Gminy dostrzegają również potrzebę podejmowania akcji promujących zdrowy tryb życia oraz działań profilaktycznych (bezpłatnych badań) szczególnie wśród dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym. W kwestionariuszach odnotowano również głosy podkreślające konieczność wspierania działających na terenie Gminy jednostek opieki.

Kolejnym obszarem priorytetowym dla rozwoju Gminy, wskazanym przez głównych interesariuszy jest obszar 1 „Rozwoju kultury, nauki i oświaty”. Respondenci najczęściej wymieniali tutaj działania związane z:

- organizacją zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży – 32% wskazań,
- wspieraniem placówek oświatowo-kulturalnych i ich modernizację– 15% wskazań,
- podnoszeniem poziomu nauczania – 14% wskazań.

Rysunek 13. Obszar kultury, nauki i oświaty

Źródło: Opracowanie własne

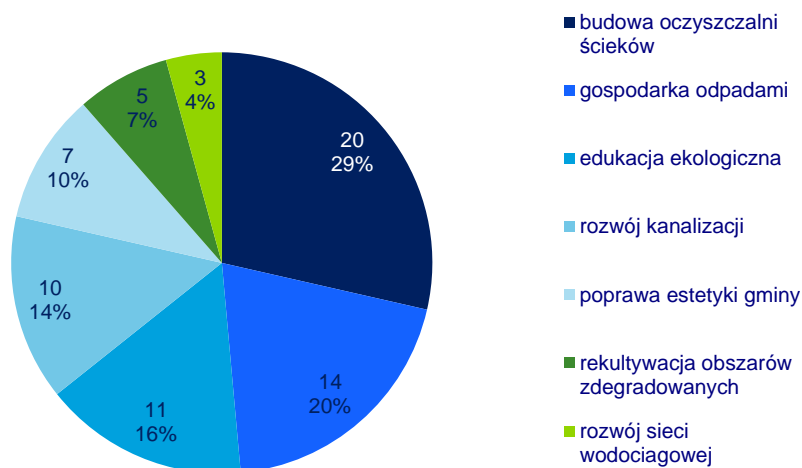
Głosy respondentów związane z rozwojem kultury i nauki dotyczyły głównie poszerzenia oferty zajęć dodatkowych - pozalekcyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży (korepetycje, warsztaty artystyczne) oraz kursów szkoleniowych, informacyjnych dla osób dorosłych podwyższających kwalifikacje zawodowe i społeczne. W celu wspierania rozwoju edukacji i wyrównywania szans, samorząd powinien, zdaniem ankietowanych, dofinansowywać zakup podręczników oraz kontynuować przyznawanie stypendiów dla najzdolniejszych uczniów i absolwentów lokalnych szkół. Należy podjąć również wysiłek w celu modernizacji oświatowej bazy lokalowej oraz wyposażenia jej w odpowiedni sprzęt dydaktyczny i zaplecze sportowe (boiska wielofunkcyjne, hala sportowa, sale gimnastyczne). Respondenci dostrzegają potrzebę edukacji w zakresie zdrowego trybu życia, a szczególnie działań profilaktycznych związanych z uzależnieniami (spotkania ze specjalistami, psychologiem). Dodatkowo, w ramach niniejszego obszaru, wskazywano na potrzebę pielęgnowania lokalnych tradycji, przekazywania zwyczajów młodemu pokoleniu m.in. poprzez organizację miejsc wspólnych spotkań. Elementem integracji społecznej, na jaki również zwracano uwagę jest przystosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz włączenie tej grupy w działania społeczności lokalnej.

Na piątym miejscu pod względem istotności plasuje się obszar 6 „Poprawa jakości środowiska naturalnego”.

W obszarze tym najczęściej pojawiającymi się głosami były:

- budowa oczyszczalni ścieków – 29% wskazań,
- usprawnienie gospodarki odpadami – 20% wskazań,
- rozwój sieci kanalizacyjnej – 16% wskazań.

Rysunek 14. Obszar ochrony środowiska naturalnego

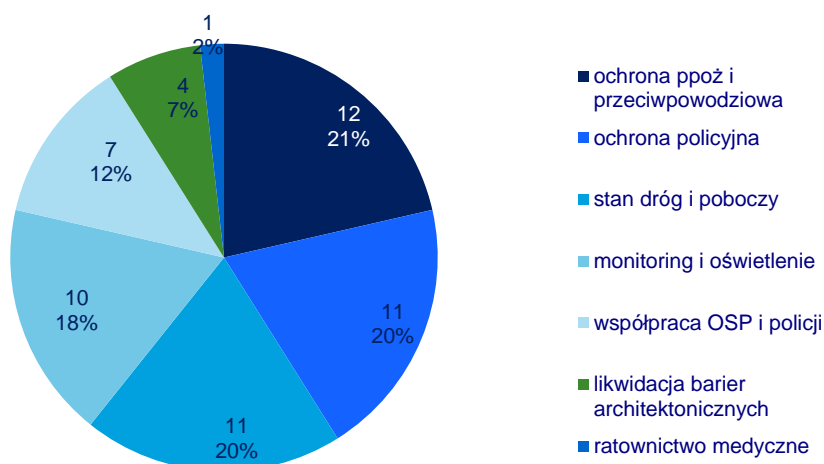
Źródło: Opracowanie własne

Najczęściej pojawiały się tu głosy dotyczące potrzeby stworzenia na terenie Gminy centralnej oczyszczalni ścieków oraz dofinansowywania budowy indywidualnych oczyszczalni przydomowych. W opinii respondentów należy również usprawnić system gospodarowania odpadami - szczególnie koncentrując się na likwidacji dzikich wysypisk oraz segregacji odpadów. W celu poprawy stanu środowiska naturalnego zaproponowano podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców Gminy, promujących postawy ekologiczne poprzez wskazanie korzyści wynikających dla całej społeczności lokalnej oraz ich dofinansowywanie (np. kolektory słoneczne, termomodernizacja budynków – ograniczenie emisji CO²). Dodatkowo Gmina powinna kontynuować rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz podejmować działania związane z poprawą wyglądu miejscowości.

Szóste miejsce pod względem istotności dla kluczowych interesariuszy Gminy Brzeźnio zajmuje obszar 8 „Poprawy bezpieczeństwa”. Jako najważniejsze działania w tym zakresie respondenci najczęściej wymieniali:

- zapewnienie ochrony ppoż. i przeciwpowodziowej – 20% wskazań,
- poprawę stanu dróg i poboczy – 20% wskazań,
- usprawnienie pracy policji – 20% wskazań.

Rysunek 15. Obszar bezpieczeństwa

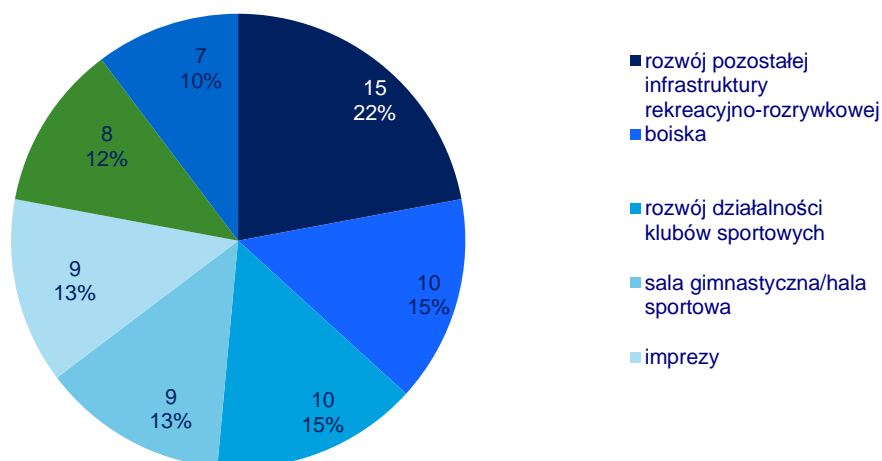
Źródło: Opracowanie własne

Najważniejsze dla respondentów, którzy wskazali ten obszar jako istotny dla rozwoju Gminy, są działania związane z jej zabezpieczeniem przeciwpożarowym oraz przeciwpowodziowym. Wskazywano na potrzebę systematycznego doposażenia jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w odpowiedni sprzęt specjalistyczny. Zwiększy to bezpieczeństwo przeciwpożarowe miejscowości i zapewni sprawne przeprowadzanie akcji gaśniczych. W kwestionariuszach odnotowano również głosy dotyczące niewystarczającej liczby funkcjonariuszy policji oraz braku posterunku (Gmina podlega komisariatowi w Złoczewie) – stąd propozycje utworzenia etatów dla funkcjonariusza „dzielnicowego” oraz służby ruchu drogowego. Respondenci dostrzegają potrzebę stałej współpracy jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej i policji np. podczas organizowania kursów ratownictwa medycznego czy spotkań propagujących prawidłowe postawy mieszkańców w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia. Ponownie pojawiła się kwestia stanu dróg, poboczy, chodników oraz ich prawidłowego oświetlenia. W kwestionariuszach zaproponowano wprowadzenie systemu monitoringu gminnego, który obejmowałby place, miejsca rekreacji i inne newralgiczne punkty w Gminie. Główni interesariusze zdają sobie również sprawę z barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie w przestrzeni publicznej osobom niepełnosprawnym, stąd głosy o konieczności wprowadzenia np. podjazdów w budynku Urzędu Gminy.

Na siódmym miejscu pod względem istotności dla reprezentantów Gminy uplasował się obszar 2 „Rozwój rozrywki, rekreacji i sportu”, w ramach którego najczęściej wymieniano kwestie związane z:

- budową obiektów rekreacyjnych i rozrywkowych – 22% wskazań,
- budową boisk – 15% wskazań,
- rozwojem działalności klubów sportowych – po 15% wskazań.

Rysunek 16. Obszar rozrywki i sportu

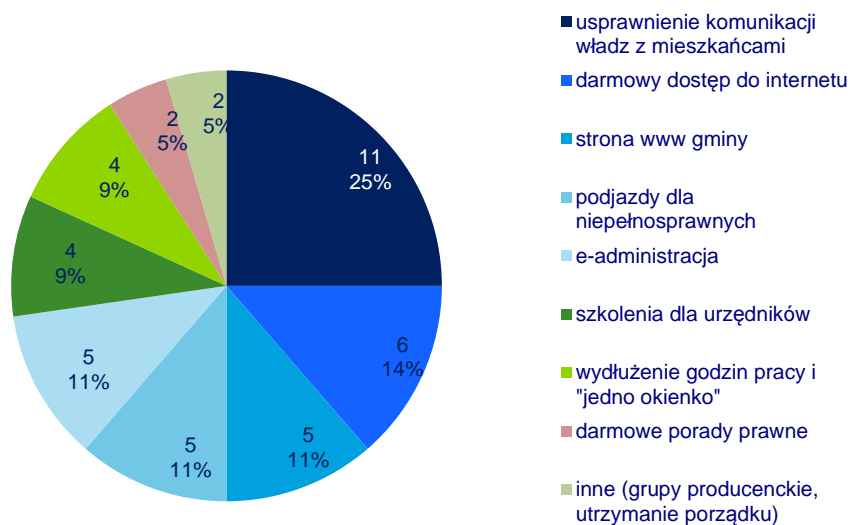
Źródło: Opracowanie własne

Wymieniając działania z obszaru rozrywki i sportu respondenci uznali, że władze powinny skupić się przede wszystkim na budowie ogólnodostępnych obiektów sportowych. Najważniejsze ich zdaniem są boiska (Orliki, boiska wielofunkcyjne), basen, sale gimnastyczne oraz hala sportowa. Oprócz budowy nowych kompleksów władze Gminy powinny systematycznie modernizować infrastrukturę już istniejącą. Jedną z form wspierania sportu przez Gminę powinien być rozwój działających na jej terenie organizacji (klubów, stowarzyszeń) np. poprzez wyłonienie lokalnych liderów sportowych prowadzących zajęcia dla dzieci i młodzieży. W tym wymiarze respondenci podkreślali, że istotne jest postrzeganie rozwoju kultury fizycznej również jako środka profilaktyki zdrowotnej (zajęcia korekcyjne) i społecznej. W celu rozwoju życia społeczno – kulturalnego oraz integrowania społeczności lokalnej respondenci proponowali tworzenie oraz modernizację już istniejących miejsc wspólnych spotkań (np. świetlice wiejskie) oraz poszerzenie oferty kulturalno – rozrywkowej (koncerty, amfiteatr, zawody sportowe). W działania zaangażowani powinni zostać mieszkańcy z różnych grup wiekowych, ale opieką i wsparciem objąć należy w szczególności osoby starsze i niepełnosprawne.

Na przedostatnim miejscu listy najbardziej istotnych obszarów dla rozwoju Gminy kluczowi interesariusze umieścili „Poprawę jakości obsługi mieszkańców przez władze Gminy” – obszar 9. W ramach niniejszego obszaru najczęściej wymieniano:

- usprawnienie przepływu informacji pomiędzy władzą a mieszkańcami – 25% wskazań,
- zapewnienie darmowego dostępu do Internetu (w miejscach użyteczności publicznej) – 14% wskazań,
- przystosowanie otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz rozwoju e-administracji i strony www – po 11% wskazań.

Rysunek 17. Obszar obsługi mieszkańców

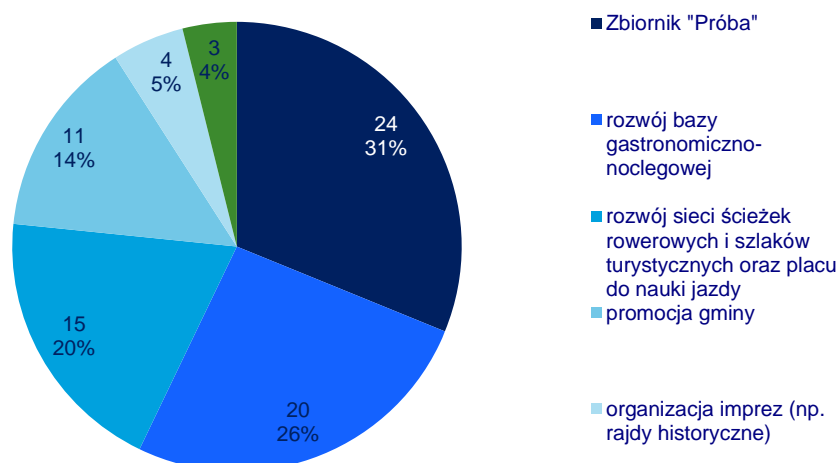
Źródło: Opracowanie własne

Jakość obsługi mieszkańców zwiększyłaby się poprzez zapewnienie dostępu do darmowego Internetu. Według respondentów w celu usprawnienia przepływu informacji między obywatelem a urzędem warto postawić na rozwój e-administracji oraz wykorzystanie komunikatorów społecznościowych. Wedle wypowiedzi mieszkańców informacje na temat bieżących wydarzeń mogłyby być publikowane w biuletynach oraz na stronie internetowej Gminy. Z informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy wynika, iż takie działania są już podejmowane. Kilka osób zwróciło uwagę na potrzebę zwiększenia funkcjonalności gminnej strony www. Oprócz rozwoju administracji elektronicznej, dostępność do usług zwiększyłoby również wydłużenie czasu pracy (w jeden ustalony dzień tygodnia) oraz organizacja tzw. „jednego okienka”, w którym przedsiębiorcy w sposób uproszczony i kompleksowy mogliby załatwić wszystkie formalności. Z informacji uzyskanych z Urzędu Gminy wynika, iż takie „okienko” już funkcjonuje. W związku z powyższym zasadnym wydają się być działania do podjęcia przez Gminę zwiększające świadomość mieszkańców na temat źródeł pozyskiwania potrzebnych informacji. Dostrzeżono również (jak już wspomniano wyżej) problem barier architektonicznych utrudniających dostęp do urzędu osobom niepełnosprawnym, w związku z czym zaproponowano budowę podjazdów. Respondenci w kwestionariuszach pisali także o potrzebie inwestowania w rozwój kadry urzędniczej np. poprzez szkolenia oraz działań nakierowanych na integrację środowiska rolniczego i promowanie współpracy, szczególnie w formie grup producenckich.

Za najmniej istotny dla przyszłego rozwoju Gminy uznano obszar związany z „Rozwojem potencjału turystycznego”. W ramach obszaru 5 respondenci najczęściej przytaczali inicjatywy związane z:

- zagospodarowaniem zbiornika Próba – 32% wskazań,
- rozwojem bazy noclegowo – gastronomicznej – 26% wskazań,
- tworzeniem sieci ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych – 19% wskazań.

Rysunek 18. Obszar potencjału turystycznego

Źródło: Opracowanie własne

W wypowiedziach na temat działań jakie władze Gminy powinny podejmować, respondenci najczęściej wskazywali na zagospodarowanie terenu zbiornika „Próba” oraz propagowanie idei agroturystyki - zachęcanie rolników do zakładania gospodarstw agroturystycznych np. poprzez organizowanie szkoleń związanych z tą tematyką. Gmina, zdaniem respondentów, ma potencjał do rozwoju turystyki w postaci zbiornika „Próba”, ale brak jej rozwiniętego zaplecza rekreacyjnego. W ankietach zgłoszono potrzebę budowy ścieżek rowerowych, szlaków pieszych i konnych, udostępnienie do zwiedzania turystom wszystkich miejscowych zabytków oraz poprawy wyglądu Brzeźnia. Respondenci uznali również, że większy nacisk kładziony powinien być na promocję Gminy m.in. poprzez usprawnienie strony www, wydanie przewodnika turystycznego Gminy Brzeźnio opisującego m.in. dziedzictwo kulturowe okolicy. Wśród innych pomysłów na rozwój turystyki pojawiła się propozycja utworzenia nowego zalewu w miejscowości Kliczków Mały – zbiornika Bednarskie oraz dbałość o stan techniczno-sanitarny obiektów użyteczności publicznej. Jeden z respondentów wystąpił także z propozycją utworzenia na terenie Gminy placu przeznaczanego do nauki jazdy na rowerze dla dzieci i młodzieży.

Odpowiadając na pytanie trzecie dotyczące głównych inicjatyw jakie władze Gminy powinny podjąć dla ogólnej poprawy jakości życia mieszkańców i poprawy efektywności jej funkcjonowania respondenci najczęściej przywoływali działania związane z rozwojem sieci wodociągowo - kanalizacyjnej oraz ograniczaniem bezrobocia, tworzeniem nowych miejsc pracy i promowaniem przedsiębiorczości. Ponownie zwrócono uwagę na konieczność poprawy stanu infrastruktury drogowej, budowy obiektów sportowych oraz ochrony środowiska i poprawy estetyki otoczenia w Gminie.

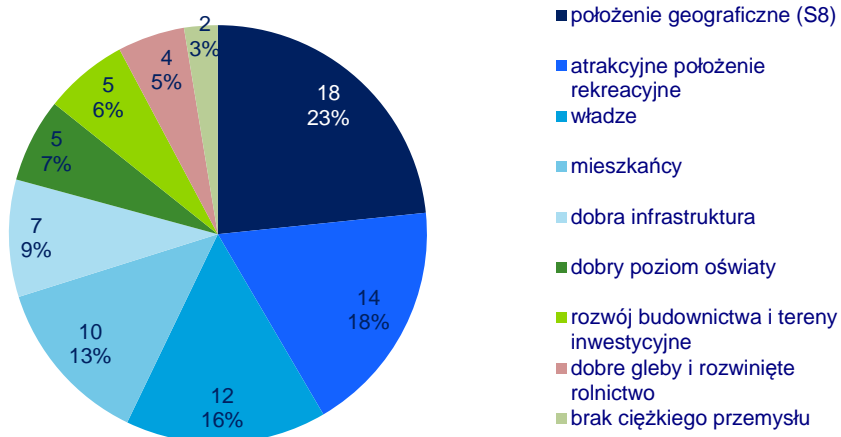
W pytaniu czwartym reprezentanci wymienili kluczowe dla nich mocne i słabe strony ich Gminy oraz wskazali na najważniejsze szanse i wyzwania dla rozwoju jednostki.

Respondenci jako kluczowe atuty Gminy podawali:

- dogodne położenie geograficzne (bliskość S8) – 24% wskazań,
- atrakcyjne otoczenie pod względem rekreacyjnym – 18% wskazań,
- dobre zarządzanie Gminą – 16% wskazań.

Rysunek 19. Atuty Gminy w opinii reprezentantów

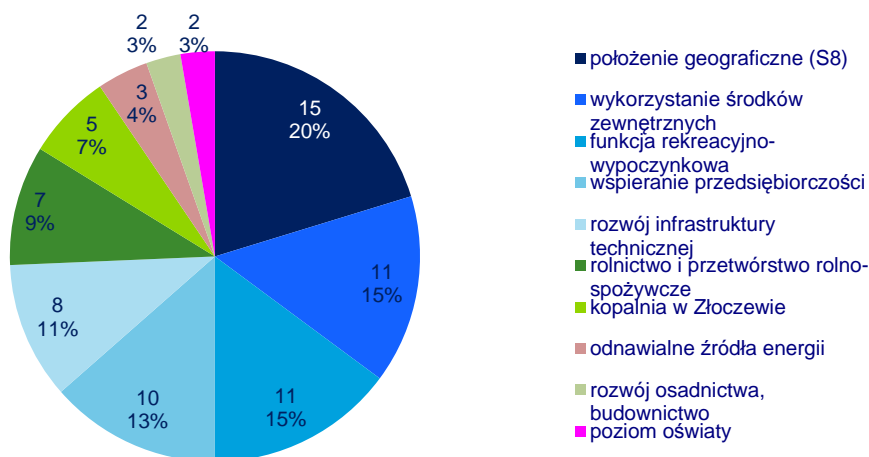
Źródło: Opracowanie własne

Podstawową, akcentowaną przez kluczowych reprezentantów, silną stroną Gminy jest korzystne położenie Brzeźnia w pobliżu Sieradza oraz budowanej drogi ekspresowej S8 decydujące o komunikacyjnej dostępności obszaru Gminy. Jednocześnie Gmina posiada tereny interesujące pod względem krajobrazowym oraz atrakcyjne dla celów rekreacyjno-wypoczynkowych obiekty zabytkowe, zbiornik „Próba”, park, walory przyrodnicze, umożliwiające m.in. rozwój turystyki i agroturystyki. Biorąc pod uwagę stan środowiska naturalnego również brak rozwiniętego na terenie Gminy przemysłu ciężkiego zdefiniowano w kwestionariuszach jako czynnik pozytywny. Według respondentów głównymi atutami Gminy są działania podejmowane przez władze samorządowe, które sprawnie pozyskują zewnętrzne środki finansowe i skutecznie potrafią je wykorzystać oraz aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców. O atrakcyjności Gminy decyduje w opinii ankietowanych również dosyć dobrze rozwinięta infrastruktura oraz poziom oświaty, dobre gleby i rozwinięte rolnictwo.

Szanse rozwoju Gminy respondenci wiążą głównie z:

- położeniem geograficznym – 19% wskazań,
- skutecznym wykorzystywaniem środków ze źródeł zewnętrznych – 15% wskazań,
- rozwojem funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej – 15% wskazań.

Rysunek 20. Szanse rozwoju Gminy w opinii reprezentantów

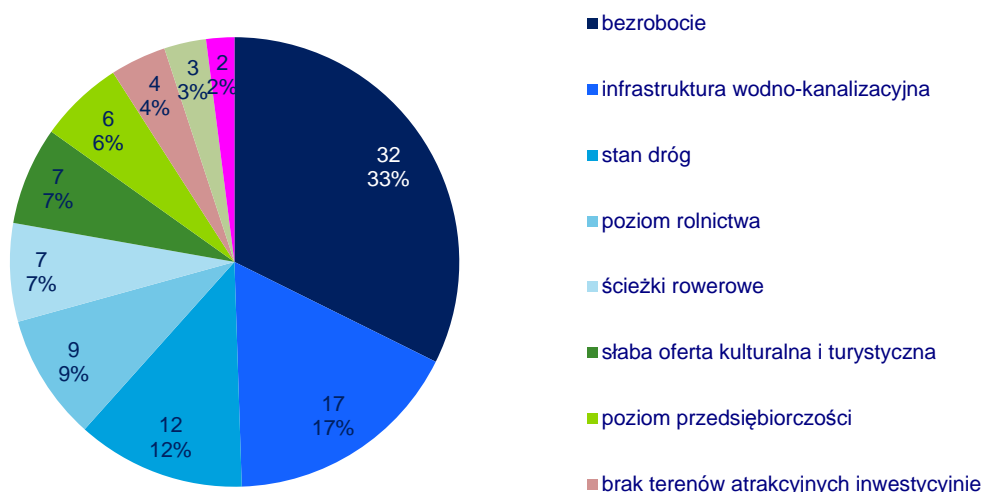
Źródło: Opracowanie własne

Podobnie jak w przypadku definiowania silnych stron, główni reprezentanci Gminy upatrują przede wszystkim szansy rozwoju w bliskości budowanej trasy S8 oraz dalszych skutecznych działań władz Gminy w pozyskiwaniu na realizację swoich projektów środków ze źródeł zewnętrznych (np. dotacje UE). Ponownie wskazano, że na ożywienie regionu wpłynąć może rozwój jego funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej oraz intensyfikacja produkcji rolnej (w tym produkcji ekologicznej, wskazano również na potrzebę zwiększenia produkcji warzyw i owoców) i stworzenia zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego. Nowym elementem (dotychczas niewymienianym w ankietach), definiowanym jako bodziec rozwojowy jest, planowana na terenie sąsiedniej Gminy Złoczew, budowa kopalni węgla brunatnego i rozwój sektora usługowego dla podmiotów realizujących tą inwestycję. W ankietach ogólnie zwrócono uwagę na perspektywiczną rolę rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz wspieranie i ułatwianie procesów osadniczych na terenie Gminy (przygotowywanie terenów pod zabudowę jednorodzinna, propagowanie „mody” na „spokojny dom na wsi”).

Wymieniając główne słabe strony Gminy respondenci uwzględnili następujące obszary:

- brak pracy – 33% wskazań,
- niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną – 17% wskazań,
- stan dróg lokalnych – 12% wskazań.

Rysunek 21. Słabe strony Gminy w opinii reprezentantów

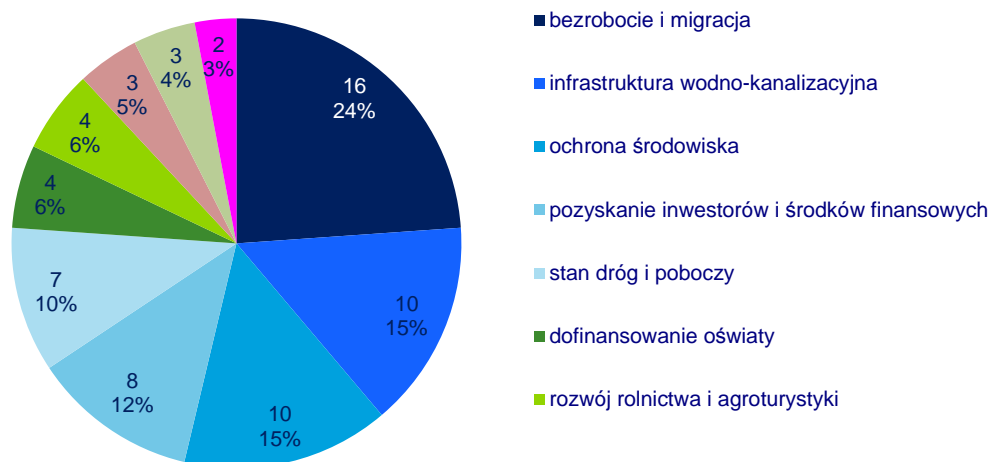
Źródło: Opracowanie własne

Pisząc w kwestionariuszach o bezrobociu respondenci zwracali uwagę przede wszystkim na związane z nim zjawisko migracji młodych i wykształconych mieszkańców. Podobnie jak w odpowiedziach na poprzednie pytania, podkreślano potrzebę budowy oczyszczalni ścieków oraz kontynuacji rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy. Poprawy wymaga stan dróg lokalnych oraz zaplecze turystyczno - rekreacyjne (np. ścieżki rowerowe). Brak ciekawej oferty kulturalnej i promocji oraz niedostatek terenów przygotowanych dla potencjalnych inwestorów, stanowią jedną ze słabych stron gminy. Reprezentanci społeczni kolejny raz dostrzegli również problem związany z dostępnością Urzędu Gminy dla osób niepełnosprawnych.

Jako najważniejsze wyzwania dla rozwoju Gminy wymienione zostały:

- walka z bezrobociem – 24% wskazań,
- rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej – 16% wskazań,
- ochrona środowiska naturalnego – 15% wskazań.

Rysunek 22. Wyzwania dla rozwoju Gminy w opinii reprezentantów

Źródło: Opracowanie własne

Wśród kolejnych wyzwań przed jakimi stoi obecnie Gmina respondenci wymieniali konieczność pozyskiwania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych na projekty realizowane i planowane do realizacji przez władze samorządowe (np. poprawę stanu dróg lokalnych i powiatowych, dofinansowanie i modernizację jednostek oświatowo-kulturalnych, budowę obiektów sportowych). Ponownie wskazano w kwestionariuszach na obszar rolnictwa oraz usług agroturystycznych – wcześniej definiowany jako szansa rozwoju, tym razem wymieniono go jako wyzwanie, przed którym stoi Gmina – wyzwanie rozumiane jako potrzeba wspierania i animowania przez samorząd działań w tych sektorach.

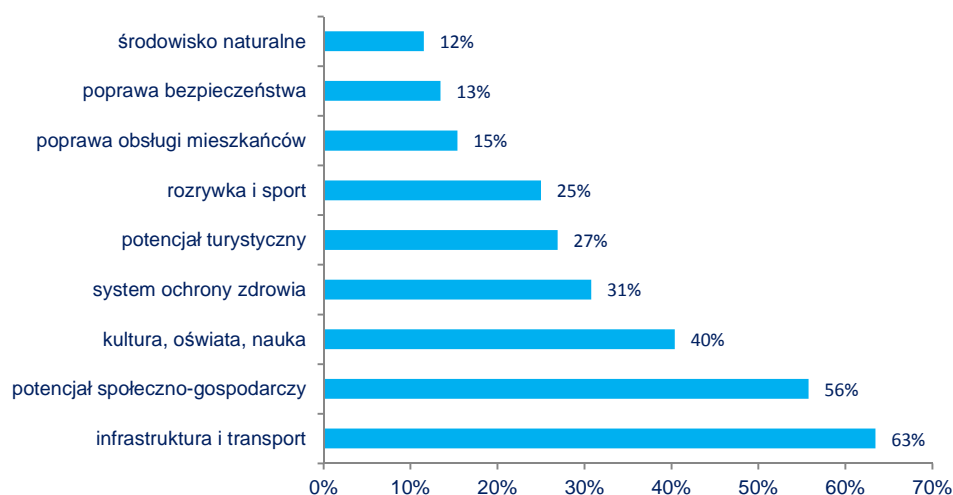
3.6.2 Obserwacje i wnioski z badania ankietowego wśród mieszkańców Gminy

Badanie opinii mieszkańców przeprowadzone zostało w dniach 16-20.03.2013 r. Kwestionariusze wypełniło 52 mieszkańców gminy Brzeźnio.

Na wykresie poniżej przedstawiono jak istotny, wg oceny respondentów, powinien być dla władz rozwój Gminy w następujących obszarach:

1. Rozwój kultury, oświaty i nauki
2. Rozwój rozrywki i sportu
3. Rozwój infrastruktury i transportu
4. Rozwój potencjału społeczno – gospodarczego
5. Rozwój potencjału turystycznego
6. Poprawa jakości środowiska naturalnego
7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia
8. Poprawa bezpieczeństwa
9. Poprawa jakości obsługi mieszkańców przez władze Gminy.

Rysunek 23. Obszary priorytetowe w opinii mieszkańców Gminy

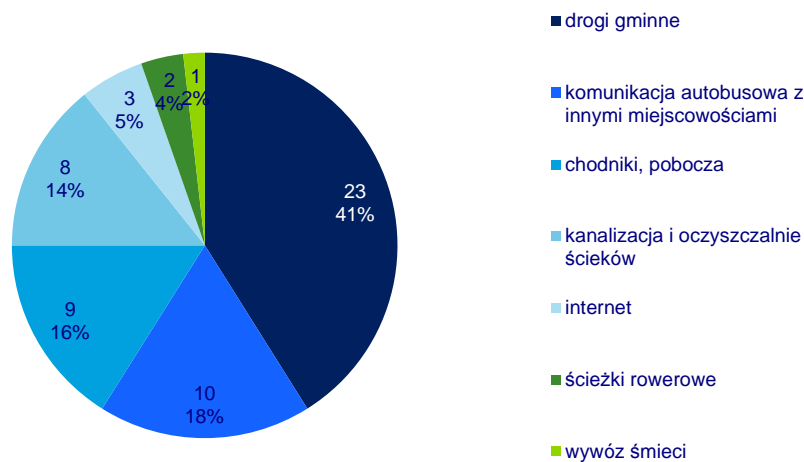

Źródło: Opracowanie własne

Pierwsze miejsce wśród ocen „bardzo istotnych” zajął obszar 3 „Rozwój infrastruktury i transportu” – to on powinien, zdaniem mieszkańców, stanowić priorytet dla władz Gminy w perspektywie najbliższych lat. Wśród kluczowych działań jakie powinna podjąć Gmina podkreślano konieczność:

- poprawy stanu sieci dróg – 41% wskazań,
- rozwoju sieci transportu publicznego – 18% wskazań,
- poprawę stanu chodników i poboczy – 16% wskazań.

Rysunek 24. Obszar infrastruktury i transportu

Źródło: Opracowanie własne

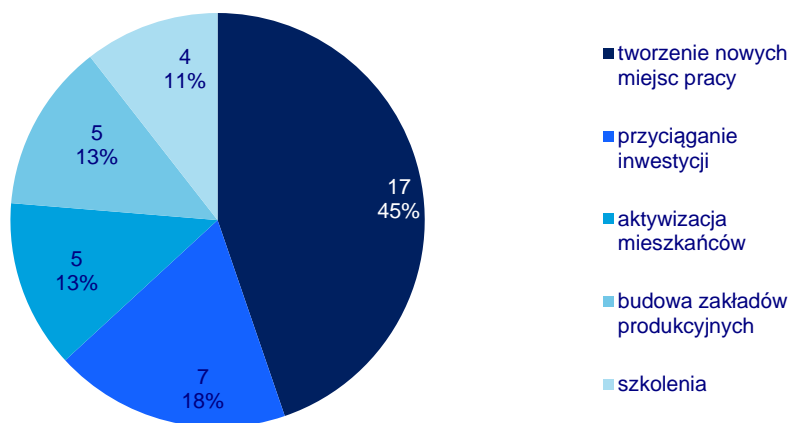
Najistotniejszą dla respondentów kwestią pozostają działania związane z rozbudową i modernizacją sieci dróg gminnych oraz przystosowanych dla potrzeb pieszych chodników i poboczy (szczególnie przy głównych drogach). Poruszanie się po terenie Gminy ułatwiłoby również przygotowanie ścieżek rowerowych, które stanowiłyby jednocześnie ważny element infrastruktury turystycznej. Dla mieszkańców istotna jest możliwość przemieszczania się z terenów Gminy do innych miejscowości, stąd w ankietach często postulowano usprawnienie systemu komunikacji autobusowej, w tym dogodne godziny połączeń dla osób pracujących i uczących się, zwiększenie częstotliwości kursów, a także zadbanie o stan przystanków (m.in. ich zadaszenie).

W związku z niskim stopniem skanalizowania terenu Gminy w wielu ankietach odnotowano głosy dotyczące konieczności rozbudowy sieci kanalizacyjnej, a także budowy oczyszczalni ścieków. W zdecydowanej większości przypadków Gmina zaspokaja potrzeby związane z utrzymaniem porządku i gospodarką odpadami, w ankietach odnotowano tylko jeden głos na temat konieczności zwiększenia aktywności w obszarze gospodarki odpadami – wskazano na potrzebę zapewnienia odbioru śmieci bezpośrednio z każdego gospodarstwa. Część respondentów wskazywała na konieczność rozwoju infrastruktury internetowej – szybki i łatwy dostęp do informacji oraz możliwości komunikacyjne są dla nich szczególnie ważne – stąd w ankietach postulowano rozwój sieci szerokopasmowych.

Na drugim miejscu uplasował się obszar 4 związany z kwestią „Rozwoju potencjału społeczno – gospodarczego” Gminy Brzeźnio. Ankietowani najczęściej wskazywali na potrzebę:

- tworzenia nowych miejsc pracy – 45% wskazań,
- przyciągania inwestorów – 18% wskazań,
- aktywizacji społeczności lokalnej – 13% wskazań.

Rysunek 25. Obszar społeczno – gospodarczy

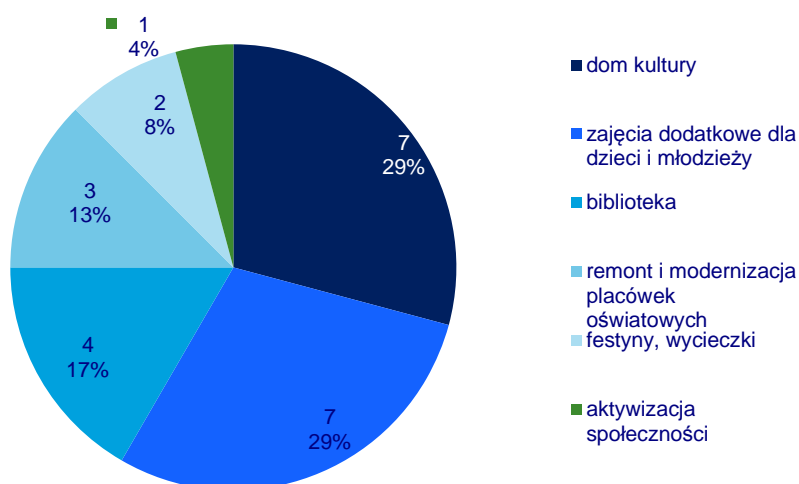
Źródło: Opracowanie własne

Z racji na zwiększającą się liczbę osób pozostających bez pracy najważniejsze w tym obszarze jest podejmowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie zatrudnienia. Jako szansę na ograniczenie zjawiska bezrobocia wskazywano inicjatywy wspierające budowę i rozwój zakładów produkcyjnych, jak i poszukiwanie inwestorów zainteresowanych zaangażowaniem swoich środków finansowych w przedsięwzięcia realizowane na terenie Gminy. W opinii respondentów ważnym elementem jest również aktywizacja osób bezrobotnych i propagowanie wśród mieszkańców postaw przedsiębiorczych. W tym celu proponowano przeprowadzanie szkoleń i spotkań informacyjnych np. na temat zakładania własnej działalności gospodarczej, czy procesu przekwalifikowywania się.

Trzecie miejsce pod względem ważności zajęł obszar 1 – „Rozwój kultury, oświaty i nauki”, na który wskazało aż 40% ankietowanych osób. Wśród wymienianych najczęściej problemów odnotowano:

- potrzebę rozwoju działań domu kultury – 29% wskazań,
- organizację zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży – 29% wskazań,
- wsparcie funkcjonowania gminnej biblioteki – 17% wskazań.

Rysunek 26. Obszar kultury, oświaty i nauki

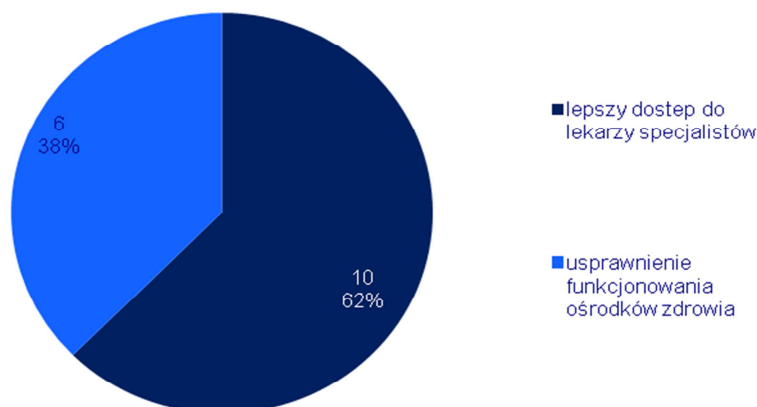
Źródło: Opracowanie własne

W opisie działań jakie powinny być podejmowane przez władze Gminy mieszkańcy wymieniali inicjatywy związane z budową domu kultury oraz wzbogaceniem oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży (np. kursów językowych). Oprócz budowy nowych placówek respondenci podkreślali potrzebę modernizacji obiektów oświatowych (szkół) i doposażania ich w niezbędne pomoce dydaktyczne w celu podniesienia jakości oferty edukacyjnej. Respondenci chcieliby także mieć zapewniony dostęp do dobrze wyposażonej biblioteki, której zbiory byłyby systematycznie wzbogacane o nowości wydawnicze. Zapewnienie ludziom młodym dobrego wykształcenia oraz dostępu do dóbr kultury definiowane było w ankietach jako inwestycja w przyszłość lokalnej społeczności. Należy zwrócić uwagę, iż pomimo faktu przynależności Gminy do Lokalnej Grupy Działania „Szlakiem Sieradzkiej E-Ski”, działającej od 2008 roku, odnotowano głosy wskazujące na konieczność prowadzenia właśnie w tej formie działań aktywizujących i integrujących mieszkańców Gminy.

Czwarte miejsce pod względem ocen „bardzo istotnych” zajął obszar 7 „Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia”, na który wskazała blisko jedna trzecia respondentów. Wypowiedzi mieszkańców koncentrowały się wokół kwestii związanych z:

- dostępem do specjalistycznej opieki lekarskiej – 62% wskazań,
- funkcjonowaniem zakładów opieki zdrowotnej – 38% wskazań.

Rysunek 27. Obszar systemu ochrony zdrowia

Źródło: Opracowanie własne

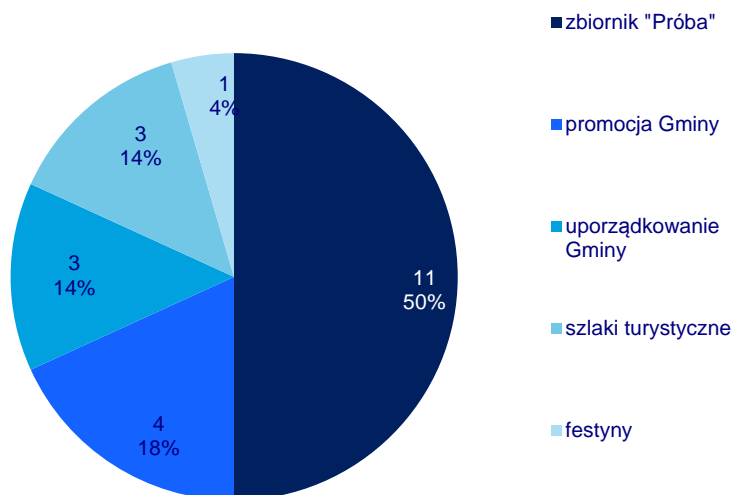
Mieszkańcy oczekują przede wszystkim poprawy dostępu do lekarzy specjalistów (m.in. okulista, kardiolog, ginekolog, położnik) i usprawnienia funkcjonowania przychodni – głównie w kwestii rozładowania długich kolejek.

Kolejną sferą działań uwzględnioną w ankietach mieszkańców Gminy jest obszar 5 „Rozwój potencjału turystycznego” – wskazała na niego nieco ponad jedna czwarta badanych. Respondenci wymieniali inicjatywy związane z:

- potencjałem rekreacyjnym zbiornika „Próba” – 50% wskazań,
- promocją Gminy – 18% wskazań,
- estetyką otoczenia – 14% wskazań.

Rysunek 28. Obszar potencjału turystycznego

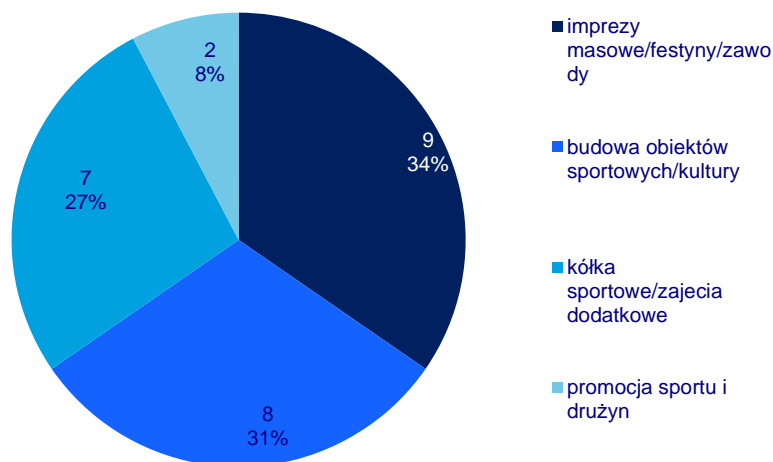
Źródło: Opracowanie własne

Głównym atutem turystycznym Gminy w opinii mieszkańców jest zbiornik „Próba”, który oprócz funkcji retencyjnej jest wykorzystywany do celów rekreacyjnych. Respondenci zgłaszali potrzebę rozbudowy zaplecza noclegowo-gastronomicznego oraz stworzenia nad zbiornikiem bazy turystycznej (szlaki rowerowe, wypożyczalnie sprzętu pływającego, pole namiotowe). Zauważono również konieczność uporządkowania terenów wokół zbiornika jak i regularnego oczyszczania samego akwenu. Działania te wspierać powinna dobrze zaprojektowana promocja walorów Gminy oraz organizowanie cyklicznych imprez o charakterze masowym, które kojarzone byłyby przez osoby przyjezdne z Gminą. Istotnym elementem przyciągania turystów jest według respondentów dobre oznakowanie dojazdu i najciekawszych szlaków na terenie Gminy.

Szóste miejsce wśród obszarów najistotniejszych dla rozwoju Gminy zajmuje w opinii jej mieszkańców obszar 2 „Rozwojów rekreacji i sportu”, w ramach którego najczęściej wymieniano kwestie związane z:

- organizacją imprez masowych – 34% wskazań,
- budową obiektów sportowych – 31% wskazań,
- organizacją zajęć dodatkowych – 27% wskazań.

Rysunek 29. Obszar rozrywki i sportu

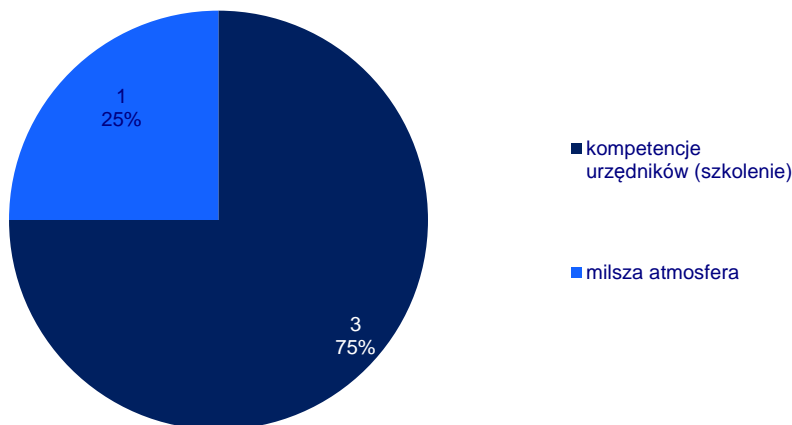

Źródło: Opracowanie własne

W odpowiedziach mieszkańcy koncentrowali się na tematach związanych z organizacją na terenie Gminy wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i o charakterze sportowym (imprezy, festyny, zawody sportowe). Rozwój rekreacji i sportu jest wg respondentów ściśle związany ze stanem i jakością obiektów funkcjonujących na terenie Gminy. W ankietach proponowano budowę basenu, boisk sportowych, sal gimnastycznych oraz remont kortu. W celu organizacji czasu wolnego oraz zwiększenia dostępu do działań kulturalnych wskazywano na konieczność budowy świetlicy oraz organizowania zajęć dodatkowych, kół zainteresowań zarówno dla dzieci jak i dla osób dorosłych (np. zajęć sportowych). Odnotowano również nieliczne głosy sugerujące potrzebę promocji sportu i aktywnego trybu życia m.in. poprzez promowanie działalności gminnych drużyn sportowych.

Mniej istotną kwestią dla respondentów pozostają sprawy związane z „Poprawą jakości obsługi mieszkańców przez władze Gminy”. W ramach obszaru 9 wskazywano potrzebę podwyższania kompetencji urzędników poprzez szkolenia związane z obsługą klienta.

Rysunek 30. Obszary wymagające poprawy jakości obsługi interesantów

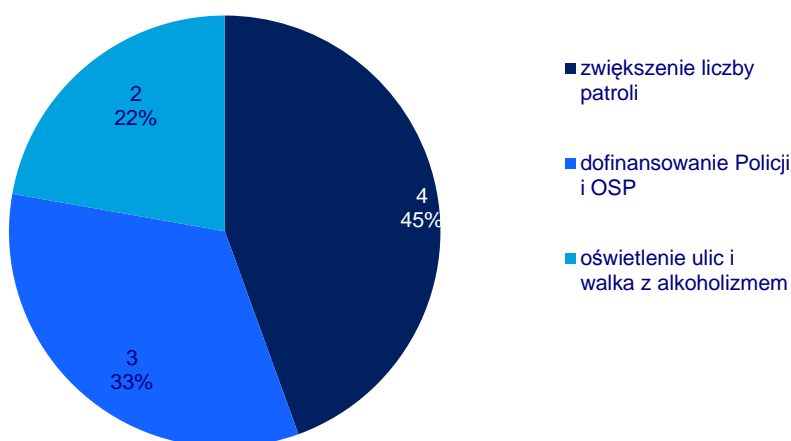

Źródło: Opracowanie własne

Przedostatnie miejsce na liście obszarów priorytetowych dla rozwoju Gminy zajęł, zgodnie z odpowiedziami mieszkańców, obszar 8 odnoszący się do „Poprawy bezpieczeństwa”. Odnotowano pojedyncze głosy wskazujące na konieczność:

- zwiększenia liczby policyjnych patroli na terenie Gminy – 45% wskazań,
- dofinansowania jednostek Policji i OSP – 33% wskazań.

Rysunek 31. Obszar bezpieczeństwa

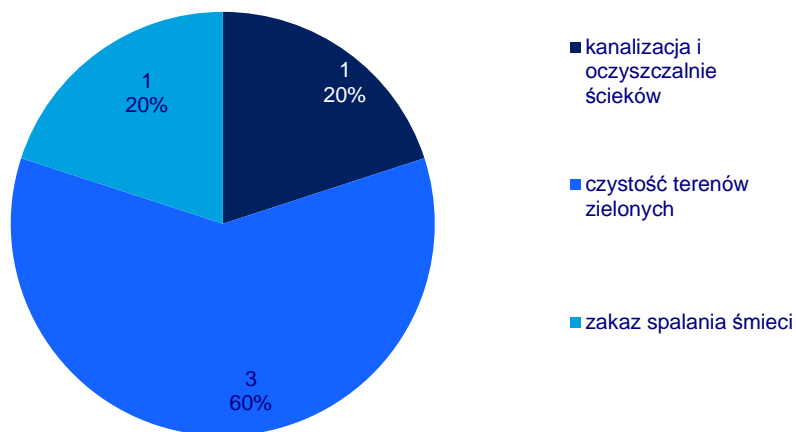

Źródło: Opracowanie własne

Oprócz konieczności dofinansowywania jednostek policji oraz straży pożarnej, mieszkańcy zwracali uwagę na potrzebę stałej ich obecności na terenie Gminy. W celu poprawy bezpieczeństwa odnotowano również głos postulujący poprawę stanu oświetlenia terenu Gminy.

Za najmniej istotny dla Gminy uznano obszar 6 związany z „Poprawą jakości środowiska naturalnego”. Odnotowano jedynie cztery głosy uszczegóławiające rodzaj inicjatywy jakie powinny zostać podjęte w tym obszarze.

Rysunek 32. Obszar ochrony środowiska naturalnego

Źródło: Opracowanie własne

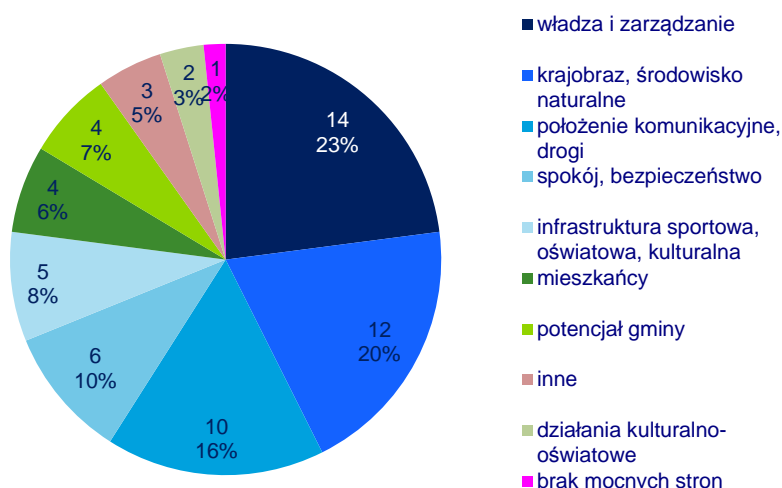
Zdaniem respondentów należy kontynuować rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy, które zapobiegają wzrostowi zanieczyszczenia rzek Warty i Widawki. Istotnym elementem działań nakierowanych na poprawę stanu środowiska naturalnego Gminy jest, zdaniem respondentów, propagowanie proekologicznych postaw wśród jej mieszkańców oraz wskazywanie korzyści jakie wynikać mogą z poprawy stanu środowiska naturalnego (likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci, zakaz spalania śmieci).

W pytaniu nr 3 mieszkańcy zostali poproszeni o wymienienie mocnych i słabych stron swojej Gminy.

Jako kluczowe mocne strony Gminy Brzeźnio wymieniano:

- dobre zarządzanie Gminą – 22% wskazań,
- atrakcyjność krajobrazową – 20% wskazań,
- dogodne położenie komunikacyjne – 16% wskazań.

Rysunek 33. Mocne strony Gminy (w opinii mieszkańców)

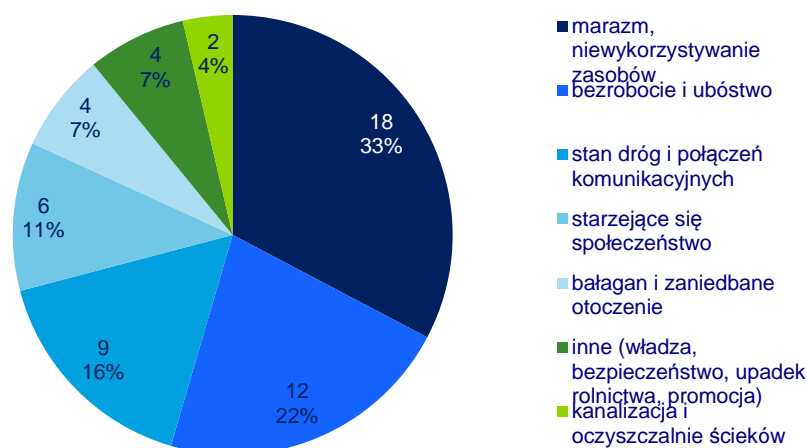
Źródło: Opracowanie własne

Zdaniem respondentów podstawowym atutem Gminy są aktywni i zaangażowani przedstawiciele władzy lokalnej, którzy skutecznie pozyskują dotacje zewnętrzne na rozwój obszarów Gminy Brzeźno, w opinii respondentów, cechuje także atrakcyjne pod względem krajobrazowym położenie oraz czyste środowisko naturalne, cisza i spokój. Dodatkowo bliskość rzeki oraz obecność zbiornika „Próba” są postrzegane jako elementy ważne pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji. Ważnym atutem, na który wskazują mieszkańcy w swoich wypowiedziach jest położenie Gminy w pobliżu budowanej trasy ekspresowej S8 oraz dobra sieć dróg łącząca Brzeźno z większymi ośrodkami miejskimi w powiecie sieradzkim. Do istotnych, pod względem dostępnych zasobów, zaliczono również rozwiniętą infrastrukturę sportową i oświatowo-kulturalną oraz potencjał ludzki – życzliwych i przyjaznych mieszkańców.

W wypowiedziach na temat słabych stron Gminy najczęściej pojawiały się głosy dotyczące:

- niewykorzystywania posiadanych zasobów – 33% wskazań,
- bezrobocia i zubożenia mieszkańców – 22% wskazań,
- stanu dróg oraz transportu publicznego – 16% wskazań.

Rysunek 34. Słabe strony Gminy (w opinii mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne

Podstawowym problemem, na który wskazywano w kwestionariuszach, jest brak pomysłu na wykorzystanie posiadanych zasobów (np. zbiornik „Próba”) oraz brak wydarzeń o charakterze lokalnym i działań aktywizujących mieszkańców do podejmowania samodzielnych inicjatyw. Wysokie bezrobocie i powiązane z nim zjawisko ubożenia lokalnej społeczności przyczynia się do wzrostu poczucia „marazmu”, „braku perspektyw”, „nudy”, o których pisali w kwestionariuszach mieszkańcy. Pojedyncze osoby zwracały uwagę na niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni (bałagan, zaniedbane otoczenie) oraz braku równomiernie rozwiniętej infrastruktury kanalizacyjnej. W połączeniu z niedostatkiem dobrych dróg i ograniczeniami w transporcie publicznym do większych ośrodków w regionie, powoduje to migrację z terenu Gminy osób młodych. W kwestionariuszach wskazywano również na niewystarczające działania o charakterze promocyjnym, które upowszechniłyby wiedzę o zasobach Gminy Brzeźnio w regionie.

W pytaniu czwartym respondenci mogli zaproponować swój pomysł hasła reklamowego dla Gminy. Z propozycji skorzystało jedynie 5 osób. Poniżej wymieniono przytoczone w ankietach propozycje:

- Gmina rozwojowa
- Zalew Próba!
- Gmina Brzeźnio przyjazna dla ludzi
- Brzeźnio szansą na sukces!
- Wypróbuj Zalew Próba!

3.6.3 Wywiad indywidualny z Wójtem/wskazanym przedstawicielem Gminy

Priorytetem dla rozwoju Gminy w perspektywie długoterminowej jest, według Wójta Gminy Brzeźnio, poprawa stanu infrastruktury drogowej, choć zwrócono uwagę, że duża część przebiegających przez jej teren szlaków komunikacyjnych stanowi własność samorządu powiatowego, na stan których Gmina nie ma wpływu. Najważniejszym działaniem na najbliższe lata pozostaje systematyczny rozwój sieci kanalizacyjnej i deszczowej oraz budowa centralnej oczyszczalni ścieków i oczyszczalni przydomowych. Środki na przeprowadzenie inwestycji są pozyskiwane z funduszków PROW, kwestią sporną jest jednak wybór miejsca pod planowaną inwestycję. Chociaż wg danych statystycznych odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosi w Gminie Brzeźnio ponad 81%, w rozmowie z przedstawicielem Gminy podkreślono, że zdarzają się jeszcze na jej terenie tzw. „białe plamy”. W związku z tym w 2013 roku planowana jest (również przy wsparciu z PROW) rozbudowa sieci wodociągowej.

Wymieniając inne potrzeby reprezentanci Gminy wskazali na następujące obszary:

- rozwój transportu publicznego (brak np. bezpośrednich połączeń z Łodzią),
- rozwój potencjału turystycznego (głównie weekendowego organizowanego w oparciu o dorzecze Warty i Zbiornik retencyjny Próba, którego właścicielem jest Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, a który wykorzystywany jest obecnie do celów rekreacyjnych) – sygnalizowano brak infrastruktury gastronomiczno - noclegowej, komunikacyjnej (drogi, parkingi) oraz niewystarczający stan oznakowania szlaków,
- poprawy stanu bezpieczeństwa (brak komisariatu policji, najbliższy w Złoczewie).

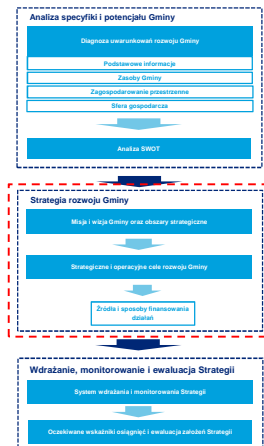
Kluczowe mocne strony Gminy Brzeźnio, to w opinii jej władarzy:

- atrakcyjne położenie i nieskażone środowisko naturalne,
- konkurencyjne ceny działek budowlanych,
- połączenie drogowe ze Zduńską Wolą i Sieradzem.

W ocenie władz niewątpliwym atutem Brzeźnia są również jego mieszkańcy – ludzie aktywni i zaangażowani w życie społeczne. Na terenie Gminy funkcjonują stowarzyszenia oraz dwanaście jednostek OSP, które nie tylko zapewniają bezpieczeństwo przeciwpożarowe i przeciwpowodziowe, ale również stanowią ośrodki lokalnego życia społecznego. Wszystkie działania związane z wykorzystaniem w/w atutów Gminy są traktowane jako podstawowe szanse rozwoju regionu.

Główną słabą stroną (brakiem, problemem) Gminy jest zjawisko bezrobocia - głównym miejscem pracy dla mieszkańców Gminy pozostaje miasto Sieradz, migracja ludzi młodych, rozdrobniona struktura gospodarstw rolnych i mentalność mieszkańców niezbyt skłonnych do współpracy oraz niski stopień skanalizowania Gminy i brak oczyszczalni ścieków. Dwie ostatnie kwestie wskazano podczas rozmowy jako kluczowe wyzwania stojące przed władzami Gminy. Do głównych celów strategicznych zaliczono również walkę ze zjawiskiem bezrobocia oraz stworzenie ciekawej oferty inwestycyjnej – przyszły wzrost atrakcyjności terenów Gminy przewidywany jest w związku z mającą przebiegać przez teren Gminy Brzeźnio drogą ekspresową S8 oraz planami uruchomienia kopalni węgla brunatnego w sąsiednim Złoczewie. W rozmowie podkreślono, iż istotną rolę w ożywieniu Gminy oraz poprawie jej sytuacji finansowej może pełnić rozwój osadnictwa szczególnie w północnej części Brzeźnia, miejscowościach położonych w pobliżu Sieradza (np. Tumidaj).

4. Misja i wizja Gminy

Misja i wizja porządkują przyszłość Gminy, wyznaczają ramy, w których ma być realizowana strategia oraz stanowią wzorzec określający jej tożsamość, charakter oraz sposób postępowania. Określenie misji i wizji przedsięwzięcia pozwala stworzyć fundamenty dla zamierzonych działań i opcji.

Analiza obecnej sytuacji Gminy na podstawie m.in. dostarczonych przez Urząd Gminy informacji oraz badania przeprowadzonego wśród mieszkańców, radnych i reprezentantów kluczowych instytucji, pozwoliło na zebranie danych i informacji niezbędnych do opracowania misji i wizji Gminy Brzeźnio na najbliższe lata. Formułując misję i wizję rozwoju Gminy Brzeźnio do roku 2020, wzięto pod uwagę następujące czynniki:

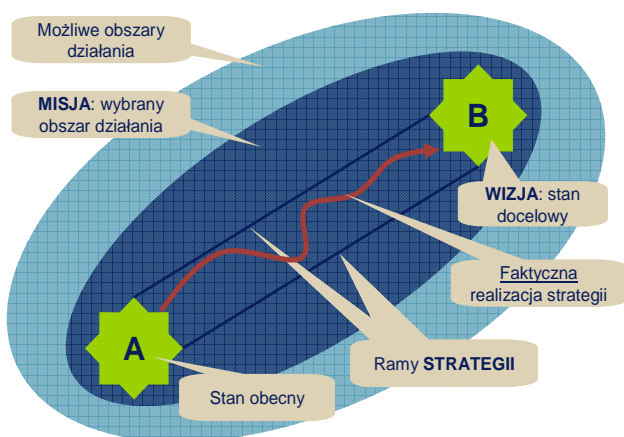
- uwarunkowania zewnętrzne – czynniki niezależne od działań podejmowanych przez władze Gminy,
- uwarunkowania wewnętrzne – potencjał i problemy endogeniczne Gminy,
- aktualne dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym i krajowym,
- wnioski z badania sondażowego wśród mieszkańców i kluczowych reprezentantów społecznych.

Celem wyznaczenia misji i wizji jest określenie optymalnego kierunku rozwoju Gminy w przyszłości oraz ram dla działań realizowanych w Strategii. Wizja określa stan docelowy, do osiągnięcia którego Gmina będzie dążyć w kolejnych latach, do 2020 roku. Wizja rozwoju powinna więc odpowiedzieć na pytanie, jak będzie wyglądała sytuacja społeczno – gospodarcza Gminy po upływie danego okresu czasu, uwzględniając realizację planowanych działań strategicznych. Natomiast misja określa sposób osiągnięcia stanu docelowego. Zdefiniowanie misji i wizji jest kluczowym elementem Strategii, któremu podporządkowane są wszystkie cele realizowane przez Gminę oraz działania podejmowane w ramach tych celów.

Poniższy schemat prezentuje w uproszczony sposób rolę wizji i misji w procesie planowania strategicznego.

Rysunek 35. Misja, wizja i cele strategiczne

Źródło: Opracowanie własne

4.1 Misja i wizja

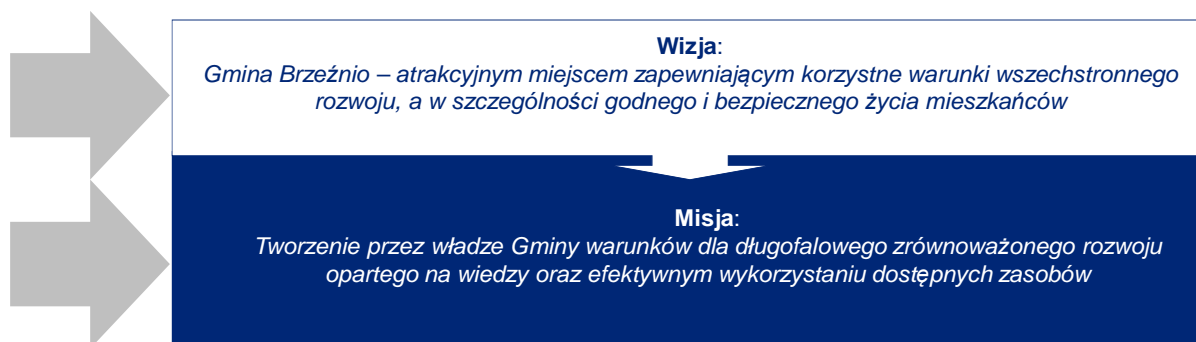
Celem zdefiniowania misji Gminy Brzeźnio jest określenie roli, jaką władze Gminy mają pełnić w dążeniu do najbardziej pożądanego przyszłego jego kształtu - wizji, w oparciu o posiadane zasoby i z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców Gminy i kluczowych interesariuszy. Poniżej sformułowana wizja określa wytyczne dotyczące kierunku i sposobu działania władz Gminy przyjętego na okres do 2020 roku.

W 2020 ROKU GMINA BRZEŹNIO – ATRAKCYJNYM MIEJSCEM ZAPEWNIAJĄCYM KORZYSTNE WARUNKI WSZECHSTRONNEGO ROZWOJU, A W SZCZEGÓLNOŚCI GODNEGO I BEZPIECZNEGO ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Osiągnięcie tak określonego stanu docelowego – wizji, będzie możliwe dzięki realizacji misji Gminy, która przedstawiona jest poniżej.

TWORZENIE PRZEZ WŁADZE GMINY WARUNKÓW DLA DŁUGOFALOWEGO ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU OPARTEGO NA EFEKTYWNYM WYKORZYSTANIU DOSTĘPNYCH ZASOBÓW

Rysunek 36. Misja, wizja Gminy Brzeźnio

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

Tak sformułowana przyszła wizja i misja Gminy uwzględnia szereg kluczowych elementów:

- potencjał Gminy w zakresie rozwoju nowoczesnego rolnictwa,
- zasoby ludzkie Gminy,
- walory środowiskowe determinujące atrakcyjność regionu i wpływające na poziom życia mieszkańców.

4.2 Strategiczne kierunki rozwoju Gminy

Misja i wizja Gminy stanowią jedynie zwarte odzwierciedlenie ambicji władz Gminy, jej mieszkańców oraz kluczowych interesariuszy związanych ze stanem docelowym, do którego Gmina dąży w przyszłości. Cele strategiczne wskazują natomiast pożądane kierunki rozwoju, konkretyzując obszary na jakie władze Gminy powinny ukierunkować swoje działania.

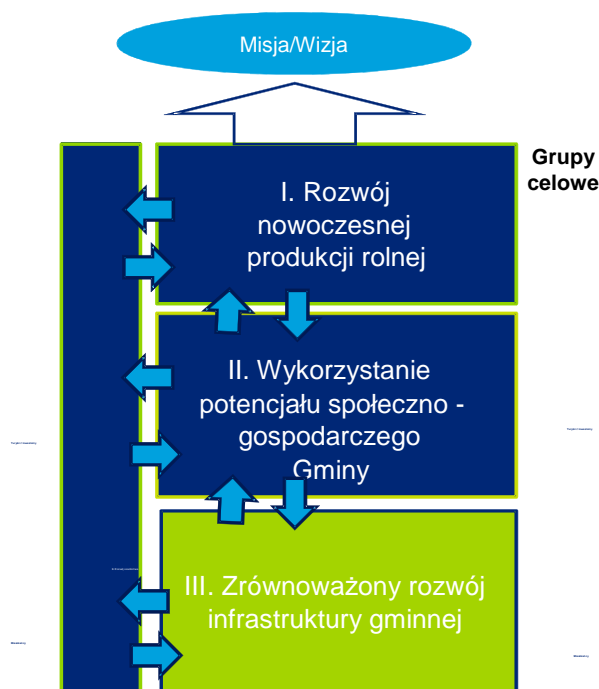
Diagnoza społeczno-gospodarcza i przeprowadzona na jej podstawie analiza SWOT jak również wyniki sondażu społecznego pozwoliły na określenie czterech strategicznych celów rozwoju Gminy Brzeźnio:

- I. **Rozwój nowoczesnej produkcji rolnej***
- II. **Zrównoważony rozwój infrastruktury gminnej***
- III. **Wykorzystanie potencjału społeczno-gospodarczego Gminy***
- IV. **Rozwój osadnictwa***

Gmina Brzeźnio, podobnie jak inne jednostki samorządu terytorialnego zarówno na terenie województwa łódzkiego jak i w innych województwach, dysponuje ograniczonymi zasobami w kontekście realizacji wszystkich wymienionych powyżej celów strategicznych.

Dlatego niezbędna wydaje się priorytetyzacja wymienionych celów i ustalenie, które z nich są kluczowe z punktu widzenia dalszego rozwoju Gminy. Dodatkowo konieczne jest również podjęcie działań ukierunkowanych na pozyskanie środków zewnętrznych wspomagających realizację wymienionych celów.

Rysunek 37. Cele strategiczne Gminy Brzeźnio – prezentacja powiązań i propozycja priorytetyzacji

Źródło: Opracowanie własne Deloitte

Głównym celem strategicznym rozwoju Gminy Brzeźnio, stanowiącym swoisty filar Strategii jest rozwój nowoczesnej produkcji rolnej w oparciu o posiadane przez Gminę zasoby naturalne. Gmina Brzeźnio jest gminą o charakterze rolniczym, w której z rolnictwa utrzymuje się ponad 50% mieszkańców. Dodatkowo, innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze zostało wybrane jako jedna z branż, które mają szczególny potencjał innowacyjny i mogą stać się regionalnymi lokomotywami wzrostu województwa łódzkiego w Regionalnej Strategii Innowacji LORIS 2030.

Kolejny cel strategiczny - wykorzystanie potencjału społeczno-gospodarczego Gminy, podobnie jak cel pierwszy, jest ukierunkowany na przyspieszenie rozwoju regionu poprzez kompleksowe wykorzystanie wszystkich posiadanych przez Gminę zasobów.

Celem wspierającym realizację dwóch wymienionych powyżej celów, jest zrównoważony rozwój gminnej infrastruktury m.in. drogowej, transportowej czy kanalizacyjnej. Realizacja tego celu jest konieczna aby tworzyć na terenie Gminy dogodne warunki funkcjonowania dla inwestorów oraz mieszkańców.

Wyodrębnionym celem jest rozwój osadnictwa w oparciu o wykorzystanie dostępnych terenów inwestycyjnych. Istnieją przesłanki (walory środowiskowe, lokalizacyjne) wskazujące na to, że Gmina Brzeźnio może stać się w przyszłości atrakcyjnym miejscem do osiedlania się.

5. Strategiczne i operacyjne cele Gminy

Zidentyfikowane cele strategiczne są wyznacznikami docelowych, długoterminowych kierunków rozwoju Gminy Brzeźnio. Cele operacyjne służą przełożeniu kierunków rozwoju na poziom szczegółowych działań operacyjnych.

Mając na uwadze określoną w poprzednim kroku misję i wizję Gminy Brzeźnio, jak również wyniki oceny jej potencjału, zdefiniowany został katalog celów strategicznych i operacyjnych. Cele strategiczne wskazują na kierunek rozwoju Gminy w najbliższych latach i koncentrują się na określonych oczekiwanych rezultatach.

Dla każdego celu strategicznego wskazano grupę celów operacyjnych. Ich realizacja umożliwi osiągnięcie oczekiwanego stanu docelowego nakreślonego przez cele strategiczne. Cele operacyjne koncentrują się tym samym na określonych, sprecyzowanych działaniach, jakie podjęte zostaną przez władze Gminy.

W trakcie przygotowania Strategii Gminy Brzeźnio dla wypracowanych 4 celów strategicznych określono 9 celów na poziomie operacyjnym. W ramach każdego z wymienionych celów operacyjnych, zaproponowany został również katalog działań, jakie Gmina może realizować.

Należy mieć na uwadze, że przedstawiona w niniejszym dokumencie lista celów i działań operacyjnych stanowi jedynie propozycję i tym samym nie należy jej traktować jako zbioru zamkniętego, wyczerpującego wszystkie możliwości stojące przed Gminą Brzeźnio.

5.1 Strategiczne i operacyjne cele

Cel strategiczny I - Rozwój nowoczesnej produkcji rolnej

Cel operacyjny I.1

Tworzenie grup producenckich i poprawa dochodowości rolnictwa

Bardzo ważną rolę w gospodarce regionu i kraju odgrywa dobrze prosperujące rolnictwo dające źródło utrzymania osobom nim się trudniącym. Dokumenty strategiczne na poziomie wojewódzkim, w tym Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 oraz Regionalna Strategia Innowacji LORIS 2030, podkreślają kluczową rolę rolnictwa w przyszłym rozwoju regionu. Dokumenty te zwracają uwagę na konieczność poprawy produktywności sektora rolnego m.in. poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie (we współpracy z sektorem nauki) oraz integracji producentów rolnych w zakresie produkcji, przetwórstwa, marketingu i promocji.

Dominujące na obszarze Gminy Brzeźnio rolnictwo, mimo stosunkowo korzystnych warunków glebowych, w większości nie cechuje się wysokim poziomem dochodowości - co nie jest cechą charakteryzującą jedynie Gminę Brzeźnio, a stanowi ogólnopolską tendencję w rolnictwie. Podstawowy wpływ na tą sytuację może mieć m.in. struktura wielkościowa gospodarstw rolnych i powolne zmiany w tym zakresie oraz, w przypadku najmniejszych gospodarstw, cechujące się niskim poziomem innowacyjności, ekstensywne formy gospodarowania.

Dlatego w przyszłości szansą na poprawę dochodowości gospodarstw jest m.in. konsolidacja gospodarstw rolnych, tworzenie grup producenckich oraz wzrost wykorzystania nowoczesnych metod uprawy i hodowli.

Co tyczy się wdrażania innowacji w rolnictwie, wg Regionalnej Strategii Innowacji LORIS 2030 w nadchodzących latach rolnictwo, wykorzystując osiągnięcia nauk biologicznych, chemii, techniki, elektroniki i technologii, uzyskiwać będzie coraz doskonalsze produkty żywnościowe bezpieczne i o wysokich cechach jakościowych. Dążyć się będzie do mniejszego zużycia środków chemicznych, uzyskiwania wydajniejszych odmian roślin i ras zwierząt. Wymienione powyżej trendy zmian, wpłyną w istotny sposób na zwiększenie produktywności rolnictwa.

Władze Gminy mają ograniczony wpływ na proces łączenia się gospodarstw i wdrażania innowacyjnych technologii. W przyszłości proces ten będzie najprawdopodobniej postępował samoistnie. Jednakże Gmina powinna podejmować działania zmierzające do promocji i popularyzacji tworzenia grup producenckich, które dzięki zrzeszeniu znacznej liczby rolników, osiągną lepszą pozycję przetargową do negocjacji cen skupu z nabywcami. Współpraca producentów rolnych pozwala na optymalizację kosztów, podniesienie jakości produkcji i produktów rolnych, a tym samym na zwiększenie ich konkurencyjności.

W tym kontekście zadaniem Gminy dla realizacji w/w celu operacyjnego są działania informacyjne mające na celu przedstawienie zasad tworzenia grup producenckich, korzyści z uczestnictwa w takich grupach i prezentujące podstawowe założenia dotyczące udanej realizacji takiego przedsięwzięcia (m.in. współodpowiedzialność za jakość oferowanych w ramach stowarzyszenia produktów rolnych).

Proponowane działania

- wspieranie procesów wpływających na zwiększenie konkurencyjności rolnictwa: konsolidacja gospodarstw, modernizacja sprzętu i budynków, różnicowanie i specjalizacje produkcji rolnej,
- działania informacyjno-promocyjne w zakresie tworzenia grup producenckich na terenie Gminy,
- monitoring działań realizowanych na szczeblu samorządu województwa, a ukierunkowanych na rozwój specjalizacji regionalnej dotyczącej nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego pod kątem możliwości włączenia się w nie / korzystania z nich przez podmioty z terenu Gminy.

Cel operacyjny I.2

Rozwój produkcji ekologicznej

Rynek żywności ekologicznej w Polsce jest szybko rozwijającym się segmentem o dużym potencjale. Podobnie jak w innych krajach europejskich, również w Polsce certyfikowana żywność ekologiczna cieszy się coraz większym zainteresowaniem ze strony klientów. Polski rynek żywności ekologicznej jest obecnie szacowany na ok. 100 mln EUR, a tempo wzrostu rynku w 2011 wyniosło 25 %.¹⁰ Ponadto badania przeprowadzone wśród mieszkańców oraz kluczowych interesariuszy wskazały, iż intensyfikacja produkcji rolnej (w tym produkcji ekologicznej) jest szansą na ożywienie gospodarcze regionu.

¹⁰ „Rynek żywności ekologicznej w Polsce 2011”, Inquiry

Dlatego, jednym z celów operacyjnych w ramach niniejszego celu strategicznego jest rozwój naturalnej, ekologicznej produkcji rolnej.

Cel ten jest dobrym przykładem, w jaki Gmina Brzeźnio może zamienić jedną ze swoich słabych stron – przeważającą liczbę gospodarstw rolnych o małej powierzchni wykorzystujących tradycyjne metody gospodarowania, w zaletę – rozwój produkcji ekologicznej.

Stworzenie „koszyka” ekologicznych produktów, charakterystycznych dla Gminy może przyczynić się do promocji i wzrostu rozpoznawalności Gminy poza jej granicami.

Proponowane działania

- wsparcie rozwoju ekologicznego rolnictwa wśród mieszkańców Gminy w postaci np. informacji o możliwości certyfikacji produkcji i wymogach z tym związanych,
- opracowanie i promocja koszyka produktów ekologicznych pod wspólną marką,
- produkcja ekologiczna i łączenie się producentów indywidualnych w grupy producenckie.

Cel strategiczny II – Zrównoważony rozwój infrastruktury gminnej

Cel operacyjny II.1

Rozwój infrastruktury transportowej

Gmina Brzeźnio, podobnie jak w większości gmin kraju, ma liczne potrzeby związane z rozwojem infrastruktury drogowej. Oprócz dróg gminnych modernizacji i właściwego utrzymania wymagają również przebiegające przez teren Gminy drogi powiatowe. Trudno przeceniać rolę jakości infrastruktury drogowej w przyciąganiu inwestorów i turystów oraz tworzeniu dobrych warunków życia mieszkańców. Dlatego istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na zrównoważony rozwój infrastruktury drogowej obejmujący cały obszar Gminy.

Mówiąc o infrastrukturze drogowej i transportowej nie można również zapomnieć o zapewnieniu infrastruktury drogowej służącej pieszym i rowerzystom tj. chodników, poboczy i ścieżek rowerowych w ilości odpowiadającej potrzebom mieszkańców. Będzie to służyło nie tylko poprawie jakości ich życia, ale również istotnie przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa w Gminie.

Proponowane działania

Władze Gminy, prócz modernizacji i ulepszania dróg lokalnych prowadzą działania lobbingowe na rzecz poprawy stanu dróg powiatowych.

Kolejnym działaniem w ramach poprawy infrastruktury drogowej, zmierzającym również do poprawy bezpieczeństwa w Gminie i promocji aktywnego stylu życia, jest budowa chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenie ulic.

Podsumowując, działania do podjęcia w zakresie niniejszego celu operacyjnego obejmują:

- modernizację dróg gminnych,
- działania lobbingowe w celu modernizacji dróg powiatowych przebiegających przez gminę,
- zapewnienie odpowiedniej infrastruktury drogowej z przeznaczeniem dla pieszych i rowerzystów.

Cel operacyjny II.2

Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Czyste środowisko w Gminie zapewnia nie tylko wyższą atrakcyjność turystyczną, ale również bardziej korzystne warunki i wyższą jakość życia mieszkańców.

W związku z niskim stopniem skanalizowania Gminy Brzeźnio, kontynuowane powinny być prace zmierzające do lepszego zwodociągowania i skanalizowania Gminy poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej, a także budowę oczyszczalni ścieków.

Kolejnym aspektem w ramach ochrony środowiska jest właściwa gospodarka odpadami czyli odbiór i utylizacja śmieci produkowanych przez gospodarstwa domowe.

Władze Gminy powinny również mieć na uwadze, iż na czystość środowiska może mieć również wpływ wzmożony ruch turystyczny. Dlatego Gmina powinna podjąć działania zmierzające do zapewnienia zaplecza sanitarnego i miejsc składowania śmieci na potrzeby obsługi ruchu turystycznego przede wszystkim w obrębie atrakcji turystycznych np. zbiornika „Próba”.

Proponowane działania

- dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej i deszczowej,
- budowa oczyszczalni ścieków,
- udrożnienie rowów melioracyjnych,
- zapewnienie odbioru (również selektywnego) odpadów oraz utylizacja śmieci.

Cel operacyjny II.3

Modernizacja infrastruktury społecznej

Małe gminy wiejskie doświadczają w ostatnim okresie szczególnych problemów związanych z oświatą – w wielu miejscach zamykane są szkoły ze względu na trudności w ich finansowaniu oraz malejącą liczbę uczniów. Także środki przeznaczane na inwestycje w oświatę są nierzadko niewystarczające aby zaspokoić potrzeby uczniów gmin.

W Gminie Brzeźnio uczy się w sumie 652 uczniów¹¹ – w czterech szkołach podstawowych i jednym gimnazjum. Dla zapewnienia odpowiedniego komfortu nauki, wykorzystywane obecnie budynki szkolne w dużej mierze są odpowiednio dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W dwóch podległych Gminie jednostkach oświatowych konieczna jest modernizacja budynków i przystosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Oprócz odpowiednich warunków odbywania zajęć lekcyjnych, w celu promowania rozwoju kultury fizycznej i sportu, należałoby również zapewnić uczniom Gminy Brzeźnio dostęp do infrastruktury sportowej, w tym m.in. boisk do piłki nożnej i wielofunkcyjnych hal sportowych. Władze Gminy Brzeźnio w ostatnich latach poświęciły temu zadaniu wiele uwagi. Sporządzono dokumentację projektową dobudowy sali gimnastycznej przy szkole podstawowej w Ostrowie. Przy szkole podstawowej i gimnazjum w Brzeźniu w planach Gminy jest budowa wielofunkcyjnego obiektu sportowego.

Oprócz działań, które już zostały podjęte w tym zakresie, należy poszukiwać możliwości budowy kolejnych obiektów sportowych, zgodnie z zapotrzebowaniem mieszkańców. Czynnikiem sprzyjającymi tego typu inwestycjom są:

- możliwość skorzystania z finansowania / dofinansowania zewnętrznego,

---

¹¹ Dane GUS za 2012 rok

- możliwość wykorzystania obiektów te mogą być wykorzystane przez cały rok, nie tylko przez najmłodszych mieszkańców Gminy, lecz także przez osoby dorosłe oraz potencjalnych turystów (np. kryte lodowisko).

Jednocześnie, ważne jest również utrzymanie oraz ciągłe podnoszenie poziomu nauczania w Gminie oraz wprowadzanie nowoczesnych, interaktywnych metod nauczania. Ważne jest także zapewnienie dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom Gminy. Proponowane działania obejmują stworzenie punktu(ów) *hot spot* w Gminie, np. w pobliżu szkół, Urzędu Gminy czy biblioteki. Gmina powinna podjąć działania na rzecz zwiększenia dostępu mieszkańców do szerokopasmowego Internetu. Działania te, w dłuższej perspektywie, mogą mieć wpływ nie tylko na zwiększenie poziomu życia mieszkańców Gminy Brzeźnio, lecz także na wzrost ich przedsiębiorczości. Działalność przedsiębiorstw internetowych w ostatnim czasie znacząco rosła i może być jednym ze sposobów pobudzenia aktywności bezrobotnych mieszkańców -gminy. Z drugiej strony dostęp do szybkich łączy pozwoli na zwiększenie działań marketingowych mieszkańców Gminy (np. w zakresie agroturystyki czy sprzedaży produktów ekologicznych).

Proponowane działania

- przygotowanie planu rozbudowy infrastruktury sportowej Gminy wraz z poszukiwaniem zewnętrznych źródeł finansowania,
- udostępnienie nowo powstałych obiektów sportowych na rzecz wszystkich mieszkańców Gminy oraz potencjalnych turystów,
- stworzenie punktów dostępu do Internetu (*hot spot*).

Cel operacyjny II.4

Rozwój infrastruktury związanej z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii

Ostatnim celem operacyjnym związanym z budowaniem zrównoważonej infrastruktury gminnej są działania sprzyjające rozwojowi infrastruktury wykorzystującej odnawialne źródła energii (OZE). Energia odnawialna to energia pozyskiwana z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych. Źródła takiej energii można traktować jako niewyczerpalne i stanowiące alternatywę dla tradycyjnych nieodnawialnych źródeł jakimi są np. paliwa kopalne. Zasoby odnawialnych źródeł energii uzupełniają się w naturalnych procesach przyrodniczych, są bardziej przyjazne środowisku naturalnemu i zmniejszają ilość emitowanych do atmosfery szkodliwych substancji.

Jednym z celów strategicznych polityki energetycznej Polski jest ciągłe zwiększanie wykorzystania odnawialnych zasobów energii dostępnych na terenie kraju. Promowane są źródła, które mają najwyższy wskaźnik efektywności pod względem ekonomicznym i nie powodują znaczącego wzrostu cen energii u odbiorców.

W warunkach polskich najczęściej wykorzystuje się energię z bezpośredniego wykorzystania promieniowania słonecznego (przetwarzanego na ciepło lub energię elektryczną), wiatru, zasobów geotermalnych (z wnętrza Ziemi), wodnych, stałej biomasy, biogazu i biopaliw ciekłych.

Rozbudowa infrastruktury związanej z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii jest promowana i wspierana zarówno poprzez krajowe mechanizmy systemowe (tzw. zielone certyfikaty dla przedsiębiorstw¹²), jak również poprzez bezpośrednie wsparcie finansowe pochodzące głównie ze środków Unii Europejskiej.

Władze Gminy Brzeźnio powinny podjąć zintensyfikowane działania sprzyjające powstaniu warunków sprzyjających do budowy infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii. W szczególności Gmina powinna skupić się na tworzeniu warunków do pozyskiwania energii wiatrowej, słonecznej oraz tej pochodzącej z biomasy. Ponadto, Brzeźnio jako Gmina o charakterze rolniczym może zachęcać swoich mieszkańców i przedsiębiorców do wykorzystywania nadwyżek produkcji rolnej (zbóż, ziemniaków, roślin oleistych czy słomy), oraz odpadów komunalnych i przemysłowych,

¹² Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 z późn. zm.)

do wykorzystywania jako źródła energii odnawialnej. Inwestycje w odnawialne źródła energii pozwolą ograniczyć zanieczyszczenie środowiska. Korzyści środowiskowe powiązane są z korzyściami gospodarczymi. Z jednej strony Gmina posiada dodatkowe wpływy z podatków, z drugiej oszczędza na rekultywacji terenów zdegradowanych. Tak jak każda inwestycja, tak również inwestycje w OZE przyczyniają się do tworzenia nowych miejsc pracy i aktywizacji gospodarczej lokalnych terenów.

Proponowane działania

Działania proponowane w tym celu strategicznym to:

- akcja informacyjno- promocyjna (prasa lokalna, ulotki, plakaty, spotkania) wśród mieszkańców oraz inwestorów na temat korzyści wynikających z korzystania z odnawialnych źródeł energii;
- przeprowadzenia badania/analizy potencjału Gminy w zakresie możliwości inwestycji w OZE na jej terenie,
- przygotowanie oferty inwestycyjnej (lokalizacji) dla potencjalnych inwestorów w zakresie OZE.

Cel strategiczny III - Wykorzystanie potencjału społeczno - gospodarczego Gminy

Cel operacyjny III.1

Intensyfikacja działań w zakresie zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy

Pierwszym z celów operacyjnych w ramach celu strategicznego ukierunkowanego na wzmocnienie potencjału społeczno – gospodarczego Gminy Brzeźnio jest pozyskiwanie przez Gminę inwestorów.

Konieczność podjęcia działań w tym zakresie wynika z faktu, iż obecnie dochody własne Gminy są niewystarczające do realizacji wszystkich, założonych w strategii celów. Dodatkowo wpływy do budżetu pochodzące np. z podatków zwiększyłyby możliwości finansowe Gminy.

Dodatkowo, obecność inwestorów wpływa na przyspieszenie rozwoju społeczno-ekonomicznego Gminy - zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie dochodów mieszkańców.

O przyszłej atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Brzeźnio decydować będzie w największej mierze budowana obecnie droga ekspresowa S8, która przebiegać będzie przez teren Gminy. Dodatkowo, w sąsiedztwie Gminy – Złoczewie, planowane jest rozpoczęcie wydobycia węgla brunatnego. Tereny inwestycyjne Gminy Brzeźnio mogłyby stać się zapleczem dla powstającej kopalni.

Jedną z głównych barier, na jaką potencjalni inwestorzy mogą natrafić w Gminie Brzeźnio jest - niedostateczna ilość kompleksowych informacji o możliwościach ulokowania kapitału na terenie Gminy. Władze Gminy powinny zatem podjąć działania w celu zagregowania informacji dotyczących terenów inwestycyjnych, które są nie tylko w posiadaniu Gminy, ale również terenów pozostających własnością prywatną mieszkańców Gminy. Następnym krokiem mogłoby być stworzenie spójnej oferty inwestycyjnej, w skład której wchodzić będą tereny gminne oraz prywatne.

Dlatego, działania w kierunku pozyskiwaniu inwestorów, powinny rozpocząć się od przygotowania kompleksowej oferty inwestycyjnej Gminy, prezentującej tereny przeznaczone pod inwestycje.

Zanim będzie to możliwe należy oczywiście zadbać o uporządkowanie sytuacji prawno-własnościowej potencjalnych terenów inwestycyjnych (m.in. wykup terenów) oraz odpowiednio zaktualizować częściowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy oraz Plan Zalesień. Konieczne jest stworzenie skoordynowanego systemu przygotowania gminnych terenów inwestycyjnych, od określenia zasobów poprzez przygotowanie planistyczne, po udostępnienie infrastruktury inwestorom.

Kolejno, tak przygotowaną ofertę należy promować i dystrybuować do jak najszerszego kręgu odbiorców – potencjalnych inwestorów. Udział w targach branżowych czy bezpośredni kontakt ze zidentyfikowanymi inwestorami, czyli działania proaktywne władz Gminy, mogą przyczynić się do popularyzacji informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie Gminy.

Dodatkowo, w zależności od bieżącej sytuacji finansowej Gminy, należy rozważyć wprowadzenie zachęt finansowych dla inwestorów, w postaci np. zwolnień z podatków i opłat lokalnych (okresowych lub stałych).

Proponowane działania

Podsumowując, działania proponowane w ramach niniejszego celu operacyjnego są następujące:

- uporządkowanie sytuacji prawno-własnościowej potencjalnych terenów pod inwestycje,
- przygotowanie terenów inwestycyjnych,
- przygotowanie oferty inwestycyjnej ukierunkowanej na pozyskiwanie inwestora zewnętrznego,
- wyznaczenie pracownika/pracowników Urzędu Gminy do pozyskiwania i obsługi inwestorów,
- prezentacja oferty Gminy na wybranych targach branżowych,
- bezpośredni kontakt władz Gminy z kluczowymi potencjalnymi inwestorami,
- wprowadzenie ulg/zachęt o charakterze ekonomicznym.

Cel operacyjny III.2

Aktywizacja lokalnej przedsiębiorczości

Jak wynika z analizy sytuacji obecnej Gminy oraz ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców i kluczowych reprezentantów społecznych, rozwój społeczno-gospodarczy jest najważniejszym obszarem przyszłych działań Gminy. Jednym z kroków do realizacji działań w tym obszarze, jakie Gmina powinna podjąć, jest pobudzanie aktywności mieszkańców, w celu pełnego wykorzystania posiadanych zasobów (tu: zasobów ludzkich) i zwiększenia udziału mieszkańców w korzyściach wynikających m.in. z rozwoju nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa oraz turystyki (agroturystyki). Realizacja tak określonego celu może odbywać się np. poprzez identyfikację potrzeb informacyjno - szkoleniowych mieszkańców i działających już na terenie Gminy przedsiębiorców. Szczególny nacisk powinien zostać kładziony na promowanie tworzenia małych firm (firmy jednoosobowe, mikroprzedsiębiorstwa itd.) funkcjonujących w branżach powiązanych z potencjałem gminy – rolnictwo i agroturystyka, a także w powiązaniu z rozwojem działalności gospodarczej przez inwestorów zewnętrznych (usługi wspierające, podwykonawstwo itd.).

W zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców ofertą szkoleniowo - informacyjną, władze Gminy powinny rozważyć utworzenie punktu informacyjnego, który pełniłby funkcję doradczą w zakresie m.in. wymogów formalnych dotyczących zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, pozyskiwania środków finansowych na rozwój, etc. oraz dbałby o zapewnienie spójności działań przedsiębiorców z planami strategicznymi Gminy. Władze Gminy powinny również rozważyć zaproszenie do współpracy w tym zakresie Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego, która oferuje bezpłatne usługi doradcze dotyczące m.in. dostępnych funduszy unijnych, o które ubiegać się mogą samorządy czy prywatni przedsiębiorcy.

Należy również podejmować działania ukierunkowane na rozwój postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców Gminy od najmłodszych lat. W istotny sposób mogłoby się do tego przyczynić wprowadzenie do programu nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach przedmiotu *Podstawy przedsiębiorczości*, który obecnie jest przedmiotem obowiązkowym dopiero w szkołach średnich. Mając świadomość, że władze Gminy nie mają bezpośredniego wpływu na zakres programu nauczania, zaleca się podejmowanie działań lobbingsowych ukierunkowanych na włączenie tego przedmiotu do programu nauczania.

Proponowane działania

- realizacja szkoleń dla mieszkańców w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej,
- współpraca z Łódzką Agencją Rozwoju Regionalnego m.in. w zakresie doradztwa nt. dostępnych funduszy wspierających rozwój przedsiębiorczości,
- stworzenie punktu informacyjnego dla mieszkańców Gminy,
- działania lobbingsowe w celu wprowadzenia przedmiotu *Podstawy przedsiębiorczości* do programu nauczania szkół podstawowych i gimnazjalnych.

- wprowadzenie ulg i zachęt podatkowych stałych lub okresowych (np. przez pierwsze lata funkcjonowania przedsiębiorstwa),
- wizyty studyjne w gminach partnerskich w celu zapoznania się z dobrymi praktykami w zakresie aktywizacji gospodarczej mieszkańców.

Cel operacyjny III.3

Integracja działań w zakresie turystyki i rekreacji

Ostatnim celem operacyjnym w ramach celu strategicznego ukierunkowanego na wykorzystanie potencjału społeczno-gospodarczego Gminy Brzeźnio jest integracja działań w zakresie turystyki i rekreacji.

Gmina Brzeźnio sąsiaduje z obszarem zdefiniowanym w strategii rozwoju województwa łódzkiego 2020 jako obszar turystyczny Doliny Rzeki Warty. Jedną z atrakcji turystycznych stanowi znajdujący się na terenie Gminy Zbiornik Próba - zbiornik retencyjny utworzony w 2001 roku na rzece Żeglina. Dodatkowo, przez teren Gminy przebiega szlak rowerowy „Sieradzkiej Eski”, łączący okolice Warty nad zbiornikiem Jeziorsko z położoną na południu powiatu miejscowością Klonowa (łącznie 132 km).

W celu wykorzystania istniejącego potencjału turystyczno-rekreacyjnego Gminy Brzeźnio należy w pierwszej kolejności zadbać o rozbudowę istniejącej infrastruktury turystycznej poprzez stworzenie infrastruktury umożliwiającej uprawianie sportów wodnych nad Zbiornikiem Próba. Rozwój infrastruktury turystycznej związanej z turystyką wodną powinien odbywać się równolegle z działaniami dotyczącymi przygotowania odpowiedniej ilości miejsc noclegowych, zaspokajających przewidywany popyt oraz stworzeniem punktów małej gastronomii (bary, restauracje, karczmy). W związku z faktem, iż turystyka na terenie Gminy Brzeźnio ma charakter jednodniowy, a w przyszłości także weekendowy, infrastruktura turystyczno – noclegowa odpowiadająca na potrzeby tego rodzaju turystyki może objąć pola namiotowe, kempingi, a także gospodarstwa agroturystyczne.

Zarówno w przypadku przygotowania infrastruktury noclegowej jak i gastronomicznej, jednym z pierwszych kroków jest próba wyznaczenia terenów pod potencjalne inwestycje oraz zapewnienie odpowiedniego uzbrojenia terenu.

Uzupełnieniem atrakcji, które zapewnia zbiornik mogą być organizowane cyklicznie imprezy sportowo-rekreacyjne nad zbiornikiem oraz odpowiednio oznakowane i przygotowane szlaki turystyczne: rowerowe, konne czy historyczne.

Kolejnym krokiem do realizacji niniejszego celu operacyjnego jest opracowanie i promocja kompleksowej oferty turystycznej Gminy Brzeźnio obejmującej wiele różnorodnych atrakcji turystycznych dostępnych na terenie Gminy. Turystyczna oferta Gminy powinna być dostępna w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz w wersji papierowej w Urzędzie Gminy. Należy również zastanowić się nad możliwością współpracy z sąsiednimi Gminami w zakresie promocji i nawiązać porozumienie dotyczące tzw. promocji krzyżowej – promowanie na terenie Gminy atrakcji innej sąsiedniej gminy w zamian za taką samą usługę (np. we współpracy z gminą Brąszewice, Wróblew, Złoczew, Sieradz).

W trakcie realizacji zadań z zakresu wykorzystania potencjału turystycznego nie należy zapomnieć o należytej dbałości o jakość środowiska naturalnego. Walory turystyczne Gminy Brzeźnio opierają się bowiem w większości o zasoby naturalne, dlatego jakość środowiska naturalnego ma bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność Gminy w oczach odwiedzających ją turystów.

Proponowane działania

Podsumowując, działania proponowane w ramach niniejszego celu operacyjnego są następujące:

- rozbudowa infrastruktury nad zbiornikiem „Próba”, (w tym gastronomicznej, noclegowej, np. pola namiotowe, gospodarstwa agroturystyczne, itp.),
- wytyczenie i odpowiednie oznakowanie ścieżek tematycznych związanych z wydarzeniami historycznymi w Gminie
- zagospodarowanie i oznakowanie szlaku rowerowego „Sieradzka E-ska ”,
- organizacja wydarzeń wykorzystujących potencjał turystycznych Gminy,
- opracowanie kalendarza wydarzeń
- przygotowanie kompleksowej oferty turystycznej Gminy,
- działania związane z należyłą ochroną środowiska (np. okresowe oczyszczanie zbiornika), itp.

Cel strategiczny IV - Rozwój osadnictwa

Cel operacyjny IV.1

Zagospodarowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury na potrzeby osadnictwa

Gmina Brzeźnio, ze względu na posiadane zasoby naturalne i czyste, niezdegradowane środowisko, może w przyszłości okazać się interesującą lokalizacją dla osób, chcących „uciec od zgiełku dużego miasta”. W obecnych czasach, w wielu polskich miastach można zauważyć trend wyprowadzania się na przedmieścia, bądź poza granice miasta. Decyzja o dokonaniu takiej przeprowadzki spowodowana jest nie tylko poszukiwaniem spokoju, lecz również oszczędności, jako że ceny najmu czy zakupu nieruchomości poza terenami miejskimi i podmiejskimi są znacznie niższe.

Gmina Brzeźnio, dysponując potencjałem związanym ze zbiornikiem „Próba” i środowiskiem naturalnym, mogłaby stanowić interesującą alternatywę dla innych miejsc, wybieranych przez osoby opuszczające duże miasta. Dodatkowym atutem jest budowana obecnie drogi S8 przebiegająca przez teren Gminy, wpływająca na lepsze połączenie komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi (np. Łodzią, Warszawą, Wrocławiem).

Działania związane z rozwojem osadnictwa mogłyby wzmocnić atrakcyjność Gminy Brzeźnio, zdecydować o odwróceniu trendu migracyjnego i zapewnić Gminie wpływy wynikające np. z podatku od nieruchomości czy podatku dochodowego od osób fizycznych. W związku z powyższym władze Gminy powinny już teraz rozpocząć działania ukierunkowane na tworzenie warunków do rozwoju osadnictwa i promocję możliwości osiedlania się na jej terenie.

Pierwszym krokiem w tym kierunku, jest wytyczenie obszarów pod zabudowę działkową czy mieszkaniową w częściowym Gminnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego. Można bowiem zakładać, że najprawdopodobniej początkowy rozwój osadnictwa w Gminie przybierze formę osadnictwa wypoczynkowo – czasowego. Terenami gdzie obecnie rozwija się już w dużym stopniu osadnictwo na terenie Gminy są miejscowości. Tumidaj, Stefanów Ruszkowski, Ostrów, Barczew, Kliczków – Kolonia.

Następnie, władze Gminy powinny zadbać o zabezpieczenie infrastruktury niezbędnej do rozwoju osadnictwa. Działania dotyczące poprawy stanu infrastruktury drogowej czy komunalnej, zostały ujęte powyżej, w celach strategicznych związanych ze zrównoważonym rozwojem infrastruktury gminnej. Natomiast niniejszy cel operacyjny, podejmuje kwestię przygotowania infrastruktury konkretnie pod przyszłą zabudowę letniskową czy mieszkaniową.

W związku z faktem, iż Gmina nie posiada dużych zasobów jeśli chodzi o tereny inwestycyjne działania Gminy powinny być ukierunkowane na sprzyjanie inicjatywom potencjalnych inwestorów, którzy będą zainteresowani uzbrojeniem wyznaczonych pod zabudowę terenów, zapewnieniem infrastruktury drogowej, pozwalającej na dojazd do obszarów osadnictwa oraz zabudową mieszkaniową.

Należy także pamiętać, że działania związane z rozwojem osadnictwa na tym etapie wiążą się z ryzykiem niepowodzenia, dlatego powinny być podjęte prawdopodobnie dopiero po udanej akcji promocyjno – marketingowej Gminy i wynikającej z niej zwiększonej świadomości walorów Gminy. Powodzenie ww. inicjatyw będzie więc w dużej mierze zależne od realizacji działań związanych z rozwojem potencjału turystycznego Gminy.

Proponowane działania

- inwentaryzacja gruntów w Gminie,
- uwzględnienie terenów przeznaczonych pod osadnictwo w planie zagospodarowania przestrzennego Gminy.
- uzbrojenie terenów przeznaczonych pod zabudowę letniskową czy mieszkaniową (infrastruktura wod-kan., energia elektryczna i gazowa, dostęp do Internetu, odbiór odpadów),
- przygotowanie infrastruktury transportowej, łączącej wyznaczone tereny pod zabudowę z innymi miejscowościami,
- działania mające na celu pozyskanie dewelopera/deweloperów, w celu przygotowania zabudowy letniskowej i mieszkaniowej,
- działania Gminy sprzyjające rozwojowi indywidualnego budownictwa mieszkaniowego.
- wprowadzenie infrastruktury informacji przestrzennej

5.2 Podsumowanie analizy strategicznej

Podsumowanie Misji, Wizji, celów strategicznych i celów operacyjnych Gminy Brzeźnio w latach 2013-2020 prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 29. Podsumowanie analizy strategicznej

Wizja			
W 2020 roku Gmina Brzeźnio – atrakcyjnym miejscem zapewniającym korzystne warunki wszechstronnego rozwoju, a w szczególności godnego i bezpiecznego życia mieszkańców.			
Misja			
Tworzenie przez władze gminy warunków dla długofalowego zrównoważonego rozwoju opartego na efektywnym wykorzystaniu dostępnych zasobów			
Cele strategiczne			
I. Rozwój nowoczesnej produkcji rolnej	II. Zrównoważony rozwój infrastruktury gminnej	III. Wykorzystanie potencjału społeczno - gospodarczego Gminy	IV. Rozwój osadnictwa
Cele operacyjne			
I.1 Tworzenie grup producenckich i poprawa dochodowości rolnictwa	II.1 Rozwój infrastruktury transportowej	III.1 Intensyfikacja działań w zakresie zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy	IV.1 Zagospodarowanie przestrzenne i rozwój infrastruktury na potrzeby osadnictwa
I.2 Rozwój produkcji ekologicznej	II.2 Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	III.2 Aktywizacja lokalnej przedsiębiorczości	
	II.3 Modernizacja infrastruktury społecznej II.4 Rozwój infrastruktury związanej z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii	III.3 Integracja działań w zakresie turystyki i rekreacji	

Powyższe zestawienie przedstawia katalog celów strategicznych i operacyjnych, które Gmina Brzeźnio powinna realizować w kolejnym okresie programowania 2013-2020 dla osiągnięcia odpowiedniego poziomu rozwoju społeczno – gospodarczego oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Należy jednak zdać sobie sprawę, że realizacja wszystkich zaprezentowanych celów może znacznie obciążyć budżet Gminy i w związku z tym jest wysoce uzależniona od możliwości pozyskania zewnętrznego finansowania lub zaangażowania prywatnych inwestorów.

Dlatego, przechodząc do wdrożenia i wykonania Strategii należy ocenić, które cele operacyjne powinny być realizowane w pierwszej kolejności ze względu na szczególne znaczenie dla rozwoju Gminy.

5.3 Sposoby i źródła finansowania działań realizowanych w Gminie

W ogólnym ujęciu zadania gmin w Polsce realizowane są z dochodów własnych i subwencji należnych z tytułu prawa oraz ze środków otrzymanych z innych źródeł finansowania, których pozyskanie zależy od inwencji i zaangażowania władz Gminy.

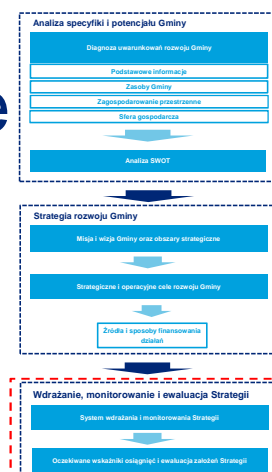
Cele strategiczne i operacyjne, opracowane w ramach niniejszej strategii, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane z dochodów własnych Gminy oraz ze środków zewnętrznych.

Wśród środków zewnętrznych wyróżnić możemy m.in.:

- środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego,
- środki z programów krajowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego,
- środki z Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich,
- środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska,
- środki z Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa,
- pożyczki i kredyty bankowe,
- instrumenty zwrotne – JESSICA, JEREMIE,
- środki inwestorów prywatnych, w tym w formule PPP,
- środki z Fundacji na rzecz Rozwoju Wsi „Polska Wieś 2000”
- środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej,
- środki z Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- środki z Powiatowego Urzędu Pracy.

Należy podkreślić, że w momencie przygotowywania niniejszego dokumentu, w związku z nadchodzącym nowym okresem programowania 2014-2020, określenie szczegółowego katalogu możliwych źródeł finansowania ze środków UE nie jest możliwe z uwagi na bardzo wstępną fazę prac nad określeniem zakresu i wymiaru wsparcia. Jednocześnie zbliżający się nowy okres programowania stwarza możliwość pozyskania przez Gminę Brzeźnio środków na działania służące stricte realizacji celów zawartych w niniejszym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tej możliwości w istotnym stopniu uzależniona jest od aktywności władz Gminy i jej udziału w procesie konsultacji założeń do okresu nowej perspektywy finansowej, definiowanej przez dokumenty programowe.

6. Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja Strategii

Osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych i kierunków rozwoju wymaga stworzenia efektywnych mechanizmów gwarantujących konsekwentne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Strategii

6.1 Wdrażania i monitorowania strategii

Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio w latach 2013 – 2020 jest dokumentem otwartym, w związku z tym powinna dynamicznie reagować na zmieniające się potrzeby wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Wdrażanie planów strategicznych, ich monitorowanie oraz ewaluacja są działaniami nierozzerwalnie związanymi z procesem planowania strategicznego.

6.1.1 Wytyczne do procesu wdrażania strategii

Wdrażanie strategii jest procesem, w którym sformułowane w Strategii długoterminowe cele i kierunki działań przekładane są na poziom programów i działań operacyjnych. Elementem procesu wdrażania Strategii są również działania związane z propagowaniem i upowszechnianiem informacji na temat jej założeń oraz zawartości. Działania te mają na celu w szczególności aktywizację wybranych organizacji i środowisk do współudziału w realizacji Strategii.

Strategia stanowi dokument o charakterze kierunkowym i koncepcyjnym. W celu wdrożenia Strategii na poziomie operacyjnym opracowane zostaną dokumenty o charakterze proceduralnym (np. programy operacyjne), które szczegółowo wskażą sposób realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz podział odpowiedzialności w tym zakresie. Część z nich zostanie oparta o już istniejące dokumenty, co w uzasadnionych przypadkach wymagać będzie ich dostosowania do nowych celów strategicznych.

Rysunek 38. Elementy procesu wdrażania Strategii

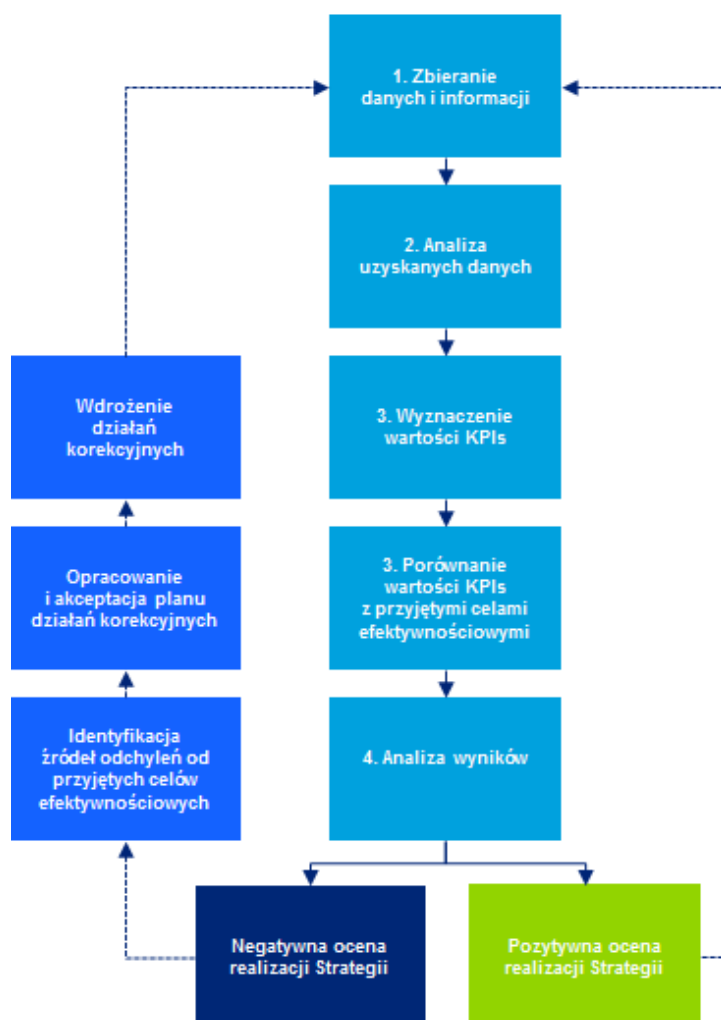
Źródło: Opracowanie własne

6.1.2 Monitorowanie strategii

Monitorowanie strategii jest procesem polegającym na bieżącej analizie postępów w osiągnięciu zakładanych celów strategicznych. Na proces ten składa się szereg działań takich jak m.in. zbieranie danych i informacji, analiza uzyskanych danych, wyznaczenie wartości określonych wskaźników efektywności (*ang. KPIs – key performance indicators*) oraz ich porównanie z przyjętymi celami efektywnościowymi, ocena finalnych wyników i przygotowywanie cyklicznych raportów z oceny realizacji Strategii.

W przypadku, gdy proces realizacji określonych celów strategicznych oceniony zostanie negatywnie, istnieje potrzeba identyfikacji źródeł ewentualnych odchyłeń od zakładanych celów efektywnościowych, wypracowanie planu działań korekcyjnych oraz jego wdrożenie.

Rysunek 39. Proces monitorowania strategii Gminy

Źródło: Opracowanie własne

W praktyce proces monitorowania Strategii przeprowadzany będzie w cyklach corocznych, a do jego realizacji powinna zostać wyznaczona dedykowana osoba lub osoby reprezentujące władze Gminy. Ich główną funkcją będzie w szczególności pozyskiwanie informacji na temat działań/projektów realizowanych w Gminie oraz ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania strategii, a także rekomendowanie niezbędnych działań korekcyjnych.

6.1.3 Oczekiwane wskaźniki osiągnięć i ewaluacja Strategii

Efektom procesu monitorowania Strategii powinna być coroczna **ewaluacja efektów realizacji Strategii**, obejmująca w szczególności zestawienia wartości zdefiniowanych i monitorowanych w danym okresie wskaźników efektywności realizacji poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych.

Proponuje się coroczną ewaluację wyników wdrażania Strategii, na podstawie efektów zadań i projektów, które są w fazie realizacji lub zostały w danym roku zakończone.

W poniższych zestawieniach tabelarycznych ujęto przykład wskaźników efektywności (KPIs), które zdefiniowane zostały dla celu operacyjnego III.1 Intensyfikacja działań w zakresie zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.

Zaproponowane **wskaźniki efektywnościowe** (KPIs) **stanowią zbiór otwarty**, tj. w trakcie realizacji celów strategicznych, operacyjnych i poszczególnych działań mogą ulegać one zmianom, korektom, rozszerzeniom o dodatkowe wskaźniki.

Tabela 30. Monitorowane wskaźniki efektywności w obszarze celu operacyjnego III.1 Intensyfikacja działań w zakresie zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy

II.1. Przyciąganie inwestorów					
Lp.	Wskaźnik [nazwa wskaźnika]	Jednostka	Zakładany poziom w roku n	Rzeczywisty poziom w roku n	Odchylenie od zakładanego poziomu [%]
1.	Liczba przeprowadzonych seminariów inwestycyjnych	Liczba seminariów			
2.	Liczba wizyt studyjnych w innych Gminach	Liczba wizyt studyjnych			
3.	Udział w targach dla inwestorów	Liczba targów			
4.	Liczba rozpoczętych inwestycji na terenie Gminy realizowanych przez zewnętrznych inwestorów	Liczba inwestycji			

Przykład

Źródło: Opracowanie własne

W przypadku, gdy wartości określonych KPIs będą w istotny sposób odbiegać od założonych wartości (celów), przeprowadzone powinny być dodatkowe analizy mające na celu zidentyfikowanie źródeł odchyień oraz zaproponowane zostaną adekwatne działania naprawcze, które uwzględnione zostaną w planach operacyjnych na kolejny rok.

Bibliografia

Lista dokumentów i stron internetowych wykorzystanych przy opracowaniu Strategii.

Dokumenty:

1. Domański T.: Strategiczne Planowanie Rozwoju gospodarczego gminy, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999
2. Strategia Rozwoju Gminy Brzeźnio na okres do 2010 roku
3. Strategie Rozwoju Lokalnego, tom I, „*Aspekty instytucjonalne*”, pod red. M. Adamowicza, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2003
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzeźnio, wrzesień 2012
5. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020
6. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030

Strony internetowe:

1. <http://albmpolski.pl/>
2. <http://test.lodzkie.pl/lodzkie/wojewodztwo/mapa/sieradzki.html>
3. <http://www.stat.gov.pl>
4. <http://www.oke.lodz.pl/>

Spis tabel i rysunków

Rysunek 1. Schemat dokumentu Strategia rozwoju Gminy Brzeźnio na lata 2013-2020.....	7
Rysunek 2. Położenie powiatu sieradzkiego w woj. łódzkim.....	11
Rysunek 3. Położenie Gminy Brzeźnio w powiecie sieradzkim	12
Rysunek 4. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2006 – 2011	14
Rysunek 5. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w latach 2006 – 2011	15
Rysunek 6. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2006 – 2011	15
Rysunek 7. Liczba urodzeń oraz zgonów w latach 2006 – 2011	16
Rysunek 8. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Brzeźnio w latach 2006-2011	16
Rysunek 9. Obszar priorytetowe w opinii reprezentantów społecznych	48
Rysunek 10. Obszar społeczno – gospodarczy	49
Rysunek 11. Obszar infrastruktury i transportu	50
Rysunek 12. Obszar ochrony zdrowia.....	50
Rysunek 13. Obszar kultury, nauki i oświaty.....	51
Rysunek 14. Obszar ochrony środowiska naturalnego.....	52
Rysunek 15. Obszar bezpieczeństwa	53
Rysunek 16. Obszar rozrywki i sportu.....	54
Rysunek 17. Obszar obsługi mieszkańców.....	55
Rysunek 18. Obszar potencjału turystycznego	56
Rysunek 19. Atuty Gminy w opinii reprezentantów	57
Rysunek 20. Szanse rozwoju Gminy w opinii reprezentantów.....	57
Rysunek 21. Słabe strony Gminy w opinii reprezentantów	58
Rysunek 22. Wyzwania dla rozwoju Gminy w opinii reprezentantów	59
Rysunek 23. Obszary priorytetowe w opinii mieszkańców Gminy	60
Rysunek 24. Obszar infrastruktury i transportu	61
Rysunek 25. Obszar społeczno – gospodarczy	62
Rysunek 26. Obszar kultury, oświaty i nauki.....	63
Rysunek 27. Obszar systemu ochrony zdrowia	64
Rysunek 28. Obszar potencjału turystycznego	65
Rysunek 29. Obszar rozrywki i sportu.....	66
Rysunek 30. Obszary wymagające poprawy jakości obsługi interesantów	67
Rysunek 31. Obszar bezpieczeństwa	67
Rysunek 32. Obszar ochrony środowiska naturalnego.....	68
Rysunek 33. Mocne strony Gminy (w opinii mieszkańców)	69
Rysunek 34. Słabe strony Gminy (w opinii mieszkańców).....	70
Rysunek 35. Misja, wizja i cele strategiczne	73
Rysunek 36. Misja, wizja Gminy Brzeźnio.....	73
Rysunek 37. Cele strategiczne Gminy Brzeźnio – prezentacja powiązań i propozycja priorytetyzacji. 75	
Rysunek 38. Elementy procesu wdrażania Strategii.....	89
Rysunek 39. Proces monitorowania strategii Gminy.....	90
Tabela 1. Podsumowanie celów strategicznych i celów operacyjnych Gminy Brzeźnio.....	9
Tabela 2. Powierzchnia gleb wg poszczególnych klas bonitacyjnych.	18
Tabela 3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	20
Tabela 4. Drogi powiatowe	22
Tabela 5. Drogi gminne	23

Tabela 6. Drogi lokalne Gmina Brzeźnio.....	24
Tabela 7. Obiekty mostowe.....	25
Tabela 8. Klasyfikacja jakości zwykłych wód podziemnych w punktach badawczych sieci regionalnej 2002.....	25
Tabela 9. Stan sieci kanalizacyjnej.....	25
Tabela 10. Wydatki z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie (w PLN).....	27
Tabela 11. Placówki oświatowo – wychowawcze na terenie Gminy.....	28
Tabela 12. Stopień komputeryzacji szkół.....	28
Tabela 13. Wyniki testu gimnazjalnego w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013.....	29
Tabela 14. Wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej.....	30
Tabela 15. Wydatki z budżetu Gminy na pomoc społeczną i pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej w latach 2006 – 2012.....	31
Tabela 16. Świadczenia pomocy społecznej w latach 2006 – 2012.....	31
Tabela 17. Zasoby mieszkaniowe Gminy Brzeźnio 2006 – 2012.....	34
Tabela 18. Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007.....	35
Tabela 19. Podmioty gospodarcze wg sektora.....	36
Tabela 20. Główne jednostki prowadzące działalność gospodarczą na terenie Gminy Brzeźnio.....	36
Tabela 21. Środki ze źródeł zewnętrznych pozyskane przez Gminę Brzeźnio.....	38
Tabela 22. Struktura gospodarstw rolnych.....	42
Tabela 23. Użytkowanie gruntów.....	42
Tabela 24. Dochody budżetu Gminy według działów w latach 2009 – 2012 (w %).....	43
Tabela 25. Wydatki budżetu Gminy według działów w latach 2009 – 2012 (w %).....	44
Tabela 26. Analiza SWOT zasobów Gminy.....	45
Tabela 27. Analiza SWOT zagospodarowania przestrzennego.....	46
Tabela 28. Analiza SWOT sfery gospodarczej.....	47
Tabela 29. Podsumowanie analizy strategicznej.....	86
Tabela 30. Monitorowane wskaźniki efektywności w obszarze celu operacyjnego III.1 Intensyfikacja działań w zakresie zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.....	91